

ПОЛИТИКИН

4.50

Шведска 28.00 SEK
USA 3.50 USD
Македонија 65.00 DEN
БиХ 2.00 KM
Црна Гора 1.00 EUR
Хрватска 8.00 KN

ISSN 0032-339-x

ЗАБАВНИК

31. 10. 2003. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXV • ЦЕНА 50 ДИНАРА • БРОЈ 2699

СТРИП

ЦЕНТАМЕНИ

3000 СТАБАЛА =
2.000.000 ОЛОВАКА

СПАСИТЕ ЖАБЕ!

ОПАСНОСТ
ШКОЛА У БЛИЗИНИ

ШТА ЗНАЧЕ ЗНАЦИ?

За све од 7 до 107!

San svakog paradajza

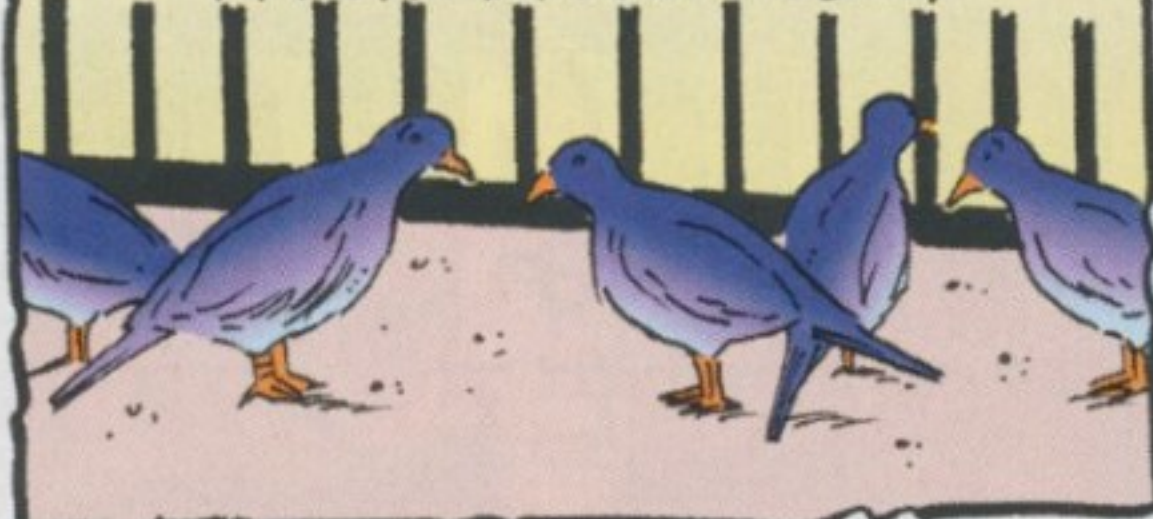

CENTRO **proizvod**

**НАЈМАЊА РИБА
НА СВЕТУ**
TRIMMATOM
NANUS, ВРСТА
ГЛАВОЧА, ДУГАЧКА
ЈЕ САМО
8 МИЛИМЕТАРА.

75 ГОЛУБОВА ПИСМОНОША
ОСУЂЕНО ЈЕ НА СМРТ
ОДЛУКОМ СУДА У ТРИПОЛИЈУ
1963. ГОДИНЕ ЈЕР СУ
КРИЈУМЧАРИЛИ НОВАЦ.

КОЖА АЈКУЛЕ, ИСТО
КАО ЗУБИ, САЧИЊЕНА
ЈЕ ОД ДЕНТИНА.

**ЖИВ И ПОСЛЕ
ЧЕТВОРОЧАСОВНОГ
ПРЕСТАНКА РАДА СРЦА**
И ТЕЛЕСНЕ ТЕМПЕРАТУРЕ
ОД 30 СТЕПЕНИ ЦЕЛЗИЈУСА
ОСТАО ЈЕ ЈАН ЕГИЛ
РЕФСДАЛ, НОРВЕШКИ РИБАР
КОЈИ ЈЕ С БРОДА ПАО
У АТЛАНТСКИ ОКЕАН.

**ДРЕВНИ ЕНГЛЕСКИ
ЛЕК ЗА ГЛАВОБОЛУ**
БИЛА ЈЕ КОЖА

ЗМИЈЕ
ШАРКЕ
ОБМОТАНА
ОКО
ГЛАВЕ.

**ИСПОД СЛИКЕ
КУПЉЕНЕ ЗА 25 ДОЛАРА**

ВАНДА БЕЛ ИЗ БЕЛ БАКЛИЈА У ТЕНЕСИЈУ
ОТКРИЛА ЈЕ ДРУГУ, ВРЕДНУ 250.000 ДОЛАРА.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● истраживање научника
с британског Ворвик универ-
зитета показује да деца која
одрастају уз кућне љубимце
не само да се ређе разболе-
вају, већ и мање изостају из
школе од вршњака који живе
у кући без паса и мачака ■

●●● што има већи приход,
кажу статистичари, већа је
вероватноћа да ће добро-
стојећи Американац прева-
рити своју супругу ■

●●● откад се 1955. године
први пут појавила „Гинисо-
ва књига рекорда“ продата
је у 165 милиона примерака
и постала је, после Библи-
је, најтиражнија књига на
свету ■

●●● испитивање које је обу-
хватило 67.500 особа у 65
земаља света показује да у
Африци живе најсрећнији и
најнесрећнији људи. На пи-
тање „Шта очекујете од на-
ступајуће године?“, 77 од-
сто Кенијаца одговорило је
„све најбоље“, за разлику
од 71 одсто грађана Зим-
бабвеа који су рекли „само
најгоре“ ■

●●● грана ентомологије, на-
уке о инсектима, која се ба-
ви проучавањем мравна на-
зива се мирмакологија ■

●●● панде, у просеку, дне-
вно проведу по дванаест
сати хранећи се младицама
бамбуса ■

●●● док спавају, делфини пливају у круговима,
али једно око увек држе отворено, и то оно којим
гледају према спољашњости круга. После изве-
сног времена промене правац и онда им је друго
око отворено и на опрезу због могућих нападача ■

Ко лежи у гробници KV35 у Долини краљева?

Најзаноснија краљица свих времена коју су за живота и обожавали и мрзели поделила је светске археологе и египтологе: неки, пре свих Џоун Флечер и њени сарадници, убеђени су да је њена мумија нађена. Други ово оповргавају сматрајући да за такве крупне изјаве нема довољно доказа. Цео свет опет, после неколико хиљада година, прича о Нефертити

Тело краљице лежи на поду једне од бочних просторија фараонске гробнице у Долини краљева. Њену прослављену лепоту, видело се, уништио је зуб времена. Али, и после више од три хиљаде година, црте лица мумије и кости врата и лобање краљевски су префињени.

У истој гробници, покрај Нефертити, почива старија жена, која би могла бити мајка њеног супруга фараона Ехнатона, и младић, можда принц Тутмес, старији фараонов брат који је умро млад. У сваком случају реч је о члановима краљевске породице без обзира на то што се археолози не слажу које од многих што су владале Египтом.

Ово изузетно откриће поделило је археологе и додало још један знак питања тајни која обавија судбину једне од веома занимљивих личности древне прошлости.

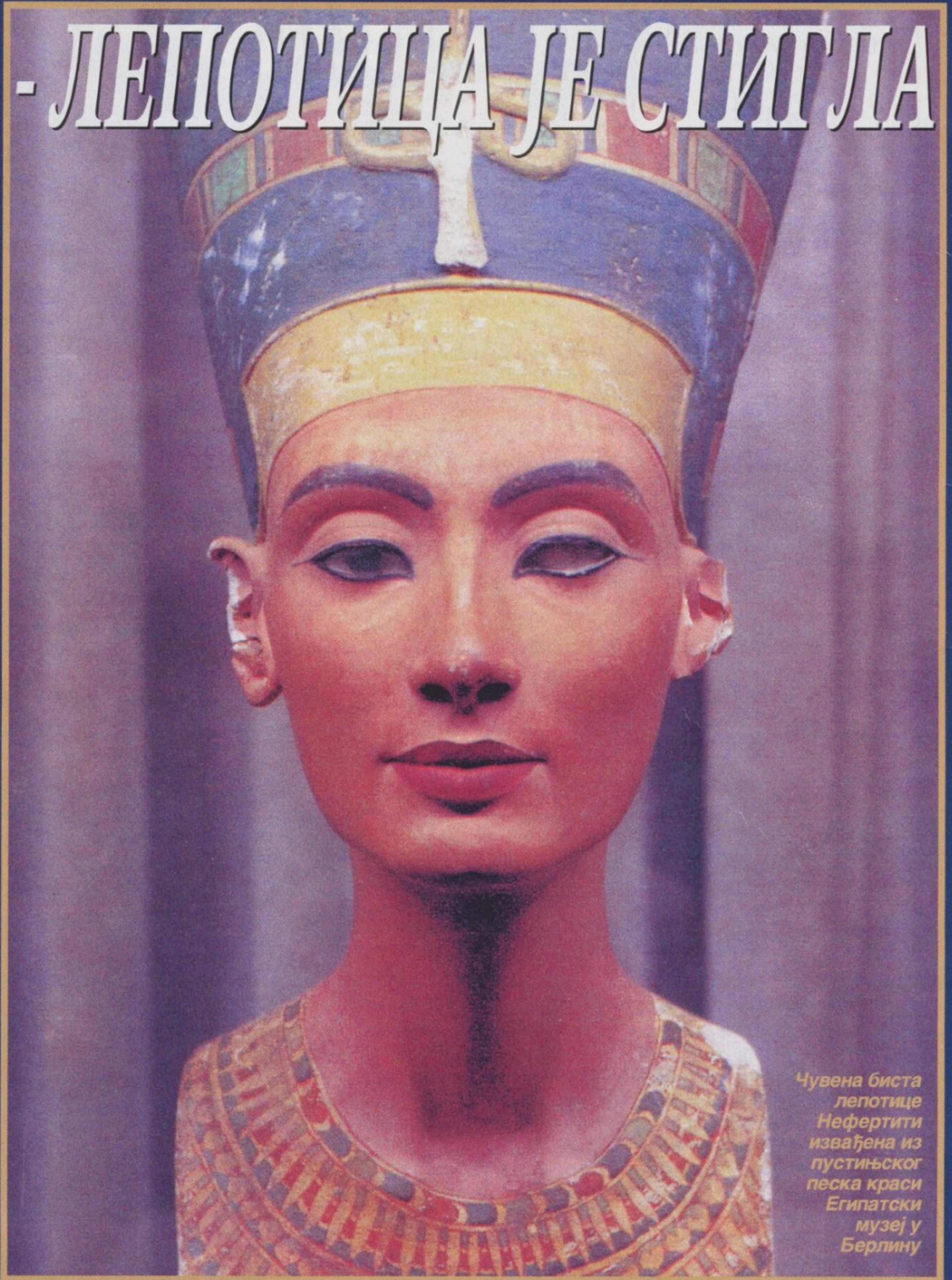
Њено име је Нефертити, што значи „лепотица је стигла“, и историја га ставља уз име фараона Аменхотепа IV који је касније узео име Ехнатон. Он је, нарочито међу свештенством старог Египта, сматран за проклетог јеретика.

Већ су били у браку када је он, с петнаест година, сео на престо Египта. Она га је подржала да једним потезом избрише многобожачку веру, на власти две хиљаде година, и за јединог бога прогласи Атона, Сунчев диск.

четири

НЕФЕРТИТИ

- ЛЕПОТИЦА ЈЕ СТИГЛА

Чувена биста лепотице Нефертити извађена из пустињског песка краси Египатски музеј у Берлину

Овај поступак пољуљао је попут земљотреса темеље Египта и моћном свештенству одузео власт из руку.

Сличност бисте и мумије

Како је Нефертити изгледала, познато је одавно. Њена осликана биста појавила се из пустињског песка ка-

да су између 1911. и 1914. године немачки археолози ископавали у Египту. Биста се од тада чува у Египатском музеју у Берлину, њене слике су у свим књигама историје уметности. Биста приказује краљицу у свој њеној заносној лепоти: издуженог врата, беспрекорних

костију лобање, носа правог и префињеног, дивних усана, савршено симетричног лица.

Сличност, нарочито профила, нађене мумије и бисте навела је др Џоун Флечер на помисао да је баш то мумија краљице Нефертити.

ПОДТИТНИ
ЗАБАВНИК

31.10.2003.

„Сличност ми је пала у очи када сам пре 13 година била у прилици да добро проучим стару фотографију из 1912. године која је приказивала мумију откривену крајем 19. века у једној краљевској гробници у египатској Долини краљева“, каже она.

Од тог часа историја почиње да добија жуту боју.

Гробница KV35 у Долини краљева позната је египтолозима још од 1898. године када ју је открио Француз Виктор Лоре. Налазила се на месту где је сахрањен фараон Аменхотеп, владар Египта од 1425. до 1397. године пре наше ере. Фараон је, када је гробница нађена, још лежао у саркофагу од жутог кварцита, присут цветом.

Једна од три запечаћене

Када су археолози отворили двоја запечаћена врата исте гробнице, у одајама су нашли још једанаест мумија. Већина њих за живота биле су чланови краљевске породице и пренете су у Египатски музеј у Каиру. Три су остављене тамо где су лежале и просторија је поново запечаћена јер нису биле добро очуване, па би се у додиру са спољним ваздухом распале у прах. То су биле мумије једног дечака, једне старе жене и једне младе.

„Имам јаких разлога да верујем да је млада жена Нефертити“, каже Џоун Флечер. „Према оригиналном списку предмета нађених приликом ископавања, на њој је откривена перика нубијског стила какве су носиле жене краљевске породице из Тел-ел-Амарне. Жене које су живеле у Ахетатону (Амарна је модеран назив), престоници коју су фараон Ехнатон и његова жена Нефертити изградили.“

Мумија за коју се мисли да је краљица Нефертити

Град је подигнут за четири године, имао је више од 20 хиљада становника и брзо је доживео процват. Али је, пре свега осталог, постао упориште нове монотеистичке (једнобожачке) вере засноване на култу бога Атона. Сва места новог града подигнута су тако да до њих допиру Сунчеви зраци. Ту је била жила куцавица Египта фараона Ехнатона. У тај град фараон је сместио свој двор и своју краљицу коју је уздигао до божанства.

Две рупе на уху

„Жарко сам желела да потврдим своје сумње и зато сам од египатских власти тражила дозволу да изблиза видим и испитам мумију“, говори Џоун Флечер која је тамо водила већ две експедиције, прву прошле године и другу ове. Обема је спонзор био телевизијски канал Дискавери. Циљ експедиција – да се нађу докази који

би потврдили или оповргли претпоставку др Флечер.

„Мумија има две рупе на ушној шкољци, појединост која се налази само на једној скулптури краљице Нефертити и на бисти једне од њених кћери“, објашњава Џоун Флечер. „На краљичином челу остао је отисак траке коју је носила око ошишане главе. Према стручњацима за раздобље Амарне, такве траке имали су само фараон и његова супруга краљица.“

Ту је и тајна десне руке мумије. Један њен откинути део нађен је међу завојима у које је мумија умотана и он

Фараон Ехнатон и краљица Нефертити урезани у камен са Атоном, Сунчевим диском, проглашеним за једино божанство у Египту

никада раније није виђен. „Рука је савијена, прсти стегнути као да још држе скиптар. Поза карактеристична за краљевске особе на власти“, наставља Џоун Флечер.

А, према неким претпоставкама, Нефертити је владала заједно с мужем и на престолу га је наследила после његове смрти око 1338. године пре наше ере. Ехнатон је умро када је имао нешто више од тридесет година.

Рађала је само кћери

О личности краљице Нефертити зна се мало. Познато је да је била амбициозна и да је волела власт и моћ. Рађала је само женску децу и зато је, за извесно време, изгубила мужевљеву наклоност.

Њу је, у једном часу, у сру и кревету фараона заменила извесна Кија, за нас тајанствена Ехнатонова друга жена, која је себи изборила одређен положај на двору, можда зато што је родила сина, будућег наследника престола, за кога многи археолози мисле да је Тутанкамон.

Та жена, Кија, ишчезла је око дванаесте године Ехнатонове владавине. Мисли се да ју је убила рука љубоморне Нефертити. Убрзо после тога и Нефертити се губи траг. Зна се да се повукла у изгнанство, у палату северно од „Града Сунца“, далеко од двора. Због чега је тако поступила? О томе постоје бар две претпоставке.

Према првој, повела је са собом Кијиног и Ехнатоновог сина (Тутанкамона?) да би се дечак образовао

и припреmio да досто-
јанствено и чврсто вла-
да Египтом после очеве смр-
ти. Јер, из суседних земаља
претиле су невоље док је у
самом Египту свештенство
из града Тебе, одано богу
Амону и лишено моћи, било
друга опасност. Краљица
није хтела да тај тренутак
дочека неспремна.

Разлог њеног повлачења
могао је да буде и сасвим
другачији. Неки мисле да је
тешко оболела од очајања
због изненадне смрти своје
друге кћери и да се затвори-
ла у далеку палату да би у
њој дочекала крај својих
овоземаљских мука до кога
ће убрзо и доћи.

Мозак није извађен

„Мумија из гробнице KV35
очигледно је жена краљев-
ске крви из Амарне, која је у
рукама имала знатну моћ.
Ако то није Нефертити, онда
је једна од њене две кћери“,
објашњава Стивен Бакли,
стручњак за мумифицирање
и члан експедиције Џоун
Флечер. „Техника којом је
извршена конзервација тела
говори нам много!“

Захваљујући уређајима
компаније „Канон“, истражи-
вачи су могли да сниме на
десетине радиографија та-
јанствене мумије, а да је не
помере с места на коме по-
чива хиљадама година.

„Рендгенски зраци откри-
ли су да мозак приликом
мумифицирања није изва-
ђен како је урађено с фара-
онима Аменхотепом II и
Тутмесом IV, претходници-
ма Ехнатона и његовог
оца“, каже Бакли. „Мумија
младе жене, према томе,
припада особи која није мо-
гла да живи у времену пре
владавине јеретичког фа-
раона Ехнатона!“

ШЕСТ

ОДМАХ, У ТРИ ДИМЕНЗИЈЕ

Екипа Џоун Флечер имала је савезника у најсавреме-
нијој технологији, „Каноновом“ систему за радиографију.
Уређај није велики, једноставан је за руковање и лако се
преноси. Показао се као веома користан за анализу му-
мије тајанствене жене, која би могла да буде Нефертити,
а да се она не помери с места где почива хиљадама го-
дина. Захваљујући уређају CXDI-31 археолози су рекон-
струисали у три димензије скелет мумије. Само неколи-
ко секунди после снимања на располагању су савршене
дигиталне слике. Радиографија је у рупи начињеној на
грудима мумије нашла златне перлице, остатак накита
који су однели пљачкаши гробнице још у античко доба, а
и нешто много важније – анатомске податке младе жене.
Тако је, између осталог, откривено да је имала лумбалну
сколиозу (кривљење доњег дела кичме). Сада се ради
на њеној глави и лицу. Сличност профила лобање муми-
је и профила бисте из музеја у Берлину невероватна је ■

Употреба танког слоја
смоле на већини делова те-
ла и места резова за балса-
мовање мумију смештају у
доба касне 18. династије,
највероватније у раздобље
Амарне када је Нефертити и
живела. Сличне особине на-
ђене су делимично и код две
друге мумије које леже с
њом, вероватно њена свекр-
ва и девер.

Трагови насиља

На телу претпостављене
Нефертити налазе се збу-
њујући трагови насиља.
Грудни кош је отворен и на
њему зјапи велика рупа, ус-

та и зуби су смрскани. Скр-
нављење је извесно учиње-
но после смрти и мумифици-
рања. Пљачкаши гробнице
однели су с груди накит који
се углавном налази међу за-
војима и у унутрашњости те-
ла мумија високог положаја.
Није вероватно да су је они
искасапили.

Још је теже протумачити
повреде на глави и лицу.
„Ово на лицу личи на бразго-
тину нанету намерно и дело
је некога ко је краљицу мр-
зео. Зашто би је мрзео? Због
верске јереси фараона Ех-
натона и Нефертити. Када је
фараон умро, сваки траг ње-

говог бивствовања предано
је брисан и уништаван.

Они који су после њега до-
шли на кормило Египта уни-
штали су све на чему је ста-
јало његово име, демолира-
ли су његове споменике,
сравнили са земљом јере-
тичку престоницу Ахетатон
коју је Ехнатон основао и са-
градио. Нови су вратили
старе богове које је прокле-
ти фараон укинуо.

То је био начин да се потре
фараонова јерес. Краљица
Нефертити, која је у њој су-
деловала, такође је морала
да плати цех. И њу су мрзе-
ли као и њега, а иза те мр-
жње и освете стајало је не-
кадашње високо тебанско
свештенство. То би било об-
јашњење унакажавања ње-
не мумије.

Јесте она, није она...

Претпоставком да мумија
припада Нефертити Џоун
Флечер као да је дирнула у
осињак.

„Та мумија није Неферти-
ти“, жучно тврди Захи Хау-
ас, генерални секретар Вр-
ховног савета египатских
старина и један од највећих
стручњака за античке циви-
лизације. Он је на челу архе-
олога који побијају теорију
Џоун Флечер.

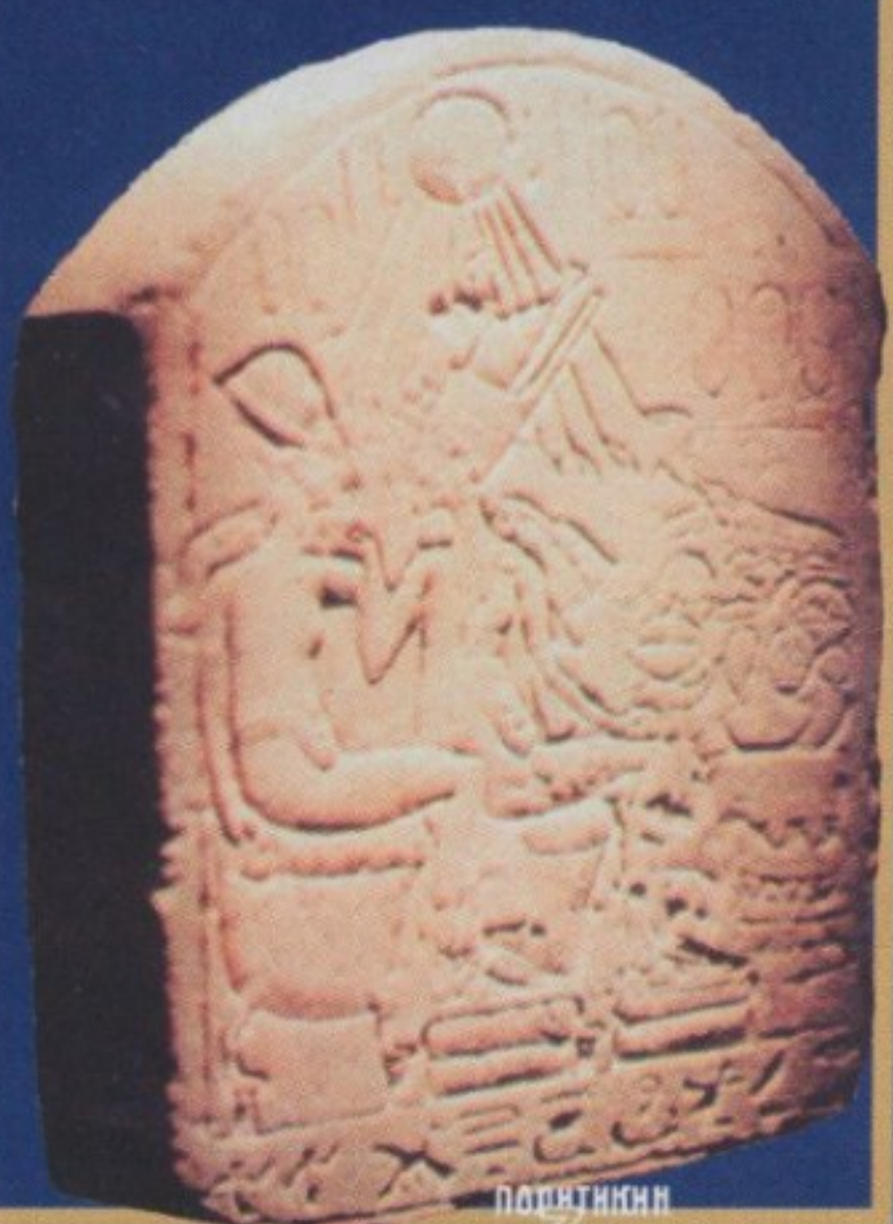
„Рендгенски зраци дају
њеном телу у часу смрти 25
година, а она је када је умр-
ла имала бар четрдесет.
Што се тиче физичке слич-
ности с бистом у музеју у
Берлину, тврдим да је умет-
ност Амарне била идеали-
стичка, нипошто реалистич-
ка. Сасвим је вероватно да
краљица Нефертити уопште
није личила на лепотицу на
бисти или је била претерано
улепшана!“

Случај, засад, мирује. Тај-
на још није откривена. Из да-
љине од преко три хиљаде
година лепа краљица завађа
научнике и у центру је па-
жње света ■

Бојана Дожић

ЛУДИ ВИЗИОНАР

Фараона Ехнатона неки научници сматрају првим моноте-
истом (једнобошцем) у историји. Он је, заједно са супругом
Нефертити, прогласио култ само једног бога – Атона – мо-
жда и зато да би одузео превелику моћ из руку тебанског
свештенства. За неке друге он је био само луди визионар.
Ехнатон (на слици лево) био је у сваком случају необична
личност. Стручњаци расправљају и о његовом физичком
изгледу. Статуете које су преостале приказују деформисану
особу сувише дугачке браде, великих груди, надувеног сто-
мака, широких бокова, па постоји мишљење да је патио од
тешке болести која се зове Фреглихов синдром. Код људи
са овом болешћу маст се распоређује на женски начин. Да-
нас се верује да фараон, можда, није приказиван како је
стварно изгледао и да су његове деформације биле знак но-
ве религије: Атон је имао и мушке и женске одлике ■

ПАМЕТНИК

ЗАБАВНИК

31.10.2003.

DIK
BROWNE

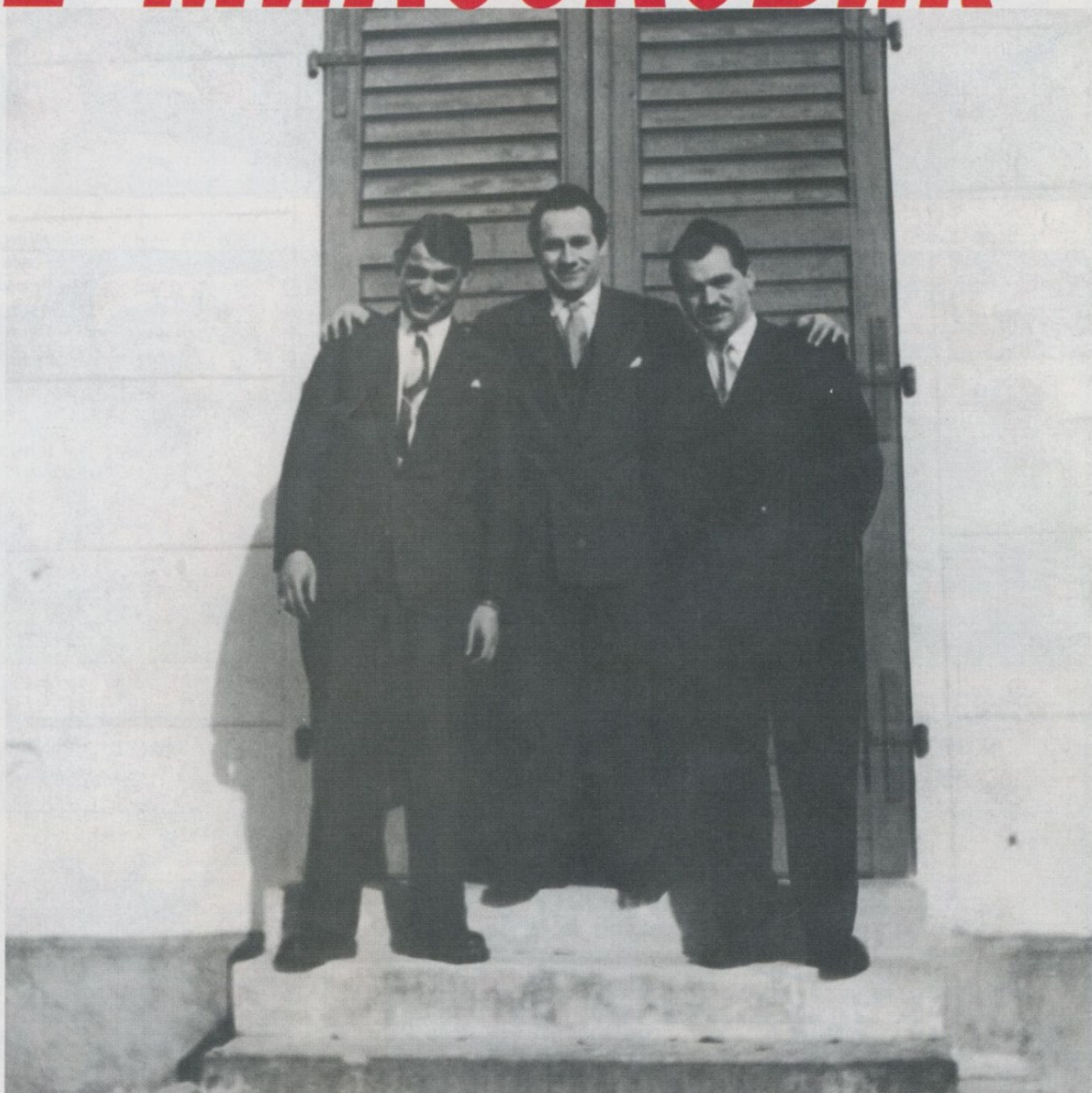
ХОГАР СТРАШНИ

ВРЕМЕ
ПОШТЕНИХ
ЛОПОВА

ЛЕПЉИВИ ПРСТИ БРАЋЕ МИЛОЈКОВИЋ

Познати и
код нас и
у свету
као Бора I,
Бора II и
Бора III
уредно су
пељешили
кога су
стигли и за
то награђивани
аплаузима
и новцем.
Чак су и
инспекторе
Скотланд јарда
подучавали
како да открију
цепароше,
а једног
Рокфелера
оставили
без кравате

Једина заједничка фотографија чудесне браће која, нажалост, никад нису наступала заједно

Док су једни војевали исцрпљујуће битке уз Неретву и Сутјеску, а други се на Равној гори с муком равнали према упутствима владе у избеглиштву – и једни и други у жељи да Немце, окупаторе, истерају из своје земље – дотле су браћа Милојковић, старији Драгиша и млађи Борислав, усред вароши с лакоћом разоружавали немачке високе официре. Ако је судити по причама потомака, њихови преци су за то награђивани салвама смеха и аплауза и, наравно, новцем. То су им касније, још, потврдили и сами сведоци

догађања. Први се, почетком Другог светског рата, збио у Скадарлији, у гласовитој кафани „Три шешира“. У њу је једне вечери ушао високи немачки официр са свитом и, док је погледом тражио одговарајуће слободно место, пришао му је човек у црном оделу с неизбежном лептир-машном, лагано му се наклонио и на немачком изговорио неколико пригодних реченица. Официр га је с одобравањем и охрабрујућим осмехом саслушао и кренуо према слободном столу. Није се че-

стито ни ухватио за столицу кад је у задимљеној кафани настао изненадан мук, а онда се проломио громогласан смех. Човек у униформи се збуњено осврнуо око себе, погледао свог ађутанта који је једва суздржавао смех и махинално руком кренуо према футроли пиштоља. У неверици је схватио да је празна, па је другом руком покушао да поправи оквир жичаних наочара, ваљда да боље види. Ни њих није било. Зато је смех у таласима тутњао кафаном. Онда се Немац, на ивици беса, окре-

нуо човеку с лептир-машном и остао забезекнут. На његовом носу стајале су његове жичане наочари док му је отвореним дланом пружио пиштољ. Официр је још једном погледом прелетео преко непознатих насмејаних лица и, трен касније, и сам се насмејао... Мађионичар Борислав Милојковић, с уметничким надимком Бора, и овај пут је показао чудесну вештину својих прстију, само сад с више него опипљивим ризиком...

ПОДМТИНИ
ЗАБАВНИК

Како нам је недавно по-сведочио Никола Лоренцин, син Борине сестре Загорке и редитељ, односно професор на Факултету драмских уметности у Београду, овај догађај му је много касније испричао сам ујак, а потврдили и неки од тадашњих гостију „Три шешира“ које је сасвим случајно упознао. Глумац Драгиша Милојковић, члан Београдског драмског позоришта, каже да се слично збило, некако у исто време, у Јагодини, где је радио његов деда Драгиша.

У ресторан хотела „Палас“ ушао је немачки официр кога је на улазу сачекао човек у црном оделу, тобоже да га упутује за најбољи сто који одговара тако уваженом госту. И овде је човек у униформи, на грохотан смех присутних, остао без оружја и опасача, али је мало недостајало да Драгиша, кога су у месту одмалена звали Ђаво, ђаволски страда. Овај Немац је очигледно био мање склон шалама на свој рачун од београдског колеге. Катастрофу је предупредио сам мађионичар који је, наочиглед официра црвеног од беса, зачас опељешио конобара који је тог тренутка туда прошао. Немац се осмехнуо, одмахнуо руком и кренуо према слободном столу... Те вечери Драгиша је, с поносом који је одагнао малопређашњи страх, схватио да је постао мајстор...

Ове две епизоде могле би да послуже тек као рам за слику о животу и делу браће Милојковић, у свету мађионичарства познатијим по надимцима Бора I, Бора II и Бора III. О њима, на основу памћења, сведоче већ помињани Никола Лоренцин и Драгиша Милојковић.

Путем Јованче Мицића

Животни и уметнички пут браће Милојковић започео је у Јагодини, истој оној из које је на свој пут око света кренуо и Јованча Мицић, литерарни јунак Бранислава Нушића. Заједничко им је и то да су на тим својим путовањима као траг остављали лековит смех, да су многе даривали некаквим својим „ћураном“, како се данас зове глумачка награда на Данима комедије у Јагодини, а коју је недавно добио и сам Драгиша Милојковић, унук. Дакле, прича о Милојковићима вели да су из моравског села Крушар први у Ја-

годину стигли трговац Радојко и жена му Радунка и да су имали петоро деце, две кћери и тројицу синова. Радојко је у центру вароши, у Трговинском дому који и данас постоји, отворио дућан, а синови – Драгиша, Борислав и Војислав – брзо су, чим су мало поодрасли, морали да вагају шећер, меревају тканине и пописују дужнике. Прилично досадно за дечурлију узраста од десет до тринаест година, па је отац редовно Борислава, најнесташнијег, конопцем везивао за ногару пулта. Ни најстарији, Драгиша, није био много бољи, па су га у улици прозвали Ђаво.

Ипак, својим дечачким досеткама и триковима почели су да забављају муштерије те се, на радост оца, промет повећавао из дана у дан. Дућан им је убрзо постао тесан, па су у дворишту приређивали позоришну представу коју су назвали „Смех као лек“ и уредно наплаћивали улазнице. Бориславу је то, међутим, било недовољно, па је почео да по кафанама прати и учи од месног фотографа који је триковима увесељавао госте. И онда је, како то обично бива у паланачким причама из тридесетих година, у Јагодину доклопарао циркус и Борислав продужио с њим даље. Тек разгледнице из Софије и Варне, које су у варош поред Мораве стигле након пола године, биле су први траг Бориног пута. Драгиша и Војислав су, истог трена, пожелели да се и они својим ближњима јављају сличним разгледницама. И кренули су вођени жељом да се и они покажу дорасли свом брату.

Тешко је у разуђеним путевима браће Милојковић и ипак магловитом сећању потомака поуздано и детаљније утврдити где су све били и шта су све радили. Зна се, пак, да су се извештили у такозваном раду руку, манипулацији прстима, којој је претходио одговарајући сценски наступ и дијалог тек да „муштерији“, пре него што је опељеше, скрену пажњу на другу ствар. Нису их, зато, тек тако прозвали поштеним лоповима с великим П. И мада, како тврде Лоренцин и Милојковић, никада јавно нису наступали заједно, сва тројица су се договорили да се, уметнички, зову Бора, с тим што је, да се зна првенство, Борислав постао Бора I, Драгиша Бора II, а најмлађи Војислав

Бора III. Више су волели да наступају у баровима, у такозваној камерној атмосфери где је њихова вештина најбоље долазила до изражаја, мада су често гостовали и у циркусима...

Потомци Марка Краљевића

Бора I је први отишао на Запад, у Немачку, и то одмах по окончању Другог светског рата, где је америчким окупационим војницима жељним тада ретке забаве по баровима показивао своје умеће. Потом је у Аустрији упознао Рудолфа Клуцког, власника тада најпознатијег циркуса у Европи, и дуго и успешно радио с њим.

Оженио се његовом кћерком, а после њене смрти на порођају и друга госпођица Клуцки постала је госпођа Милојковић. Зна се да је путовао и радио од Јапана до Северне Америке, да је био радо виђен гост и у Буенос Ајресу и да је често гостовао по монденским летовалиштима Медитерана. У Монаку, на традиционалном годишњем скупу светских мађионичара, имао је резервисану почасну ложу, а инспектори Скотланд јарда неколико пута је држао семинаре на тему џепарења и како га открити. Данас многи наши виђени мађионичари као важан део своје биографије наводе и податак да су

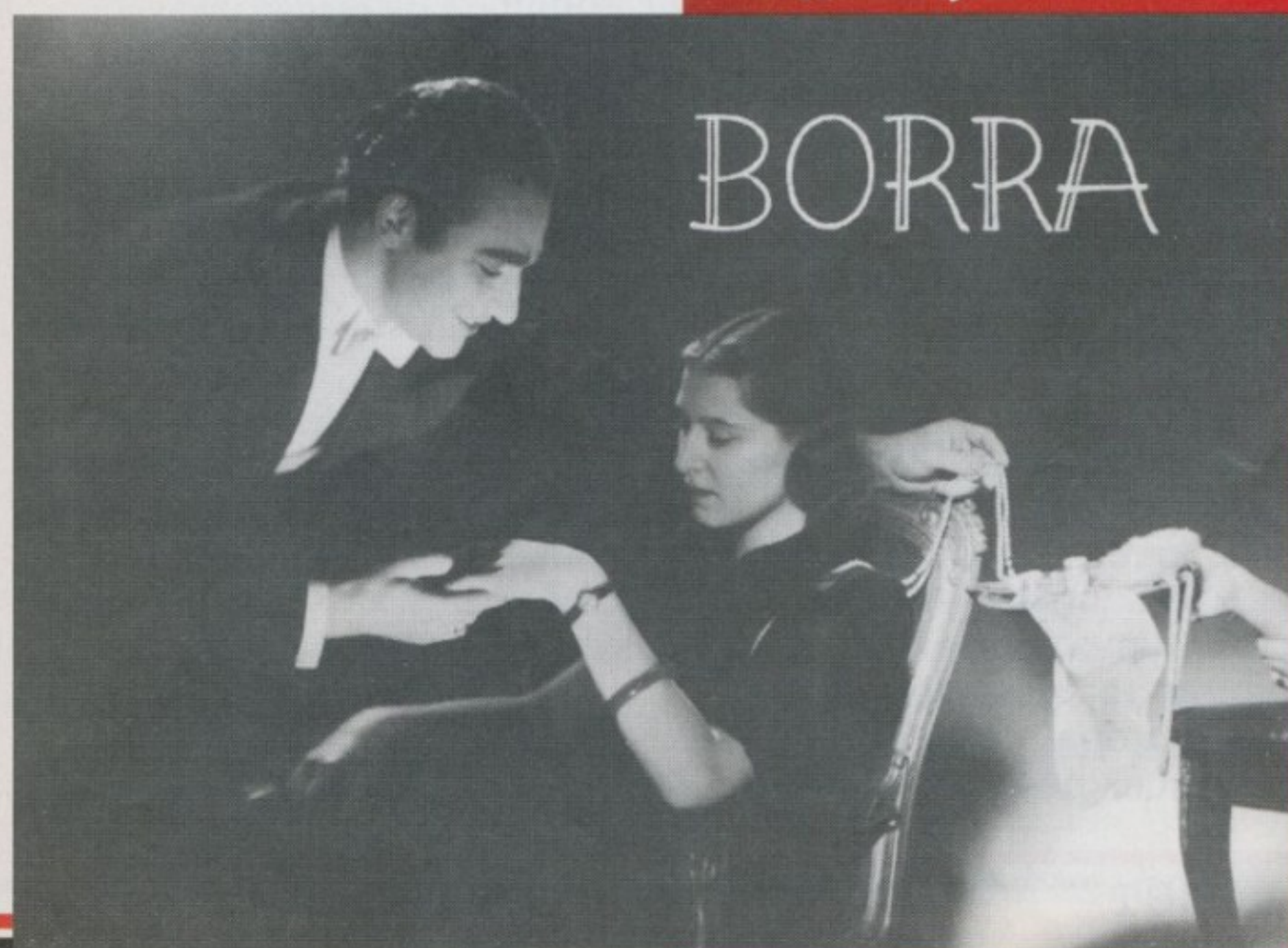
Бора III, најмлађи од чудесне браће, умео је да највише ужива у животу

Бора II успео је да „опељеши“ и самог Рокфелера

Бора I, средњи од браће Милојковић, први је почео да осваја свет

умеће Боре I гледали у београдском Дому синдиката, толико је био популаран и недостижан.

Некадашњи улични мангуп и враголан из Јагодине купио је огромно имање у мешташћету Шилингсдорф, недалеко од Граца, с огромном шумом и два језерцета, око кога води Бора вег (Борин пут). Данас о њему брине његова кћи Симон-Сиси, док син Чарли путује светом као мађионичар. Бора I умро је последњи од браће, крајем деведесетих година. И сахрањен је на свом имању у Шилингсдорфу. Како тврди Никола Лоренцин, није стигао да напише мемоаре јер је желео да то учини у неком лондонском затвору, да и то буде по његовој мери. Међутим, кад год би начинио неки прекршај за затворску казну, инспектори Скотланд јарда су га, по правилу, позивали на чај с обавезом да им објасни како је то људима, да не примете, успевао да скине хозентрегере...

Бора II је кренуо стопама свог млађег брата Боре I. Пропутовао је свет приказујући вештину својих прстију од Аустралије до Средње и Јужне Америке. А у једном бару у Каракасу је, сведочи његов унук Драгиша, глумац овдашњи, поштено покراо и самог Рокфелера. Наиме, након некаквог скупа (доларских) милијардера, моћници су отишли на забаву, и то баш у бар у коме је наступио Бора II. Један Рокфелеров колега се опкладио да ће му „онај маестро“ скинути кравату а да не примети. Реч је реч, а и паре нису биле за бацање, тек мађионичар је одмах обријао брадицу, пресвукао се као конобар и уваженом госту принео супу и као случајно неколико капи пролио по његовим панталонама. Одмах је зграбио салвету и кренуо да чисти увређеног госта, извињавајући се уз дубоке наклоне. Кад се коначно удаљио, у џепу је имао Рокфелерову кравату.

О вештини Боре II сведочи и прича из младалачких дана у Јагодини кад је још сањао бели свет. Отишао Ђаво, тако су га тада сви звали, на пијак и од старије сељанке затражио да купи јаја. Прво је, разуме се, морао да провери да нису мућак и из јајета извукао дукат. „Пошто, госпођо, сва остала јаја“, невинно је запитао а сељанка, промућурна, одмах му одговори да нису за продају, да одмах мора кући. Ђаво је криомице кренуо за њом и са

смешком посматрао како поред пруге, псујући и помињући Ђавола, разбија једно по једно јаје... Бора II, Драгиша Милојковић, умро је крајем осамдесетих година у Београду, а његов син, такође Драгиша и такође мађионичар, погинуо је у Аустралији у железничкој несрећи. Унук, и он Драгиша, поред осталих представа, игра и у „Мишоловци“ Београдског драмског позоришта...

Бора III, најмлађи од браће, био је такође вешт „поштени лопов“. Највише је радио у циркусу „Адрија“ који је успео да извуче из Прага 1948. године кад је проглашена Резолуција Информбироа, раскид Совјетског Савеза са Југославијом. Наравно да му то није заборављено тамо где треба па је, не само због тога, често својом вештином забављао маршала Тита и његове високе госте. Био је боем, увек у беспрекорно сашивеном оделу и гост најбољих ресторана, у време кад се углавном јело у мензама и носили шињели и качкети. Само би у посебном расположењу понекад и понеком поверио да има одликовања и признања од иранског шаха Резе Пахлавија, бугарског цара Бориса, Фидела Кастра, Грејс Кели и принца Ренијеа од Монака... Умро је први од браће и сахрањен у сликовитој Фунтани поред Пореча...

Никола Лоренцин се вајка да, мада је све било утаначено, није успео да сними документарни филм – чак је и имао наслов „Лева рука, десни џеп“ – о вештинама и путу браће Милојковић. Мање као успомену на своје ујаке, а више као непоновљиву слику времена за нама и људи у њему. Овако све остаје препуштено ретким и ипак варљивим сећањима најближих...

Ова кратка новинска белешка о чудесним прстима браће Милојковић – о Бори I, Бори II и Бори III – настала је на наговор мађионичара из београдског клуба „Ас“ који су желели да нешто више сазнају о својим претходницима из света магије, уметности, како је они сматрају. Јер, о Марку Краљевићу, њиховом (не)званичном оснивачу, зна се готово све, осим како је онако вешто успевао да цеди суву дреновину ■

Петар Милатовић

(Фотографије из породичног албума Николе Лоренцина)

ПРИЧА О ТРИ ХИЉАДЕ СТАБАЛА И... ДВА МИЛИОНА ОЛОВАКА

*Времена се мењају,
али оловке остају
једнако моћне.
Једном једином
графитном оловком
можемо написати
бар 45 хиљада
речи. Чак и под
водом, уколико
нам се прохте!*

На почетку беше олово. И древни Египћани, баш као и Грци и Римљани, користили су овај метал када су желели да забележе нешто на папирусу. Римски писари су своју оловку назвали стилусом. Па ипак, не може се с поузданошћу рећи када је тачно рођен тај незаменљиви прибор за писање. Извесно је, међутим, да се прве оловке помињу у европским књигама и текстовима у давном 14. веку. Нешто касније, 1564. године, када је у Великој Британији откривен графит, као да се много тога променило. Многи су почели да пишу оловкама уместо мастилом: у Европи се за израду оловака користи графит од којег су се – додајући му друге састојке – правиле mine за оловке. Производња оловака почела је у данашњој

Немачкој, и то у Нирнбергу 1662. године, где се и данас налази једна од најпознатијих фабрика оловака у свету.

Модерна оловка, она какву данас познајемо, настала је тек 1795. године: догодило се то за време рата између Енглеске и Француске. Никола Жак Конте, официр Наполеонове војске, добио је задатак да смисли неко ново решење за производњу оловака која је у то доба престала будући да је увоз графита из Енглеске био обустављен. Конте је после многобројних опита закључио да мина од одређене врсте графита помешана са глином може одлично да пише. И тврдоћа саме mine зависила је од мешавине састојака...

Од тог доба, па до данашњих дана, графитне оловке се нису нарочито промениле. Они који су тада одлучили да се баве производњом оловака и на њих утисну знак своје радионице, нису погрешили јер су започели истински уносан посао. Међу њима је био чо-

Најстарија сачувана оловка, нађена у Немачкој, потиче из 17. века

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК

31. 10. 2003.

нер: он је стручњак за „срце“ дрвених оловака. А у фабрици оловака и бојица „Фабер Кастел“, десетак километара удаљеној од Нирнберга, радило се увек много и готово без прекида. Оловке су се ту производиле и производе се и даље, свакога дана, па чак и суботом. Оснивач и први власник фабрике Лотар фон Фабер био је опчињен олов-

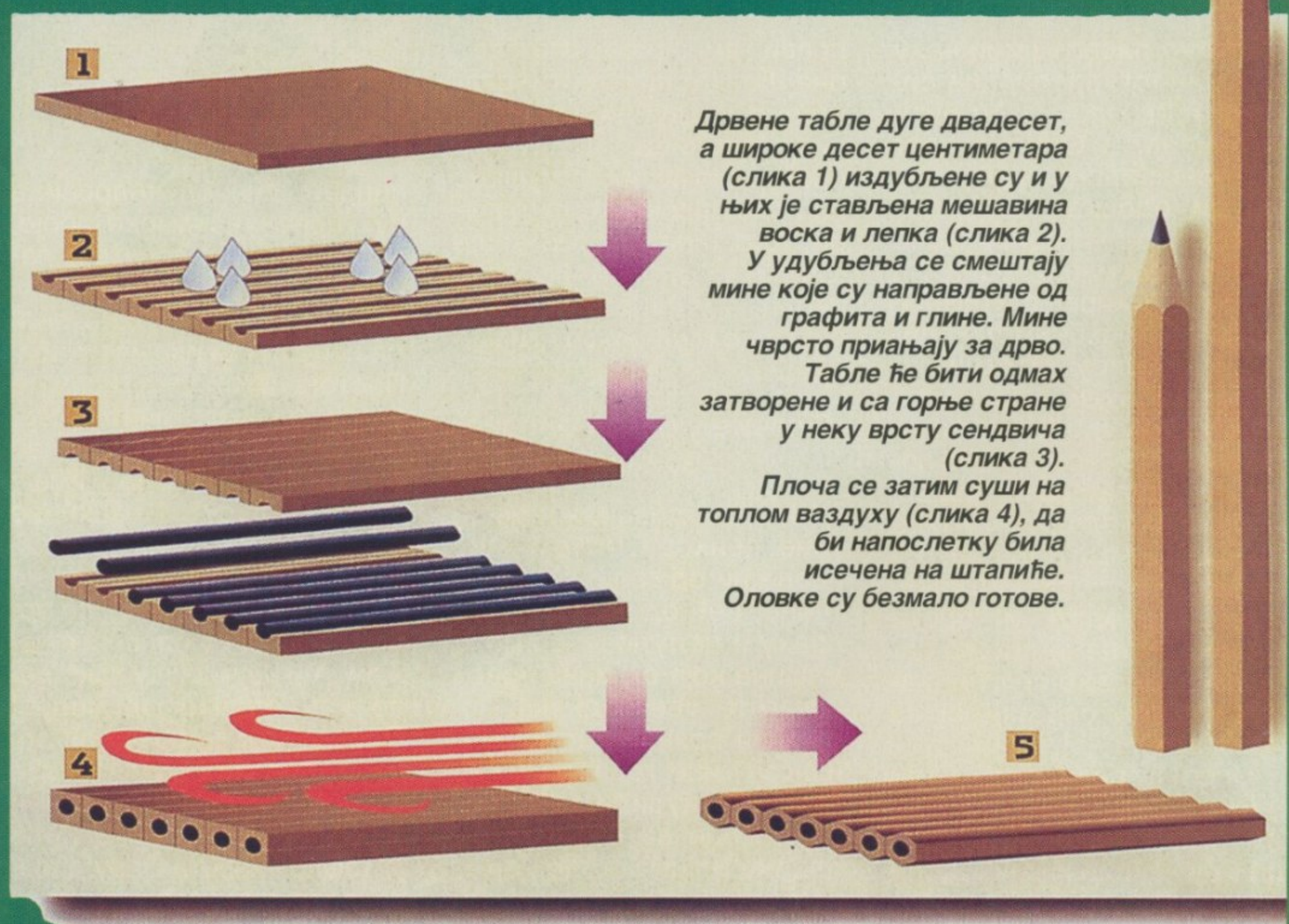
кама. У дворишту његовог прелепог замка данас се налази скулптура која недвосмислено говори да је реч о „дворцу оловака“. То је највећа оловка на свету која је дугачка 12 метара, а тешка око 600 килограма. Фабрика оловака „Фабер Кастел“ једна је од најугледнијих у свету. На истом месту, породични посао почео је да цвета пре више од два века. Безмало пет стотина људи запослено је у фабрици у Штајну која има и друга представништва у свету, у чак стотину земаља: фабрика се налази у дивној шуми, а са-

мо здање личи на кућу из бајке. Сваки прозор обојен је другом бојом, једном од нијанси из палете бојица „Фабер Кастел“. Хиљаде дрвених табли обрађује се на првом спрату фабрике „Фабер Кастел“ у Штајну, која је једна од петнаест постојећих у свету. Реч је о искључиво кедровом дрвету будући да фабрика „Фабер Кастел“ не прави оловке од другог дрвета. Од поменутих табли свакога дана се у Штајну произведе два милиона оловака које се потом продају на различитим странама света. Већ поменуте дрвене табле, дуге двадесет, а широке десет центиметара улазе у машине које ће их претворити у оловке. Људска рука ту готово нема шта да ради. Најпре посебна машина

век ч и је име вероватно звучи познато многим ђацима: био је то столар Каспар Фабер који је у Штајну крај Нирнберга почео да се бави производњом оловака. Било је то 1761. године. Његов потомак Лотар фон Фабер развио је породични посао подигавши фабрику. А 1862. године постао је чак саветник краља Максимилијана. Године 1898. Лотарова унука Отилија удала се за грофа Александра од Кастел Риденшансена... Породице су сјединиле богатство: створена је права „империја оловака“. На челу „Фабер Кастела“ данас је гроф Антон Волфганг фон Фабер Кастел, такође заљубљеник у оловке.

Како се праве оловке

Опет смо у садашњости. Немачки пензионер, хемичар Вернер Гајгер једноставно не може да верује да више не мора свакодневно да долази у славну фабрику оловака, као што је то чинио током дугих 35 година. Јер, господин Гајгер није „обичан“ пензио-

 прави мала удубљења у којима ће убрзо бити смештене мине. Пре него што се мине нађу у удубљењима, дрво се премазује танким слојем воска и лепка; друга табла се потом лепи преко оне у којој се већ налазе мине. Убрзо мине остају „заробљене“ у својеврсном дрвеном сендвичу. Затим ти „сендвичи“ одлазе до друге машине у којој ће провести бар један сат. Ту се будуће оловке греју, односно суше, а потом им се утискује жиг. Када је „сендвич“ чврсто залепљен, прелази у машину која има калупе облика оловака: тада се табле секу у штапиће. Свака оловка се проверава уз помоћ ласера да не би промакла ниједна која би имала било какву грешку.

Кастел“. Због прекомерне употребе компјутера, односно штампача, оловке су постале нека врста скупог производа. Ознака истанчаног стила. Уосталом, са само једном дрвеном оловком можемо написати чак 45 хиљада речи. Чак и под водом, уколико нам се прохте.

Хемичар Гајгер се током читавог низа година бринуо да мине оловака „Фабер Кастел“ буду савршене. Оне се праве од мешавине глине и графита. Када се добије једна врста густе пасте, та се сипа у машину која

усне које су направљене у фабрици „Фабер Кастел“.

Да би било довољно кедр за прављење оловака, кедрове шуме се плански одржавају, а инжењери шумарства посебну пажњу посвећују подручјима где кедр најбоље успева, а то су Бразил, Турска и југоисточна Азија.

Оловке

че, милион стабала кедр за израду оловака. Истовремено, већ годинама они пошумљавају простране области

Уколико ласер сними неку мањкавост, засвираће сирена и та оловка ће бити одбачена. Осим овог основног процеса израде, да би оловка изгледала како треба – произвођаче очекује још много посла. На пример, лакирање и бојење оловака посебним лаковима који нису штетни по здравље људи, а пре свега деце: ту је улога хемичара од велике важности. На поједине оловке се на задњој страни стављају и гумице за брисање. Напослетку се, на већ осушеном лаку, уписује модел и врста оловке. Када је све то завршено, оловке се стављају у кутије и спремне су за тржиште.

Многи ће се упитати да ли у времену рачунара оловке имају исту ону улогу као што су некада имале. Да ли су још популарне? Наравно, сматрају стручњаци за продају фабрике „Фабер дванаест

прави тамносиве „шпагете“: оне ће касније бити стављене у удубљења дрвених плочица. Међутим, претходно ће бити осушене на врло високој температури. Ако у пасти има више графита, оловка ће бити тврђа, а у супротном случају, ако буде више глине – мекша.

Оловке у боји и оловке за очи

Што се дрвених бојица тиче, њихове мине се не праве ни од графита, нити глине, већ од пигмената у праху и целулозе. Само је машина која од мина прави „шпагете“ увек једнака. Поставши познат као стручњак за мине, господину Гајгеру су понудили да направи и мине за козметичке оловке којима жене најчешће цртају очи. Најпознатије светске козметичке куће користе оловке за очи и

Највећа оловка на свету у врту дворца грофа Фабер Кастел

направљене од кедровине су црвенкастомрке боје, глатке, а грађа дрвета је лако уочљива. Кедрове оловке имају препознатљив, веома пријатан мирис четинара. Постоје и оловке које се праве од пластичне масе. Оне су ружичасте боје и, као што се подразумева, немају „дрвену шару“. Пластичне оловке лако се савијају. Када се поломе, постаје јасно да нису од дрвета јер се поломе као да су одсечене ножем. А и не миришу тако лепо као оловке од кедр. Оловке које се праве од дрвета тропских шума, смеђе су боје, са малим црвеним или мрким тачкицама. Врло је тешко назрети шару дрвета, а миришу сасвим благо.

Сваке године „Фабер Кастел“ употреби, тачније одсе-

у Амазонији, на површини од чак десет хиљада хектара. Наиме, за свако одсечено дрво сади се друго, ново.

Који део дрвета се користи за израду оловака? Онај између коре и средишта стабла. Кора није погодна за прављење оловака и требало би је дуго обрађивати, док је само средиште дрвета сувише тврдо. Због тога се од једног дрвета направи тек 720 оловака. Не би се рекло на први поглед, али то је баш луксуз!

Ко жели да сазна нешто више о оловкама, њиховој историји или данашњој производњи може посетити следеће Интернет адресе: www.pencils.com, као и www.pencilspages.com ■

М. Огњановић

ПОДЦИТКИН
ЗАБАВНИК

31. 10. 2003.

Илустровао
Коста
Здравковић

БОЖИЈА ВОЉА

Двехиљадита година била је и прошла, али се још препричавају догађаји који су јој претходили. Добро се зна да су сви страховали од општег хаоса до кога се веровало да ће доћи зато што рачунарски програми нису били спремни да препознају годину која има двојку и три нуле. Иначе, подсећања ради, та година на енглеском скраћено је прозвана Y2K. Верујући да ће отказати сви велики компјутерски системи у свету, предвиђала се општа пометња. Зато је у Невади, једној од америчких савезних држава, унапред донет закон, још 1997. године. По том закону сви који претрпе било какву мању или већу штету, немају права жалбе. Како је наведено у закону, за насталу штету не може нико да одговара јер је то „Божија воља“ ■

ДА ЛИ МУЧЕ, ИЛИ ГА МУЧЕ?

На крају прошле школске године родитељи су се окупили да се договоре шта им је чинити. Кад су схватили да су готово сва деца зарадила поправне испите или прошла разред слабирим успехом, договорили су се да нешто учине. У школу, која се налази у предграђу индијског града Калкуте, ушли су праћени крдом крава. Натерали су животиње да се попну на први спрат, где се налази наставничка соба. Не зна се ко је био више изненађен, краве које су утерали у зборницу или професори који су се окупили да заведу оцене. Родитељи су исписали пароле које су окачили кравама око врата и, уместо да било шта кажу, почели су да мучу, у знак протеста. Тако су опоменули наставнике да је превасходно њихова кривица што су ђаци показали тако слаб успех. Да би изгладио сукоб, директор је сместа наредио да се наредног дана окупе сви ученици, а професорима је наредио да преиспитају оцене. Цео сукоб завршен је тако што готово ниједно дете није имало поправни, а више од половине ђака добило је сведочанство с одличним успехом ■

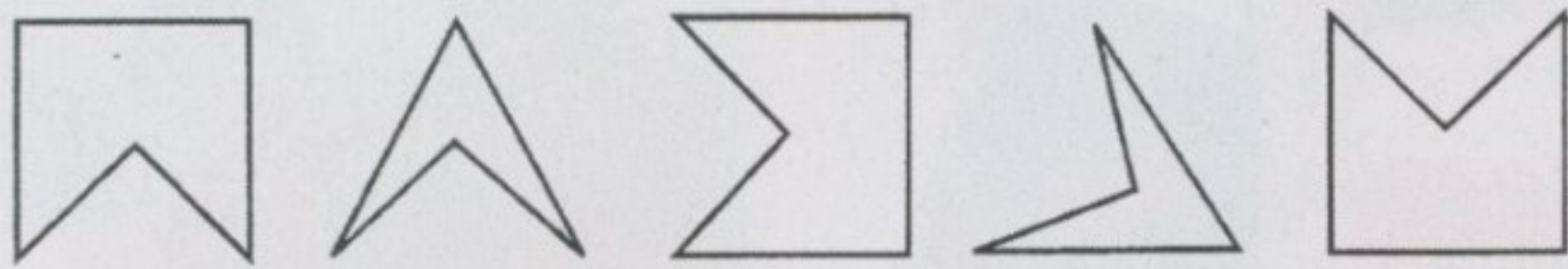
КАКО КОКОШКА КАЖЕ

У појединим деловима кинеске провинције Квангџу становници и даље поштују древне обичаје. Младић и девојка неће ступити у брак све док њихове породице не виде шта ће им кокошка поручити. Кад се у кући окупе сви заинтересовани, ухвати се највећа кокошка и закоље пред присутнима. Потом се ставља у лонац, онако с перјем, и дуго кува. Жељно се очекује шта ће се догодити с очима. Ако се види да су оба остала исте величине, значи да брак не само што је пожељан, него се очекује да ће младенци живети у складу до краја живота. Деси ли се да се током кувања једно око разликује од другог, то је лош знак. Брак се неће ни уговарати. Још нешто је важно – колико је кокошка тешка. Ако младић или млада раскину веридбу и откажу венчање, породица оног ко је прекршио обећање мора оној другој да исплати онолико новца за колико може да се купи сребра тешког колико је била тешка кувана кокошка ■

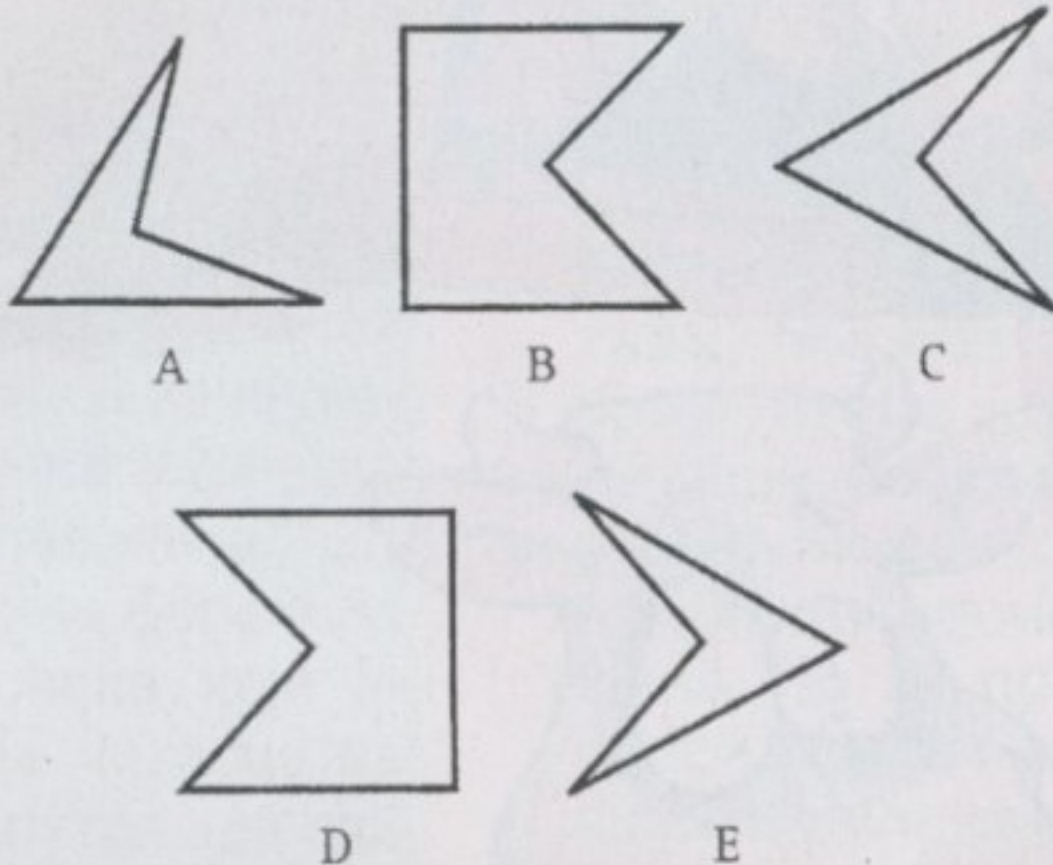

МЕНСКИНЕ ЛОГИ

НИЗ

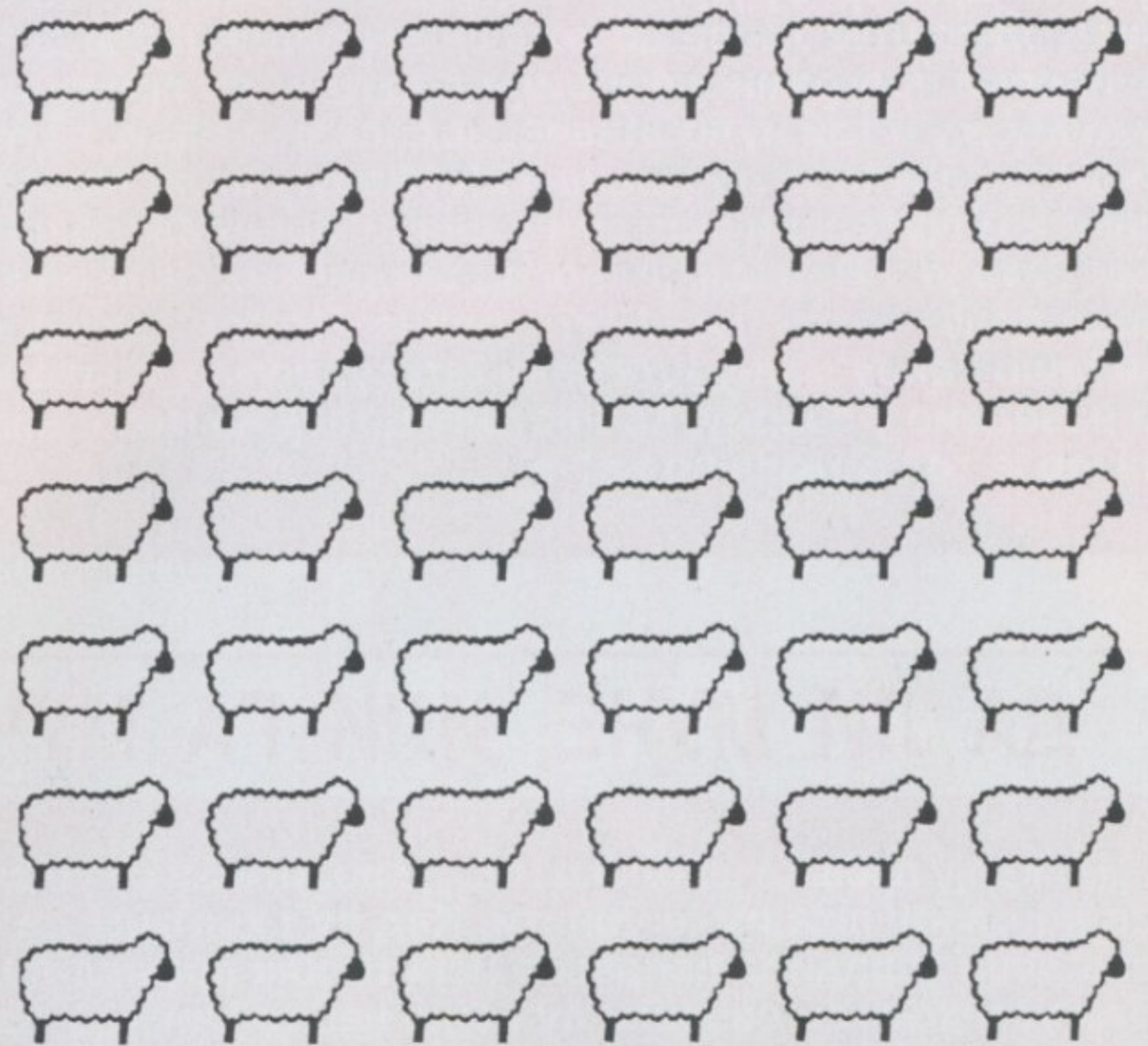

Која од доњих слика наставља горњи низ?

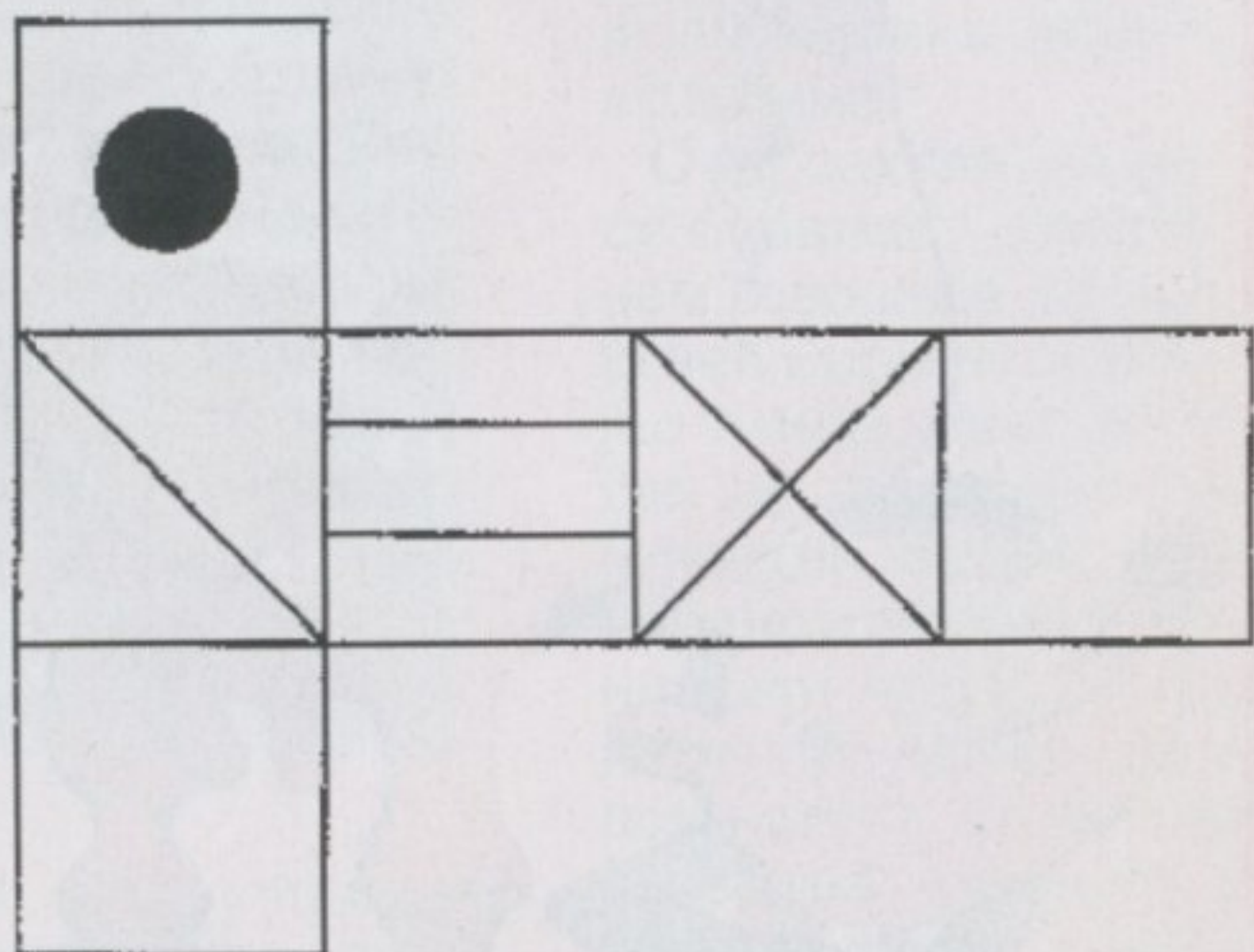

БРОЈИМО ОВЦЕ

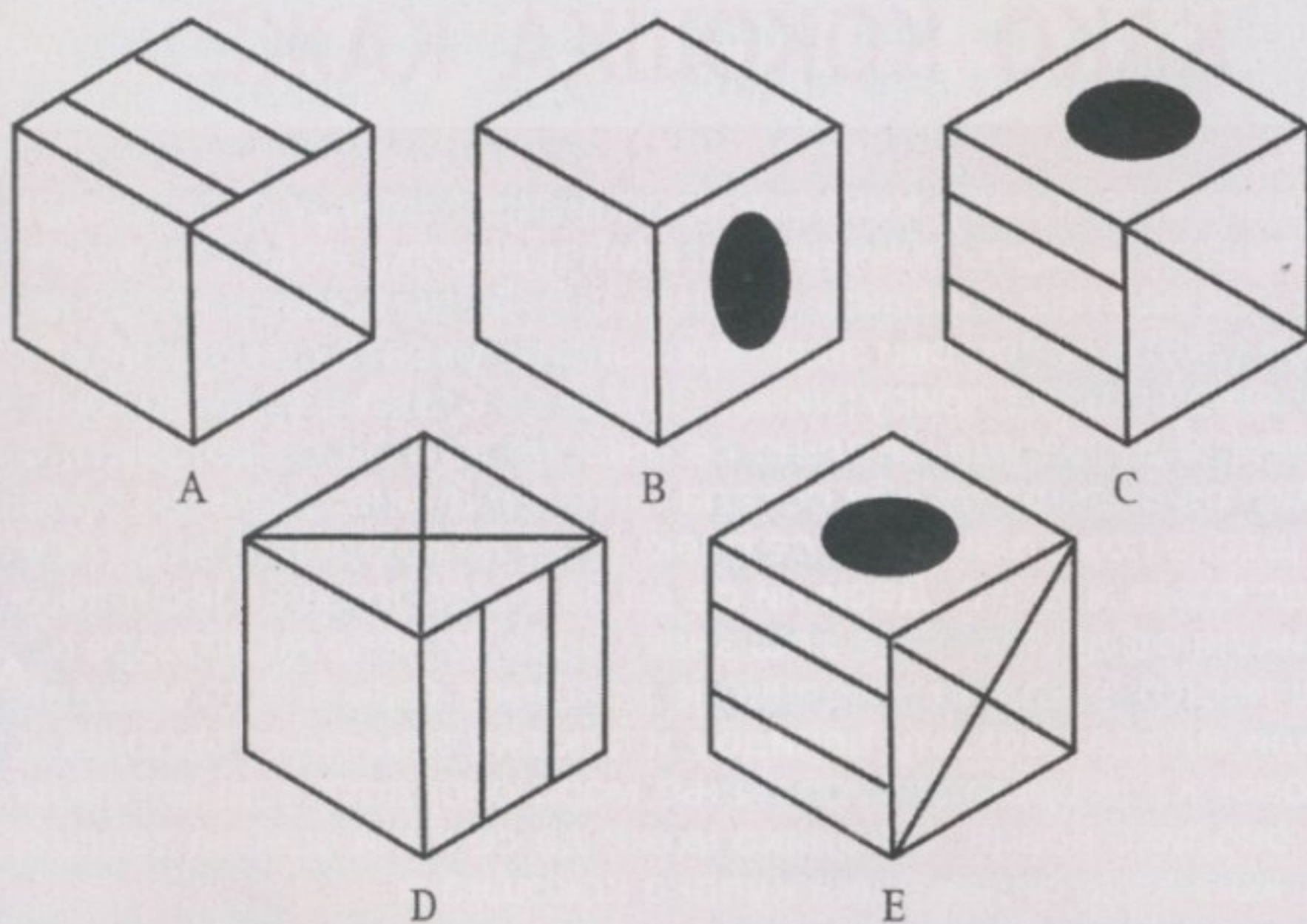
Петнаест оваца појешће траве с 10 јутара пашњака за 18 недеља. Ако претпоставимо да трава расте подједнаком брзином, колико оваца може за 18 недеља да прехрани пашњак од 36 јутара?

ЈЕДНА КОЦКА

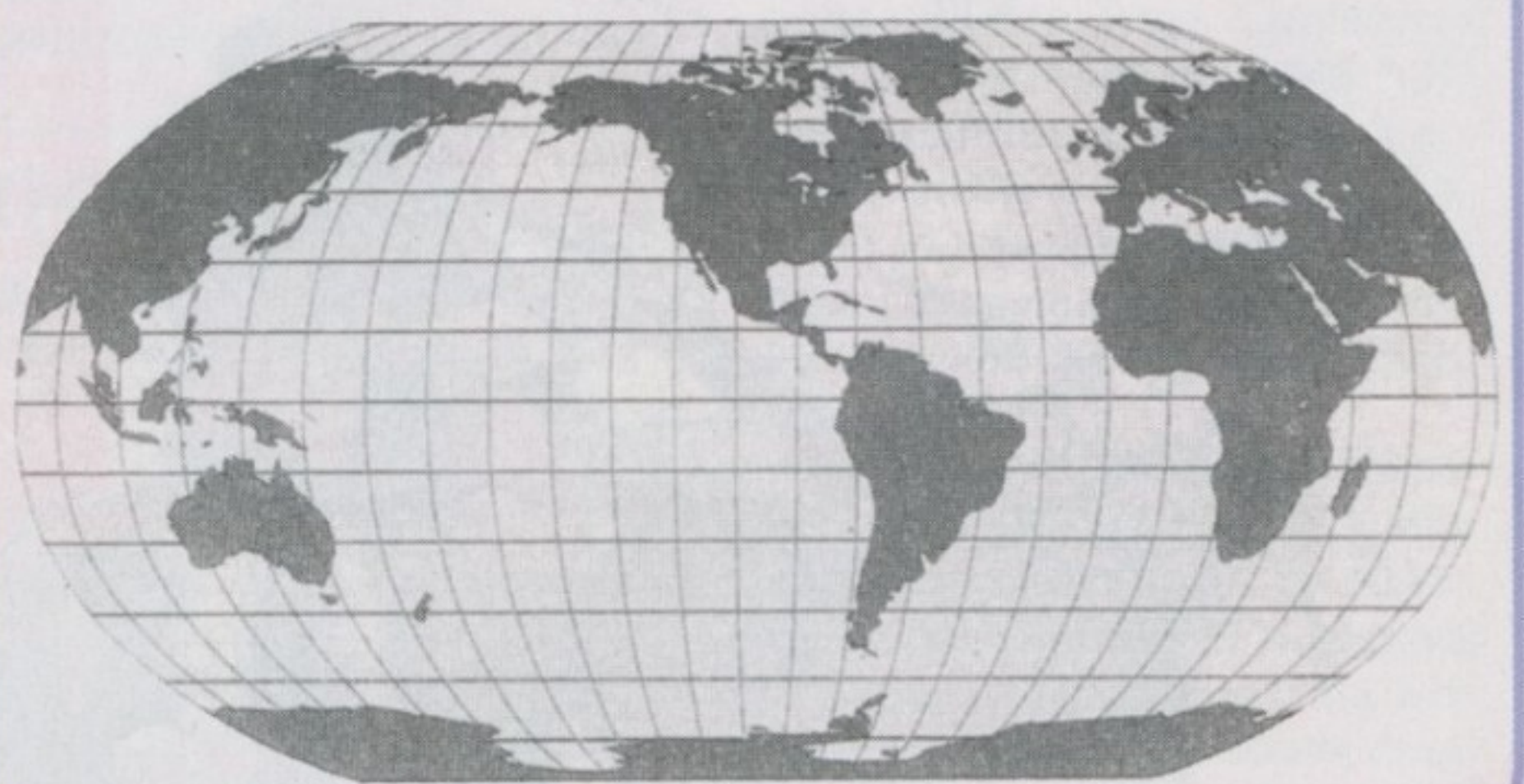
Када се горњи омотач испресавија тако да се од њега добије коцка, то ће бити само једна од пет доњих. Која?

КОЛИКО ЈЕ ТАМО САТИ?

Када путујемо у неку другу временску зону, сат померамо унапред ако идемо на запад, а уназад ако идемо на исток. Колико ћемо часова „прескочити“ зависи од временске зоне, али ће то увек бити округло време: 1, 2, 6, 10... часова. Ово се ради према међународној конвенцији, али не добијамо сасвим тачно време јер, док путујемо, време у оба правца мора да се мења подједнаком брзином.

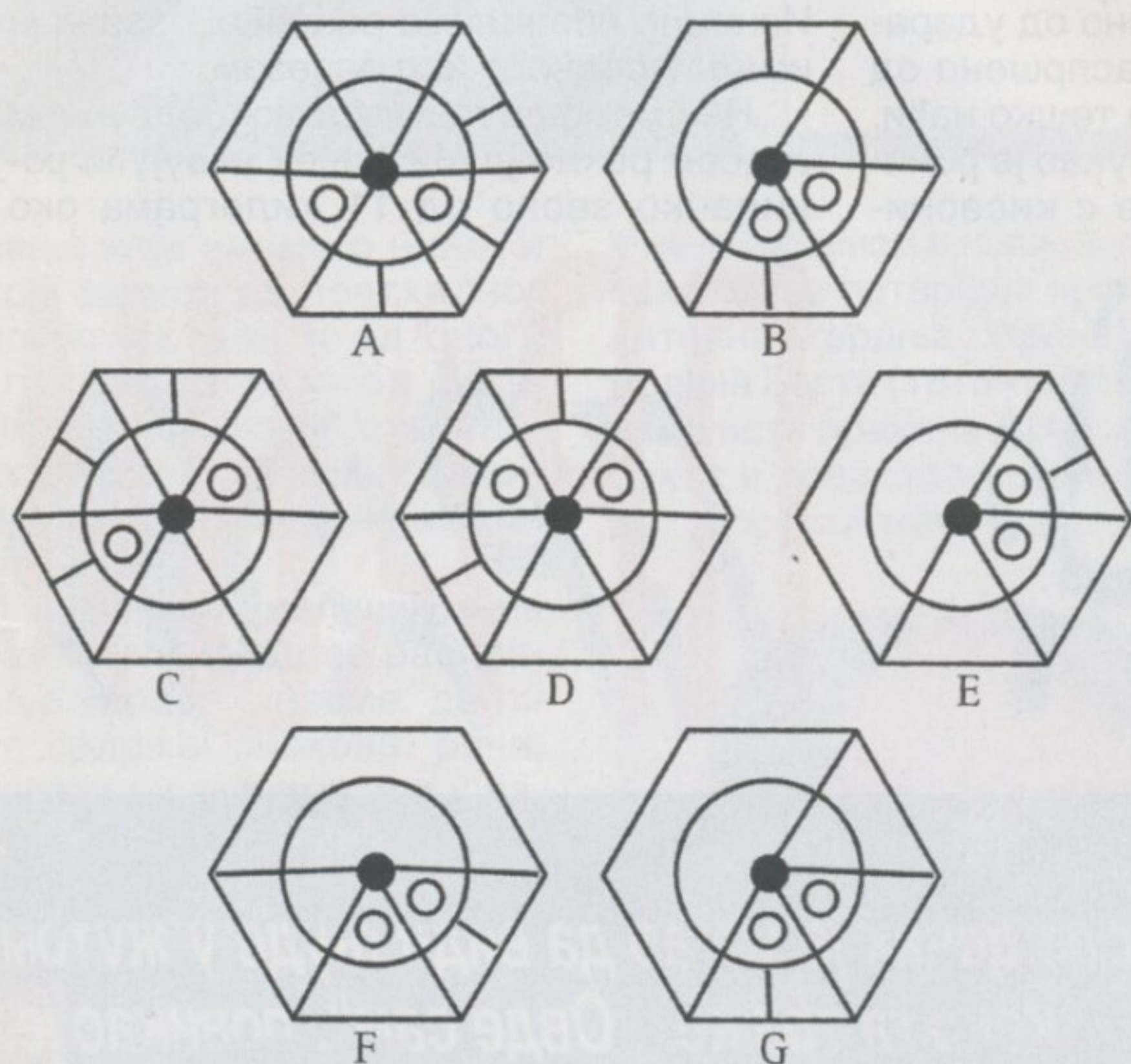
Питање гласи: Данас је 21. јун и тачно је 12 сати у подне. Колико је апсолутно време у месту на тачки од 75° западно од нас. Колико је тамо сати?

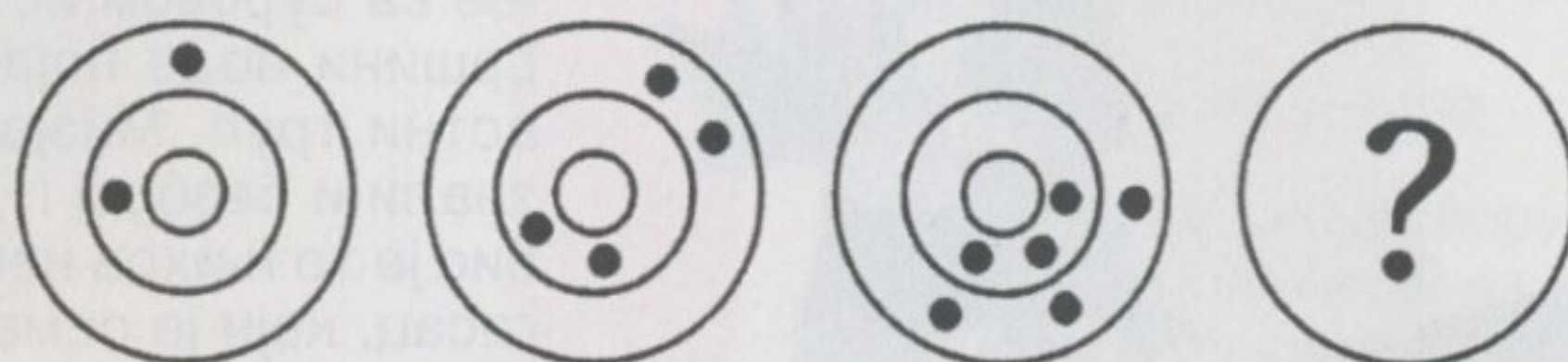
ЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

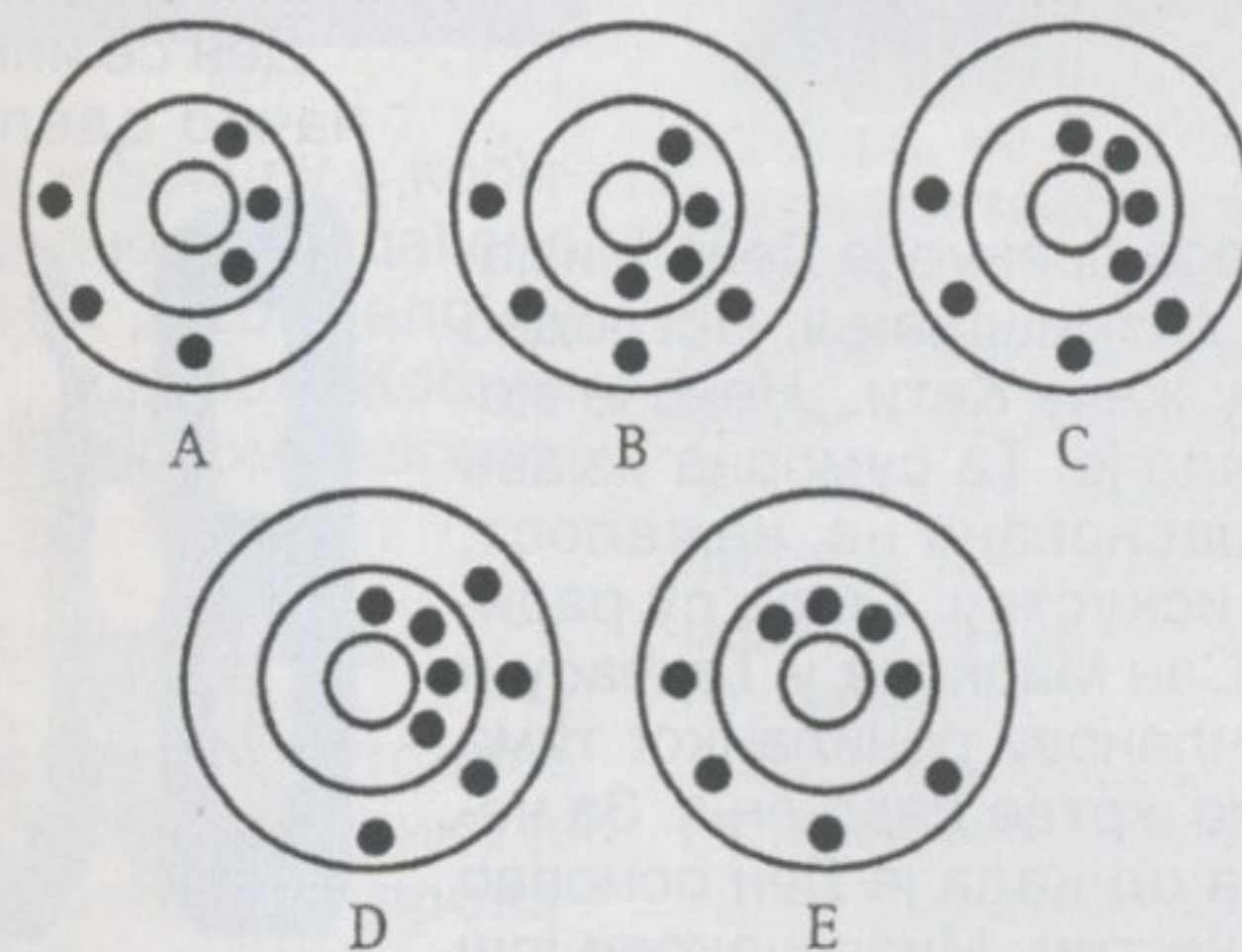
Која од слика не припада овом низу?

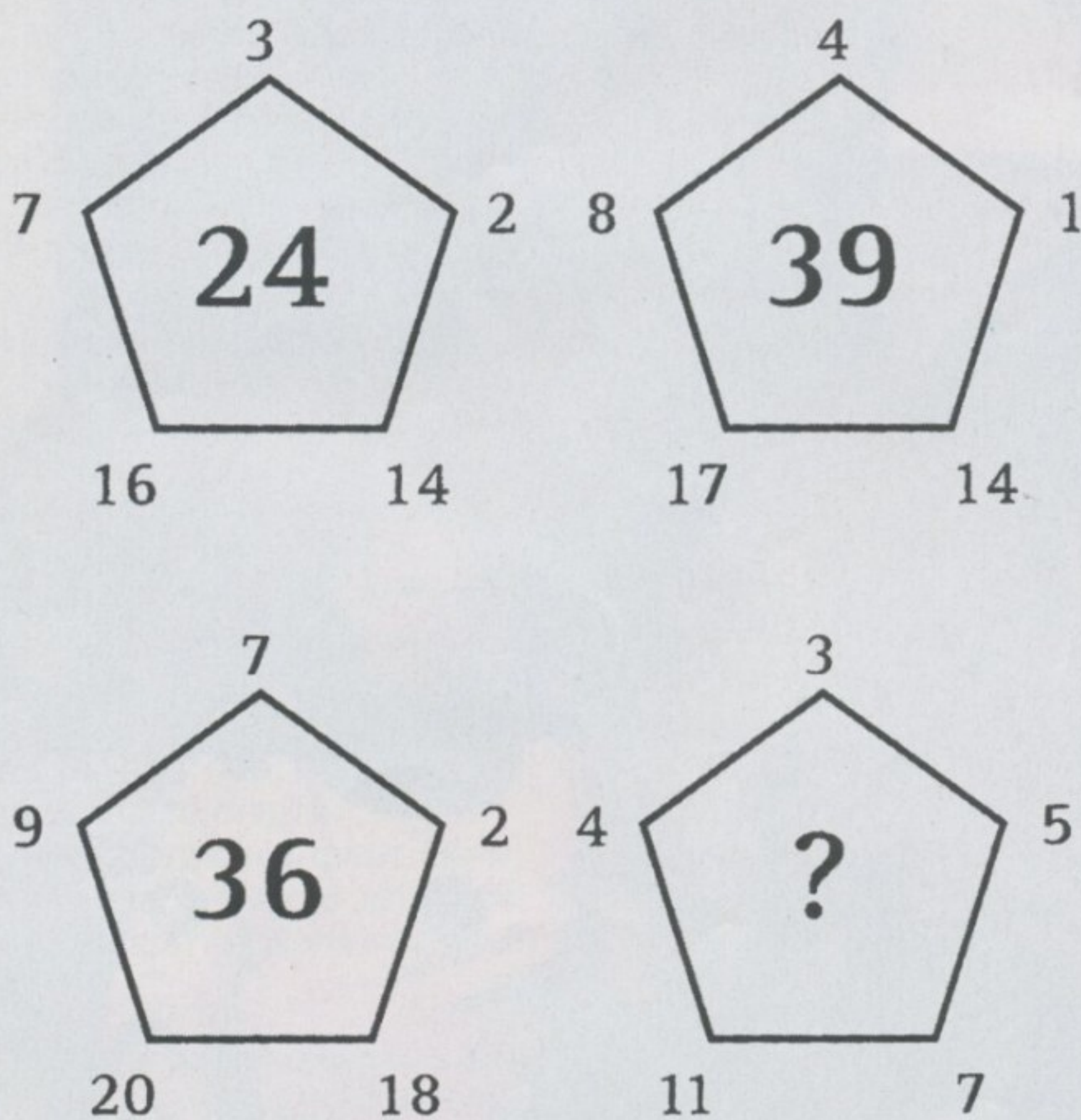
ТАЧКЕ И КРУГОВИ

Која од доњих слика наставља горњи низ?

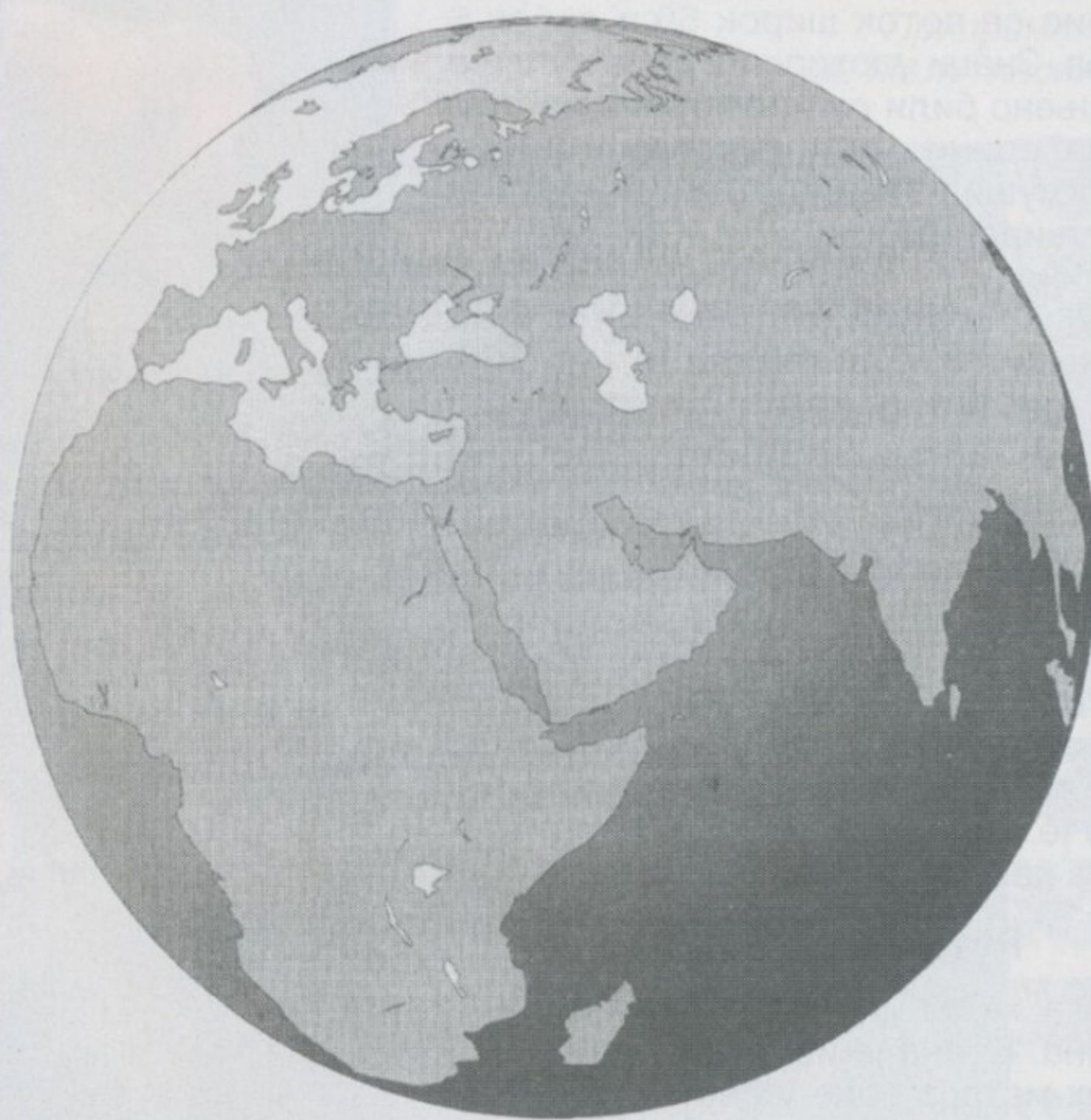
БРОЈ УМЕСТО ЗНАКА ПИТАЊА

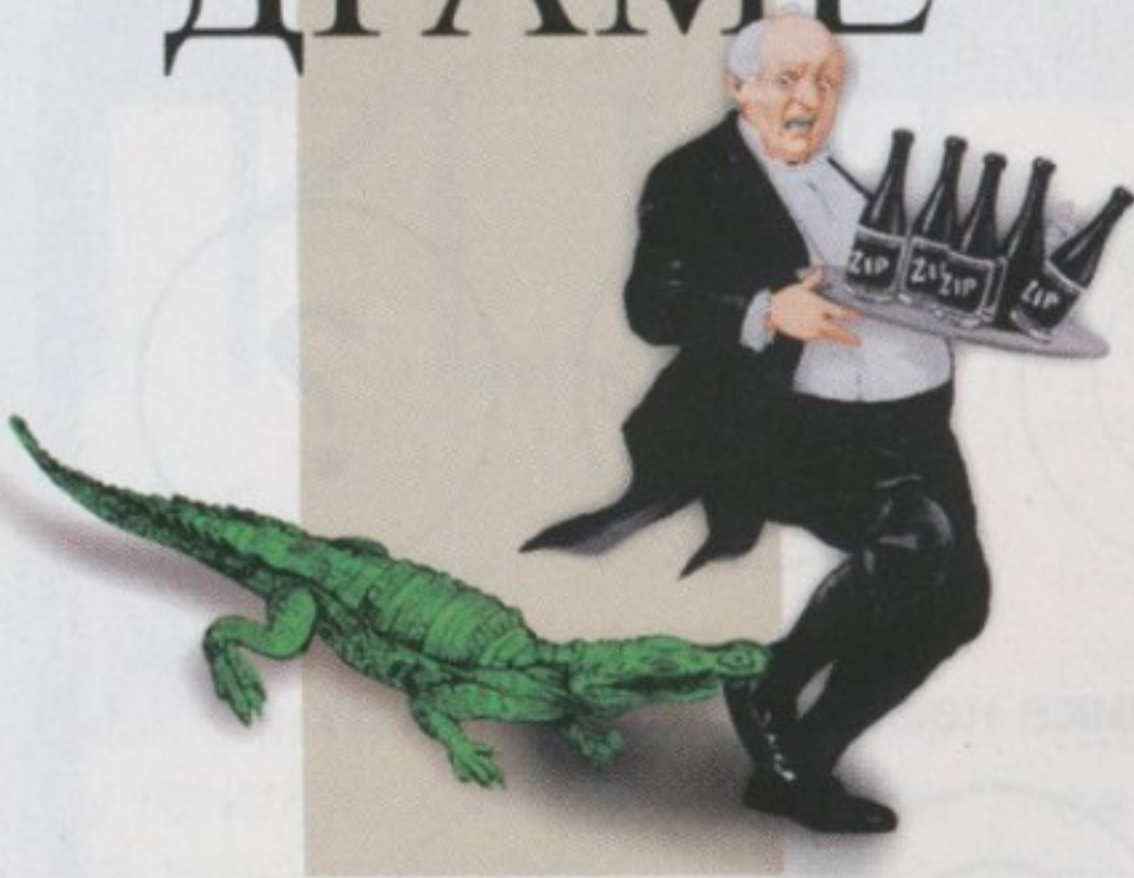
ПУТ У ОРБИТУ

Да ли сте икада замишљали како Земља стварно изгледа из свемира? Космонаути кажу да је невероватне лепоте. Сви смо видели фотографије, али се приказ на њима не може ни упоредити са оним што се указује очима када се нађемо тамо. Ако се вине-мо довољно далеко од Земље, можемо одједном да сагледамо половину њене површине!

Колико морамо да се удаљимо од наше планете да бисмо видели бар целу једну трећину њене површине?

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Звук пејцера пренуо је Дена Мизјашека из размишљања. Погледао је у своју жену Кети. „Неко је мртав“, рекла је. Та суморна изјава била је заснована на, нажалост, богатом искуству. Обоје су радили у полицији Сан Маркоса у Тексасу и обоје су били чланови ронилачког тима који је извлачио жртве давлeња. За четрнаест година од када је Ден основао овај спасилачки тим, Мизјашекови још нису извукли живо тело из воде. Узели су ронилачку опрему и без претеране журбе кренули на место несреће.

Освежење у реци

Летње врућине у Тексасу су неподношљиве. Тако је било и тог 31. августа прошле године. Дастин Килгор и његов друг Џон Моксфилд, шеснаестогодишњаци, одлучили су да се освеже купањем. Тинејџери су често пливали у близини старе бране која је била подигнута на истоименој реци у Сан Маркосу. Изграђена од бетона и металних шипки, брана је обезбеђивала воду пумпама за наводњавање. Али, од дошле воде после претходних киша, створио се поток широк 50 и дубок 6 метара. Знаци упозорења да је купање забрањено били су излепљени по старој грађевини. Ипак, Дастин и његов друг оглушили су се о њих. Вода их је неодољиво привлачила. Скочили су неколико пута с уске ивице бране показујући своју храброст дечацима опруженим у хладовини.

Дастин је био добар пливач и без страха је пришао узвишењу да се поново, са висине од 4 метра, баци у воду. Леп, тамне коврцаве косе и витког жилагог тела виноу се кроз ваздух. Од тренутка када је ударио о воду, схватио је да ништа није како треба. Уместо да га одбаци ка обали, бујица турбине враћала га је назад, а снажан ковитлац вукао га је доле, ка брани. „Упомоћ!“, викао је. „Усисаће ме!“ Неколико тренутака касније, то се и догодило.

Рутинска претрага

Снага хидрауличног млаза била је огромна. Брана је избацивала око 270 кубних метара воде у секунди стварајући силу притиска од 26 тона, па је Дастиново тело, практично, било закуцано за дно на дубини од 6 метара. Помушеснаест

ћене свести и изнемогао, дечак се пропустио воденој стихији.

Сунце је већ почело да залази када су Кити и Ден Мизјашек стигли до реке. Од очевидаца су покушали да сазнају место са кога је Дастин нестао 45 минута пре тога. За рониоце, успех је налажење тела. За најближе, то је суочавање са суровом истином када се на површини воде појави глинолики беживотни труп. Мизјашекови су то добро знали и безброј пута чули плач. Ипак, био је то њихов невесели посао. Ватрогасац, који је осматрао низводно, сматрао је да је тело изломљено од ударања о зид бране или чак распршено од силине притиска и да ће га тешко наћи.

Ден се ипак опремио. Обукао је ронилачко одело, ставио боце с кисеони-

ком од 38 кубика ваздуха, довољно за два сата роњења, и опрезно ушао у воду. Знао је колико опасне могу да буду струје око бране. Снажно је запливао да би прошао испод њих, али безуспешно. Изронио је да узме још терета.

Жив је!

И баш у том тренутку зачуо се жамор. Ватрогасци су чули тихи плач испод слапова. „Дечак је жив, Дене“ – крикнула је Кети. Обоје су знали шта то значи – изморен и хипотермичан није смео још дуго да чека спасавање. Изнимно правилима роњења, брзина је имала предност над опрезом.

„Не смео да га изгубимо!“, одлучним гласом рекао је Мизјашек везујући ронилачко звоно од 11 килограма око

ВОДА ПРАВИ

Испод слапова воде дечак је могао да види људе у жутом како га траже. „Овде сам“, повикао је. „Помозите ми!“ Али, грмљавина воде која се обрушавала, заглушила је његове речи. Био је заробљен у воденој замци

На месту несреће
Дастин Килгор и његов
спасилац Ден Мизјашек

струка, додатну боцу кисеоника, дисаљку и резервну ронилачку маску. На крају се опасао и ужетом чији је други крај додао једном ватрогасцу.

„Уже може да те извуче из струје, али у њега можеш и да се запетљаш“ – прошло му је кроз главу док је одмеравао ватрогасца неупознатог с правилима роњења. Али, времена за обуку није било.

Кети је знала да ништа неће спречити њеног мужа да спасе дечака.

„Води рачуна“, додала је док је нестајао испод површине.

У ваздушном џепу

Предајући се стихији, Дастин се несвесно спасао дављења. Струја га је вукла у свим правцима да би га убаци-

ЗАМКЕ

ла у једну од пет правоугаоних преграда бране високих 3 метра и 2,5 метра дубоких. Налазили су се на доњем делу лица бране, али код високих водостаја били су потпуно скривени водом.

Вртлози попут торнада шибали су око Дастиновог тела, а он је плутао у отвору. Дохватио је греду коју је донела бујица и тако успео да одржи главу изнад воде. Није могао да осети дно, али између њега и таванице било је готово два метра ваздушног простора. Дастин је помислио да покуша да исплива, али пошто је осетио снагу реке знао је да не би успео. Зато је почео да тражи излаз прелазећи из једног удубљења у друго.

Борба с воденом струјом

Кроз слапове воде могао је да види људе у жутом како га траже. „Овде сам“, повикао је. „Помозите ми!“ Али, грмљавина воде која се обрушавала, заглушила је његове вапаје. Био је заробљен у воденој замци дуже од 80 минута. Прсти су му били као леденице, лева нога се необуздано тресла. Хладна вода у ваздушном џепу лагано је гасила живот у њему док је гледао у спасиоце изнад главе.

Ден Мизјашек, натоварен додатном тежином, одмах је потонуо на дно и запливао узводно. Стигао је до места где вода пада и струје се разилазе у супротним смеровима. Снага воде понела га је силовито и бацила на зид бране. Струја која га је захватила, увукла га је у рупу насталу ерозијом. Обневидео од удара, суочио се са новом недаћом –

Дастина је вода убацила у преграду на зиду бране у којој је, као у ваздушном џепу, чекао спас

Без сигурносног ужета Мизјашек је, с дечаком на леђима, запливао на дно реке

Место на коме пада вода и струје се рачвају у два смера

Искорачивши из поља водених сила, Ден и Дастин нашли су спас у струји која их је избацила на површину

6 метара

снажним вртлогом. Некако се ипак помогао бетонске конструкције. Помислио је да је на дну бране и почео да пузи. Био је изненађен када се нашао у прегради пуној ваздуха. Схватио је да их има више и да је дечак у једној од њих. Кренуо је да их испита, али водена струја га је закуцала за дно и поново увукла у ерозивну рупу.

Сада је већ знао шта му ваља чинити, па се убрзо извукао и наставио да истражује преграде у брани. Али, од Дастина Килгора није било ни трага. У

зину је објаснио дечаку како да користи резервну дисаљку, а онда и како да обухвати боце и држи се за њих.

Знао је да тражи много од Дастина који је био промрзао, исцрпљен и невичан роњењу. Ипак, другог решења није било. Предстојало им је напорно пливање, а чак и ако нешто крене наопако, имали су спасилачко уже.

„Крећемо! Само се држи за мене и не брини!“, Ден Мизјашек охрабрио је дечака и дао неколико кратких сигналних трзаја ужетом да их повуку. Уместо

повлачења ка површини, око њега се намотало неколико метара ужета. Ватрогасац је погрешно схватио. Вишак ужета могао је да буде кобан, па га је Мизјашек скинуо са себе и са дечаком на леђима отпливао што даље од њега. Скупио је сву снагу да би их спустио на дно. Убрзо су били убачени у ону рупу и Дену је било потребно пет минута да их из ње извуче. Осећао је како му се зној слива испод ронилачког одећа, али није смео да посустане. Престрављен, дечак се чврсто држао за њега.

Мизјашек је допливао до места на коме су се разилезиле водене струје, али није могао да се пробије кроз њих. Вода их је вртела у круг, бацила уназад. Веслајући рукама и ударајући ногама, успео је да се задржи на дну и да једну ногу избаци из поља водених сила. Струја их је зграбила и избацила напоље. Тренутак касније плутали су на површини.

Лекари су се одмах побринули за Дастина, док је Ден остао у води. Изморен, није имао снаге да стане на ноге. Кети је дотрчала до њега и извукла га на обалу. Обоје су први пут доживели нешто необично. Уместо плача и јецаја зачули су повике одушевљења и громогласан плесак ■

С. Д.

Спасиоци су одмах прискочили у помоћ Дастину, док је Ден Мизјашек исцрпљен дуго плутао по води

очајању је изронио у једну од њих када му је нешто пало на леђа.

Држи се за мене!

Био је то Дастин. „Јеси ли добро?“, упитао га је. „Хладно ми је“, промуцао је дечак док му се тело тресло као сламка на ветру. Мизјашек му је показао прстом надоле. „Морамо на дно да бисмо испливали на површину. Али, не брини...“ Машио се да му дода резервну маску. Руком је није напипао. Изгубио ју је вероватно борећи се са стихијом.

„Мораће без ње“, закључио је. На бр-

КАКО ЗАВОДЕ

Познајем Ники врло добро. Она је интелигентна и тешко јој је удовољити. Понекад делује преозбиљно и сувише повучено. У том погледу подсећа на мене, можда сам због тога посебно везана за њу.“ Пријатељица о којој амерички биолог Рејчел Смолкер прича са пуно присности, живи у Заливу ајкула у западној Аустралији. Припада врсти великих делфина, једној од двадесет подврста колико их, иначе, постоји.

Рејчел Смолкер од 1982. године посматра делфине који слободно живе. Једно давно напуштено рибарско место, прилично удаљено од цивилизације, служи јој као база. Одавде почиње и наша прича. На овом месту се њено знање о делфинима, које је било засновано искључиво на искуству са заточеним делфинима, увелико проширило. Управо то искуство, описано у њеној књизи „Песма дивљих делфина“, у много чему мења већ толико устаљену популарну причу о тим добронамерним, веселим животињама. Наиме, они се могу понашати сасвим другачије, пре свега када се ради о њиховом сексуалном животу. Истраживачи су приметили да два до три мужјака направе повремено један веома чврст савез. Време проводе у лову и игри, а, што је посебно занимљиво, заједно „лове“ и женке. Када осете да је нека у близини, гоне је док је не ухвате и својим огромним телима спречавају је да побегне. Ухваћену женку мужјаци сатима, или чак недељама, држе заробљену док је не оплоде.

Залив ајкула

То није све о необичном понашању ових сисара. Они често једни другима ожимају женке. Једном приликом група од три делфина ухватила је женку недалеко од обале где су се затекли и научници који су посматра-

ДЕЛФИНИ

ли цео догађај. У близини су се налазила још два делфина. Они су се беспомоћно вртели околу прижељкујући туђ плен. Одједном су отпливали из залива. Недуго затим из истог правца појавило се пет мужјака који су одмах растерали трочлану групу отимајући им женку. Шта се у ствари овде десило? Два делфина потражила су појачање и потом, створивши јачи петочлани савез, предочили ратни план будућим савезницима. Како? Научници до данас то нису одгонетнули. Успели

ке, али ни то се не дешава без извесног нагона за самоодржањем. Да би дисали, они стално морају да испливају на површину имајући тако урођени инстинкт за помоћ свему што тоне, било да је у питању повређени припадник врсте, човек или потонули душек на надувавање.

У Заливу ајкула неки су се делфини толико припитомили да залазе и у најплиће делове приобаља, провлаче се истраживачима кроз ноге и траже од њих храну.

али исто тако и по њиховом понашању. Посматрајући их готово једну деценију, научници би могли да испричају читав низ различитих, задивљујућих биографија ових створења.

Лајање и цвиљење

Од дана свог рођења и по свом развоју, делфин умногоме подсећа на човека. После трудноће од годину дана, на свет долази младунче које мајка доји следеће четири године. Сексуално сазрева тек са двана-

Познато је да делфини у мутној води виде око себе само на неколико метара. Да би се оријентисали или ухватили плен, служе се својим природним сонаром. Наиме, када су у близини неког предмета, они га препознају тако што у својим носним каналима, испуњеним ваздухом, производе ултразвучне таласе чији ехо, одбијањем о одређени предмет, долази назад до њих. Ови сигнали имају фреквенцију до 200.000 Hz, што је око десет пута више него што је наше ухо у могућности да чује. Делфини су тако у стању да са велике удаљености (око 70 метара) препознају рибу величине прста, а могу да је открију чак и у заклону. Кад им се у базен баци риба, на основу еха у стању су да одреде колико је свежа.

Рејчел Смолкер је уз по-

Делфини важе за елиту у животињском царству. Биолози који већ дужи низ година посматрају делфине на слободи дошли су до занимљивог открића – „мужјаци су мушкарчине прве класе“

су једино да открију да сваки савез има свој заједнички, посебно развијени звиждук, позив за борбу, који га чини јединственим.

Залив ајкула није се само због свог идеалног положаја наметнуо научницима као лабораторија на отвореном. Као још један разлог намеће се и необично понашање делфина којима је овај залив природно станиште. Они са отвореног мора терају огромна јата риба у плићак залива, право у рибарске мреже. Човек, у немогућности да разуме ово необично понашање делфина, склон је да поверује да то они чине због њега. Истина је да делфини то не раде човеку за љубав, већ овим начином лова имају у виду сопствени интерес, заправо лак плен који је у плитким водама беспомоћан.

Познато је да делфини често спасавају дављени-

„Ако извадите из кофе рибу за свог морског пријатеља, он ће почети да вам се удвара отвореног кљуна не би ли је и добио. У таквом тренутку можете чак и да их помазите“, наводи Рејчел Смолкер. Догађаје у Заливу научници су дуго чували као тајну. Међутим, данас је из рибарског места изникао забавни парк који посећују туристи. Приликом посета дешавају се понекад и мање незгоде, нарочито ловцима на фотографије. Узнемирани делфини, иако безопасни, умеју да узврате дрским фотографицама наносећи им лакше озледе као што су модрице или мањи уједи. Ово је само упозорење посетиоцима да буду опрезни и мирно посматрају ове иначе мирољубиве животиње.

Тамошњи биолози у стању су да разликују и до четири стотине различитих јединки. Распознају их по кљуноу или леђном перају,

ест година. Уколико не постану жртве ајкула, рибарских мрежа или ловаца на туне, могу да доживе и педесет година. Дуго детињство везано за непрестано учење, природни су механизми помоћу којих се млади делфини прилагођавају на различите услове живота. Али, и поред сталне мајчине бриге, око педесет одсто делфина угине или страда у раној младости.

Учење захтева и одговарајућу величину мозга. Због тога није случајно што делфини, после човека, имају највећи мозак у поређењу са величином тела. Научници често испитују њихову интелигенцију која би требало да буде истог порекла као и човекова. Данас су биолози и неуролози јединствени у мишљењу да су делфини који рационално мисле само плод људске маште, иако најновија посматрања показују да су њихове способности учења језика сличне као и код људи.

моћ подводног уређаја за снимање звукова успела да забележи цео низ звучних сигнала – лајање, цвиљење, звиждање, пиштање, режање. Претпоставила је да је ово оглашавање испољавање осећања животиња и њихово међусобно споразумевање. Сензацију је изазвало откриће да свака јединка има свој посебан и јединствени звиждук. Упоредивањем сонограма закључено је да је сваки звиждук другачији, траје једну до три секунде и има посебне високе и ниске тонове. Новорођени делфин у року од неколико месеци развиће сопствени звиждук који ће му омогућити везу с мајком на удаљености од више стотина метара. Као што се људи оловљавају по именима, тако делфини користе јединствене звиждукe као знак распознавања и дозивања ■

М. Н.

ЗАБАВНИКОВА
Интернет
једрилица

ЧУВАЈ СЕ

КОМПЈУТЕРСКЕ

УСАМЉЕНОСТИ

Компјутерске игрице поспешују рефлексе, моћ опажања, али...

Не успевате да усредсредите пажњу док учите или нешто радите? Рефлекси су вам постали превише спори? Не брините. Само одиграјте неколико видео-игрица и спорост ће нестати!

Ово није реклама за компјутерске игре, већ резултат нових истраживања професора њујоршког Рочестер универзитета објављених у угледном научном часопису „Nature“.

Многи сматрају да је играње видео-игрица узалудан труд, тачније – изгубљено време. Али, управо тај чин из корена мења неке наше способности, уверени су амерички научници. Њихово истраживање обухватило је врхунске компјутерске играче који нису имали мање од 18, а ни више од 23 године. Задатак играча био је да четири пута недељно бар један сат проведе играјући оне видео-игре које су им одабрали научници. То су углавном биле такозване „пуцачине“. Задатак играча (главног јунака игрице) био је да убије све непријатеље који му се нађу на путу. Истраживање је тра-

јало шест месеци. Напослетку су њихову способност упоредили са вршњацима који претходних шест месеци нису играли компјутерске игрице. Увежбани играчи били су неупоредиво успешнији. Њихова пажња била је за 30 одсто већа од пажње неиграча. Чињеница да су четири пута недељно „бранили“ свој „живот“, побољшала је њихове рефлексе, као и смисао за опажање. О координацији покрета да и не говоримо.

Да ли би то могло да значи да видео-игре поспешују интелигенцију? Одговор на ово питање требало би да укључује и мишљење психолога, односно психијатра. Време проведено испред компјутера може штетно да утиче на личност, посебно ако је играч – дете, кажу психолози. Седећи сами испред компјутера, млади после извесног времена постају врло затворени: не желе да се друже, не осећају потребу да са другима размене мишљење, да поделе осећања... Последица такве врсте уса-мљености доводи до за-

кључка да је компјутер „једини поуздан пријатељ“, те да је оно што се збива у игри заправо – стварност.

Истраживање је такође показало да су дечаки ти који су склони да се повуку у „компјутерску уса-мљеност“ много више од девојчица. Чаврљање је за девојчице очигледно незаменљиво. Зато оне прибегавају „четовању“ на Интернету. Виртуелну борбу препуштају „јачем полу“ ■

М. Огњановић

ВРЕМЕ ИГРАЊА

Свет компјутерских игара, најновијих али и оних старих, можете да нађете и на Интернету

Златно доба софтверске пиратерије очигледно је прошло. Међутим, нас и даље занимају нове игре. Шта да радимо како бисмо и даље остали у току збивања? Где на „мрежи“ можемо да нађемо „свеже“ вести из света компјутерских игара? Адреса коју обавезно треба да посетите јесте: www.pcgameworld.com. Овај Интернет портал нуди велики број вести о најновијим играма. То могу бити прикази, најаве игара које су још у припреми, потом демо снимци, скриншотови...

Примера ради, љубитељи акције с нестрпљењем очекују наставак већ легендарне игре „Макс Пејн“. На поменутој адреси могу се наћи чак четири трејлера за нову пуцачку пустиловину овог неустрашивог хероја-осветника. Ту је и топ-листа 50 демо снимака који се најчешће користе.

Сва је прилика да они који се баве такозваним забавним софтвером имају заиста пуне руке посла јер је тржиште сваки дан све веће. Зато и [pcgameworld](http://pcgameworld.com) доноси интервјуе са водећим дизајнерима, аниматорима, сценаристима, редитељима, инжењерима и другим стручњацима из области компјутерских игара.

Такође, на истој адреси постоји и обиман архив са подацима о играма старијег датума, тако да лако можете да сазнате све што вас занима, чак и о игри која је била популарна пре десетак и више година.

Наравно, за оне који воле да се играју, али нису баш наоружани стрпљењем, постоји и кутак за шифре и варања и то разне платформе – Playstation 1 и 2, Gameboy, X-Box ... ■

КО
ЧИТА

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

ТАЈ
И
ЗНА

ХИБЕРНАЦИЈА И ДЕЧИЈА ПРАВА

Познати српски научник који се, између осталог, бавио проучавањем типова кућа, насеља на Балкану, миграцијама и менталитетом становника Балканског полуострва био је:

- А: Јован Цвијић
- Б: Јосиф Панчић
- В: Михаило Петровић

Два највећа хидрографска система на свету су:

- А: реке Тигар и Еуфрат
- Б: реке Амазон и Конго
- В: реке Волга и Дон

Највећи градитељски пројекат у прошлом веку у Европи био је:

- А: стадиони у Француској за потребе Светског првенства у фудбалу
- Б: тунел испод канала Ламанш
- В: канал Дунав – Мајна – Рајна

Хибернација је:

- А: дубинско рођење
- Б: летњи сан
- В: зимски сан

Целулоза је полисахарид:

- А: биљног порекла
- Б: животињског порекла
- В: вештачког порекла

Величина екрана монитора компјутера одређује се:

- А: резолуцијом
- Б: дужином дијагонале
- В: величином пиксела

Туризам као најважнија грана привреде у највећој мери учествује у националном дохотку:

- А: Грчке
- Б: Италије
- В: Шпаније

Атом се састоји од:

- А: неутрона, електрона и протона
- Б: неутрона и електрона
- В: различитог броја протона

Које се две европске државе граниче само са Италијом?

- А: Лихтенштајн и Луксембург
- Б: Ватикан и Сан Марино
- В: Андора и Аустрија

На нашим просторима кошарка је почела да се игра 1923. године захваљујући Американцу Вилијему Виленду који је показао учитељима гимнастике у:

- А: Нишу
- Б: Панчеву
- В: Београду

Први „Буквар дечијих права“ код нас написао је:

- А: Душко Трифуновић
- Б: Душан Радовић
- В: Љубивоје Ршумовић

Роман „Гаргантua и Пантагруел“ написао је:

- А: Франсоа Рабле
- Б: Емил Зола
- В: Виктор Иго

Д. Г.

Свака
слика
има
причу

ЈЕДИНИ ОСВАЈАЧ

**Таписерија
из Бајеа
приказује
битку код
Хестингса
када је
нормандијски
војвода
Вилијем
победио краља
Харолда II
1066. године
и освојио
Британска
острва**

На сабору у Арасу, градићу у северној Француској, свештеници су 1025. године донели одлуку да цркве почну да украшавају таписеријама. Поједностављен приказ историјских догађаја, извезених на платну, помогао би образовању верника који су већином били неписмени. Таписерија из Бајеа није само најбољи пример тог договора. У историји уопште, и уметности европске цивилизације, овај „документарни филм“, на платну широком 50 центиметара и дугачком 70,4 метра, сматра се јединственим.

Ланено платно, извезено с осам различитих боја вуне, настављано је да би на таписерији могли да се прикажу сви најважнији призори битке код Хестингса. Не зна се по чијим нацртима је таписерија урађена, ни чије вредне руке су је везле (вероватно калуђерица), али је зато извесно кад је први пут

изложена: 14. јула 1077. године у катедрали у Бајеу, малом граду у Нормандији.

Таписерија има непроцењиву документарну вредност. Бележи важан историјски догађај, када је у бици код Хестингса нормандијски војвода Вилијем победио краља Харолда II, заузео енглески престо и уписао се у историју као Вилијем Освајач. Непознати аутор оставио нам је сведочење о пресудној историјској бици, али и обичајима времена када је таписерија настала.

Вилијем стиже у Баје

На делу таписерије види се Баје који је, као и већина градова тог времена, због лакше одбране подигнут на брежуљку. Да би се избегле могуће недоумице, с леве стране симболично приказаног града, с црквом или утврђеним замком на врху,

стоји натпис на латинском: „Овде стиже Вилијем у Баје“.

Поред брежуљка седи Вилијем, чије је високо звање означено мачем положеним на рамену. Здесна од Вилијема стоји краљ Харолд, између два олтара с реликвијама, што није случајно.

Када се 1063. године Харолд бродом насукao на обалу Француске, ухапшен је и држан у заточеништву. Вилијем му је обећао кћер, ако му се Харолд закуне на верност и послушност. Пошто је прихватио нагодбу, због каснијег развоја догађаја, намерно је забележен тренутак када Харолд полаже заклетву.

У том раздобљу феудалног устројства друштва, заклетва је имала снагу законске обавезе. Клећећи, поданик се обавезивао на верност вазалу, потом је устајао и полагао заклетву на Библији. У пирамиди власти тач-

Део таписерије с приказима битке код Хестингса која је почела ујутру и окончана исте ноћи, 14. октобра 1066. године

ЕНГЛЕСКЕ

но се знало које је чије место у заједници. Најбројнији, у дну пирамиде, били су сељаци, односно кметови, изнад њих налазили су се витезови и барони, виши положај заузимали су грофови и војводе, на самом врху био је краљ.

Прекршена заклетва повлачила је одговарајуће последице. Харолд је, после смрти краља Едварда Исповедника, упркос обећању датом Вилијему, 1066. године преузео енглески трон. Вилијем се сместа обратио папи. Врховни поглавар је Харолда прогласио кривоклетником, прогнао га из цркве, а Вилијему дао благослов да с трупама крене на самозваног владара. Зато се поход нормандијског војводе сматра неком врстом светог рата.

Рат има цену

Тако велики подухват као што је ратни поход на Енглеску није био нимало

лак задатак. Кад год би се указала потреба, Вилијем је имао пуно право да окупи поданике у борби против побуњених суседа, али ни тада није смео да их задржи даље од куће дуже од недељу дана. Само једном годишње могао је да их поведе у дужи бој, строго водећи рачуна да војничка обавеза буде ограничена на четрдесет дана. Сукоб који је требало да се одвија с друге стране Ламанша није потпадао под обавезу.

Зато је нормандијски војвода прибегао провереном рецепту. Својим поданицима обећао је награде – једном ће дати манастир са свим поседима, други

Високи статус нормандијског војводе Вилијема, будућег енглеског краља, означен је мачем спуштеним на рамену

Неславни крај самозваног краља Харолда
са стрелом која му је пробола око

☞ ће добити читав град или право да управља једном области у Енглеској. Цена је била велика, отуда и тако значајне награде. Јер, вазали су стављали главу у торбу, исход сукоба није могао да се предвиди, још мање колико ће живота бити изгубљено.

Вилијему су они најбогатији и најутицајнији прискочили у помоћ. Бискуп Одо из Бајеа, Вилијемов рођени брат, обезбедио је новац за изградњу сто бродова. Други брат Робер де Мортен платио је набавку још седамдесет лађа.

Бродови су били слични викиншким, преко двадесет метара дугачки и пет метара широки. Таквом врстом бродова Викинзи су у 9. и 10. веку успели да поробе обалски део европског континента ос-

нивајући државе у Енглеској, јужној Италији и Нормандији.

Краљ Харолд је убијен

На таписерији из Бајеа подробно је приказано шта се укрцавало на лађе. Пре свега – војничка опрема: мачеви, ратне секире, у кочијама се вуку копља, шлемови су поређани на диреке дуж колица, за коlima иду ратници у панцир-кошуљама. У то време још су се користили оклопи направљени од танких гвоздених прстенова којима је био покривен горњи део тела до лаката и колена. Те панцир-кошуље омогућавале су слободу покрета за разлику од каснијих оклопа направљених од чврстог метала.

Људи на коњима у рукама држе бачве с вином, знак да се у 11. веку то пиће сматрало саставним

делом војничке исхране. Пошто тада још није постојала могућност да се вино дуже чува, испијало се када би одлежало нешто више од годину дана. Иако је и пиво већ стекло популарност, због немогућности складиштења и превоза обично се испијало само близу места где се производило.

Опремљене неопходним наоружањем, трупе нормандијског војводе искрцале су се јужно од Дове-ра. Харолд их је, укопан у рововима, са својим војницима дочекао на узвишици. Иако су нормандијски ратници неколико пута покушали јуриш, енглески војници успевали су да одбију напад чим би се приближили рововима. Вилијем и његова војска нису могли да пробију зид направљен од штитова, а и кад би се приближили,

вешти војници с ратним секирама одлучно су их одбијали. Секирама су секли све пред собом. Један хроничар бележи да су Енглези убили чак три коња које је јахао Вилијем.

Нормандијском војводи брзо је постало јасно да ништа неће постићи борбом прса у прса. Морао је да се послужи лукавством. Претварајући се да је наредио повлачење својих трупа, Вилијем је преварио Харолда који је и сам почео да повлачи војнике. Чим су напустили положаје које су до тада чврсто бранили, Енглези више нису имали никаквог изгледа јер је Вилијемова војска била надмоћнија.

У борби живот су изгубили и Харолд и његова два брата, обојица војсковође. На таписерији је исписана реченица, опет на латинском: „Краљ Харолд је убијен“. Енглески владар види се са стрелом која му је пробола око.

Знало се да у борбама, као што је било код Хестингса, обично страда мали број војника. Заробљени ратник више је вредео од убијеног због могућности откупа или замене. Што је војнику био виши чин, било је јасно да ће се за њега добити већи откуп.

Иначе, борбе су се водиле само у одређеним временским раздобљима. Копља и мачеви остајали су у корицама током зиме, ноћу кад су велике падавине. Колико год да је битка код Хестингса била пресудна за европску историју, сукоб је трајао само један дан.

До вечери, 14. октобра 1066. године, борба је окончана и последња препрека била је отклоњена. Вилијем је могао да крене пут Лондона, где је већ 25. децембра те године крунисан за краља.

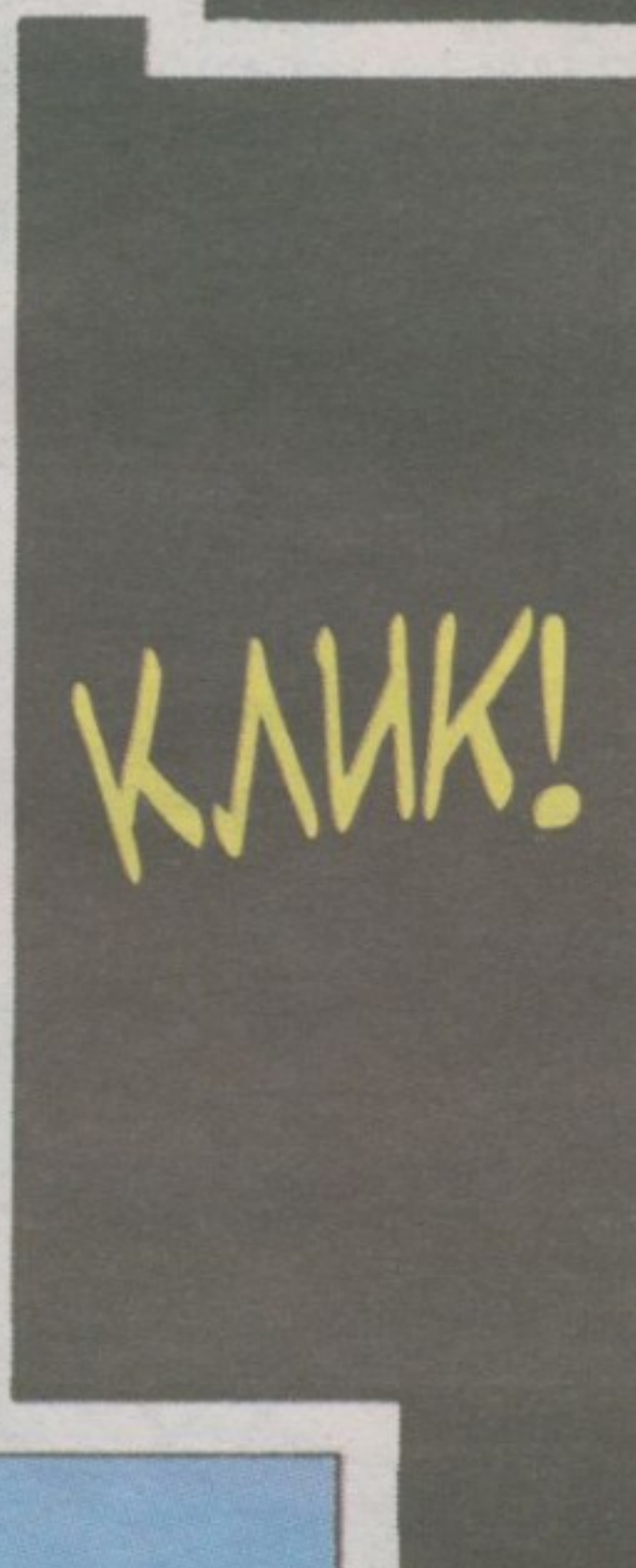
Таписерија, изложена у катедрали у француском граду Бајеу, остала је сачувана пуних девет векова упркос стогодишњем рату између Француске и Енглеске, неколико пута разараној катедрали, борби између калвиниста и католика и Револуцији 1789. године ■

В. Софреновић

ПОДАТНИК
ЗАБАВНИК

ПРЕПАД У БАРСЕЛОНИ

II део

ВЕРОВАЛО СЕ ДА САМ
МРТАВ! У СТВАРИ, ПОД
ИМЕНОМ ЧАРЛС КОРНВОЛИС,
ПОВУКАО САМ СЕ НА ЈЕДНО
ИМАЊЕ ПОРЕД НОТИНГЕМА!

ЖИВЕО САМ СА
МАЛОМ ЖАНОМ КОЈУ САМ
УСВОЈИО И ЈЕДНОМ
НЕГОВАТЕЛИЦОМ!

ЖАНА МЕ ЈЕ
ПОДСЕЋАЛА НА ЊЕНУ
МАЈКУ И ПОМАГАЛА МИ ДА
ЛАКШЕ ПОДНЕСЕМ БОЛ...

ДА, УЈАЧЕ!

ВРЕМЕНОМ, СВЕ РАНЕ СУ ЗАРАСЛЕ...
СВЕТ ОКО НАС СЕ ИЗМЕНИО...

У СКОТЛАНД ЈАРДУ МЛАДИ ИНСПЕКТОР
МАЈК АЛЕН ЗАМЕНИО ЈЕ ОСТАРЕЛОГ
ДАРСИЈА КОЈИ ЈЕ ДОБИО ЧИР НА ЖЕЛУЦУ...

КРИМИНАЛЦИ СА КОЈИМА
САМ ЈА ИМАО ПОСЛА БИЛИ СУ
ДРУГАЧИЈИ ОД ДАНАШЊИХ! КАО
ОНАЈ ПРОКЛЕТИ ГРОФ...

ГРОФ?

ОСТАЛИ ЉУДИ СУ МЕ
СЕ ПРИЛИЧНО НЕЈАСНО
СЕЋАЛИ! ДРАЖ
ПУСТОЛОВИНЕ, ПОЛАКО МЕ
ЈЕ ПОНОВО ОБУЗИМАЛА...

ПОЧЕО САМ ДА РАДИМ НА НЕЧЕМУ ШТО БИ
МОГЛО СВЕ ДА ИЗНЕНАДИ!

ШТА ТО
ПРАВИШ,
УЈАЧЕ?

ХМ...
ПРЕУСМЕРИВАЧ ЗРАКА
ПОМОЌУ ПРИЗМИ!

СУДБИНА ЈЕ ХТЕЛА ДА СЕ ПОНОВО
ОГЛАСИМ СЕДАМАДЕСЕТ ДРУГЕ ГОДИНЕ!
НЕПОЗНАТИ ВАРАЛИЦА ИЗВЕО ЈЕ НИЗ
ЗЛОЧИНА ПОД ИМЕНОМ ГРОФ!

ЗАТО ЈЕ ТО БИО МОЈ ЗАДАТАК - ДА
ОСЛОБОДИМ ДРУШТВО ОД УБИЦЕ КОЈИ
СЕ ПОТПИСИВАО МОЈИМ ИМЕНОМ...

СЕР ЧАРЛСЕ,
ХТЕЛА БИХ ДА
ПОПРИЧАМ С ВАМА
НАСАМО...

?

СПРЕМАЈУКИ ВАШУ
ПУТНУ ТОРБУ, ПОД РУБЉЕМ
САМ НАШЛА... РЕВОЛВЕР...

БУДИТЕ
РАЗБОРИТИ,
СЕР... ЗБОГ
МАЛЕЦКЕ!

ДРАГА ГОСПОЂИЦА
ФРАНС ЗНАЛА ЈЕ ЗА МОЈУ
ТАЈНУ ГОДИНАМА! АЛИ,
НИКАДА ЈЕ НИЈЕ ОДАЛА!

И БИО САМ РАЗБОРИТ - НАШАО САМ ОНОГА КОЈИ
ЈЕ КОРИСТИО МОЈЕ ИМЕ! ТАЈ БАНДИТ СКРОМНИХ
МОГУЋНОСТИ БИО ЈЕ, У СТВАРИ, РАСТИЊАК!

ЦАК!

НОВИ ИНСПЕКТОР АЛЕН
ДОШАО ЈЕ ДА МИ ЧЕСТИТА...

ПРИНУЂЕН ДА ПОБЕГНЕ БЕЗ
ПЛЕНА, БИО ЈЕ ТОЛИКО ПОНИЖЕН
ДА СЕ ВИШЕ НИЈЕ ОГЛАСИО!

ВРЛО СПРЕТНО, ГРОФЕ!
АЛИ, ШТА ЈЕ БИЛО СА
ПЛЕНОМ ИЗ СЕФА?

НЕСТАО ЈЕ
У ИСТО ВРЕМЕ КАД
И РАСТИЊАК...

МАЈК ЈЕ
ПРВИ ПУТ РАЗУМЕО
ЈАДНОГ ДАРСИЈА...

НОВИНЕ СУ ОБЈАВИЛЕ ОПСЕЖНЕ РЕПОРТАЖЕ О МОМ ПОВРАТКУ! ЧАК МЕ ЈЕ И „ТАЈМС“ УДОСТОЈИО ЈЕДНИМ ТЕКСТОМ!

ПОВРАТАК ГРОФА,
РОБИНА ХУДА
20. ВЕКА

ГРОФ СЕ ВРАТИО!
НАЈЗАД!

ГРОФ ОТКРИО
ВАРАЛИЦУ

ЖИВЕО ГРОФ!

ГРОФ ПОНОВО МЕЂУ
НАМА!
ПОНИЖАВАЈУЋЕ
БЕКСТВО
РАСТИЊАКА

ПРИЈАЛО МИ ЈЕ
ПОШТОВАЊЕ МОЈИХ
СУГРАЂАНА! ЧИЊЕНИЦА
ЈЕ ДА САМ СЕ УВЕК
БОРИО У ПРИЛОГ
СИРОМАШНИХ ЛУДИ...

А ЗАХВАЉУЈУЋИ МОМ ПОЗНАНСТВУ СА
ЕЛИЗ... ХОЋУ РЕКИ НАШОМ ВЛАДАРКОМ,
БИЛО МИ ЈЕ ОЛАКШАНО ДА ЗВАНИЧНО
ВАСКРСНЕМ...

И ЧИМ МИ ЈЕ
ПОНОВО УКАЗАНО
ПОВЕРЕЊЕ,
ВРАТИО САМ
СЕ КУКИ...

ГОСПОДИНЕ!

УЈАЧЕ
ЧАРЛС!

ЖАНА!
ФРАНС!
НЕДОСТАЈАЛЕ
СТЕ МИ!

ЗНАТЕ ЛИ, ГОСПОДИНЕ, ДА
ЈЕ КУЋА ЗАТРПАНА
ТЕЛЕГРАМИМА! МИ
СМО ПОНОСНЕ...

ПОСТАО САМ ЗВЕЗДА! ГРАЂАНИ
СУ МИ ПРИЛАЗИЛИ НА УЛИЦИ...

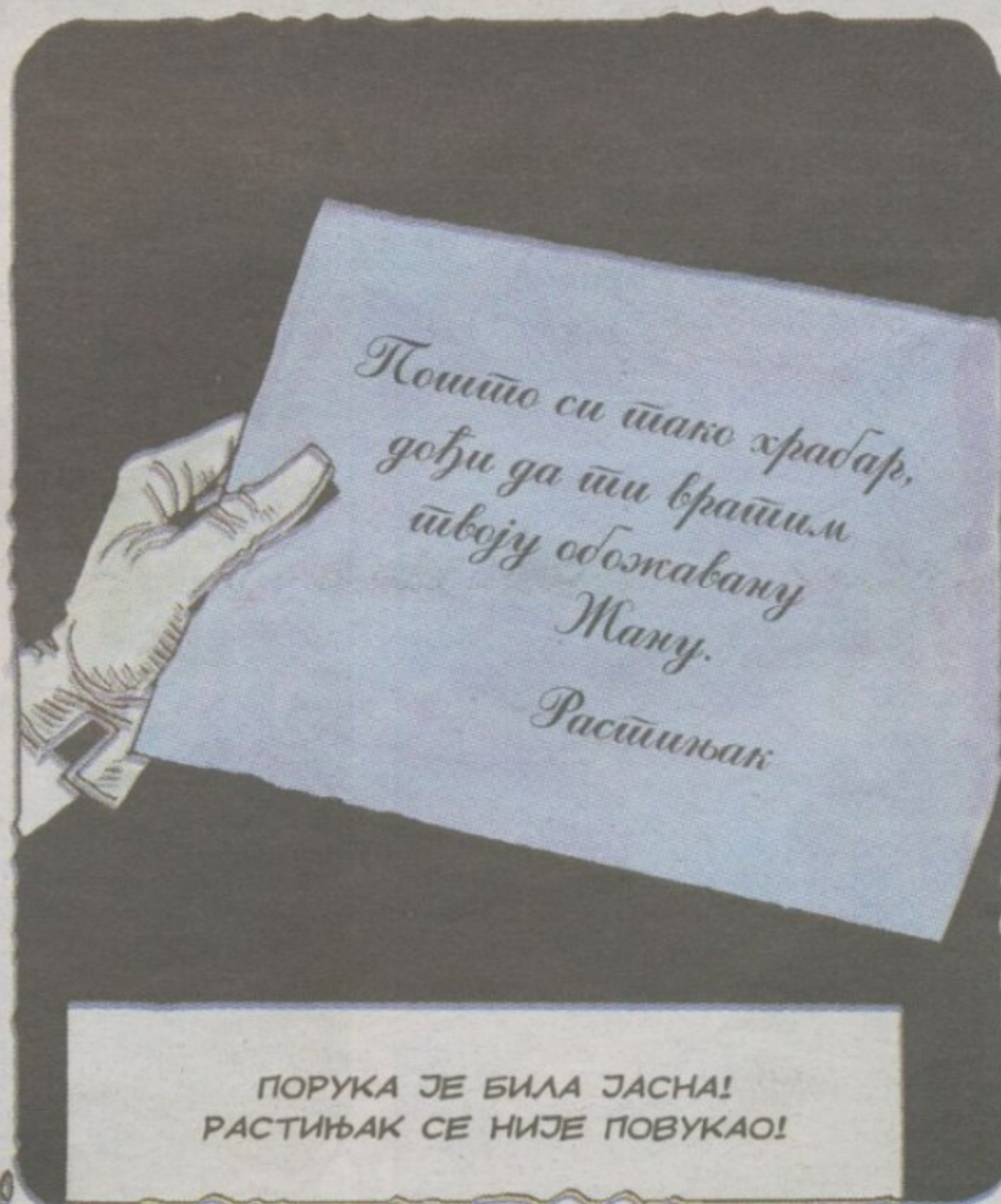
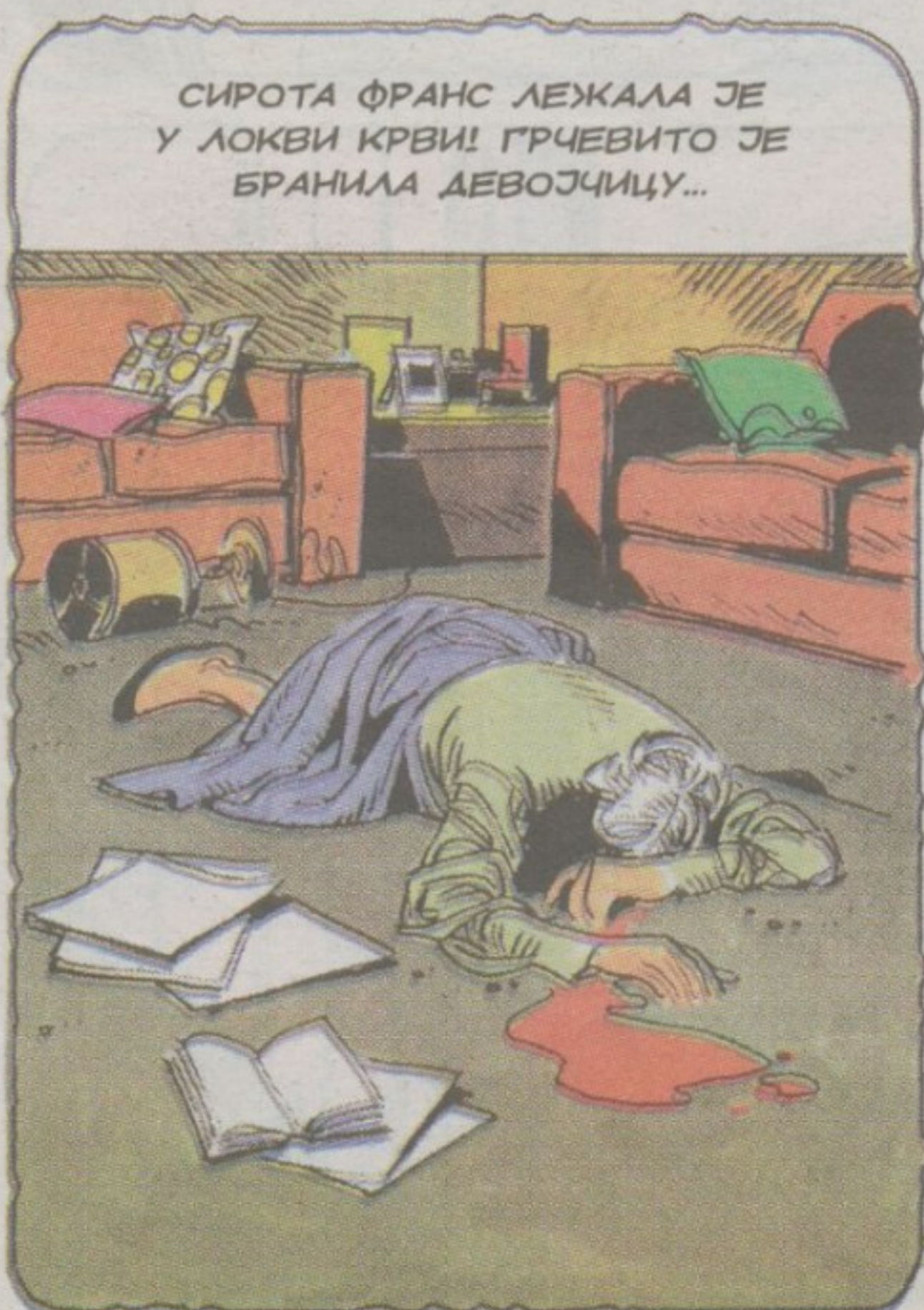
ГРОФЕ, КОЈИ ЈЕ
СЛЕДЕЋИ ПОДВИГ?

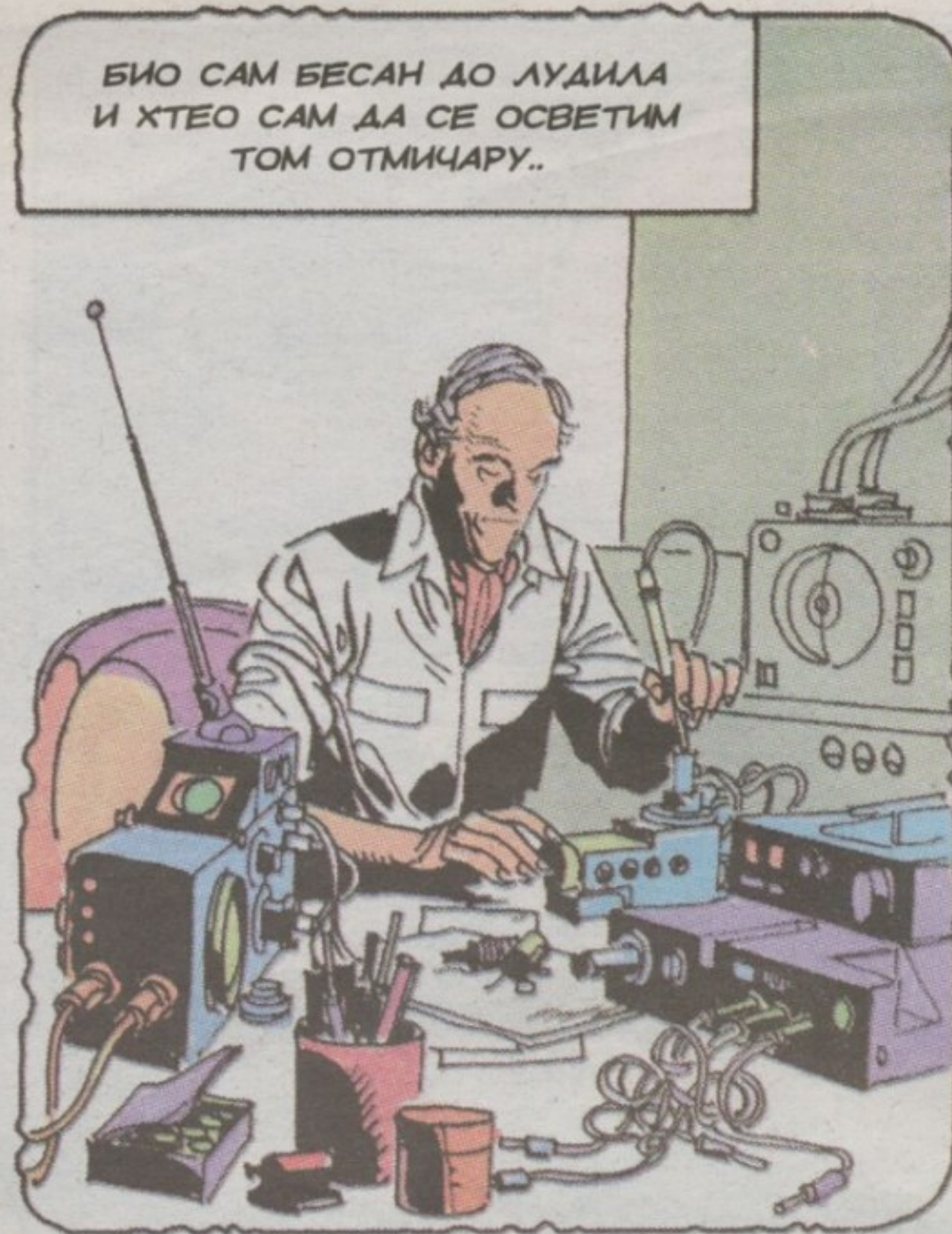
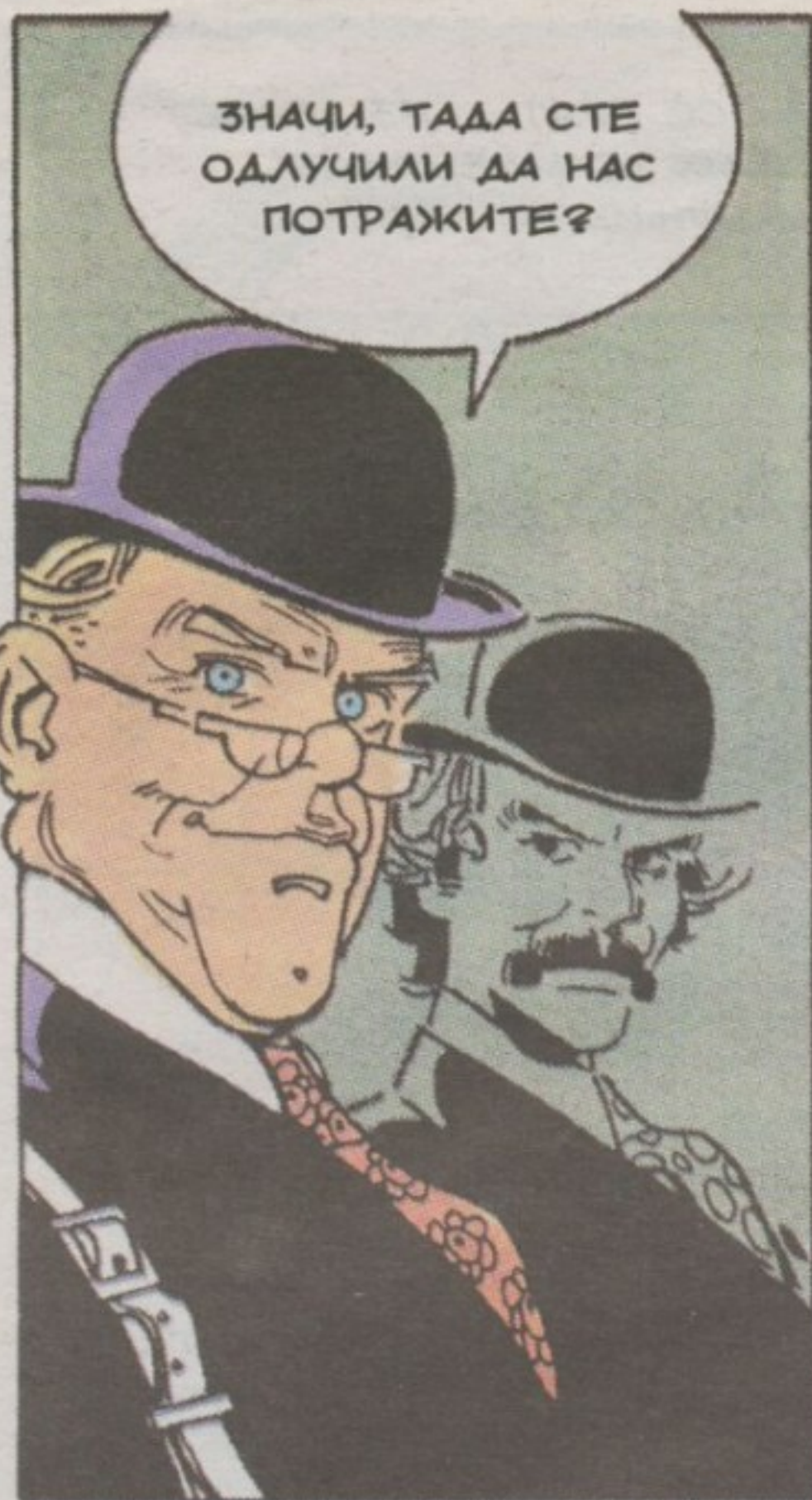
ЖАЛИМ... ВИШЕ
ИХ НЕЋЕ БИТИ!

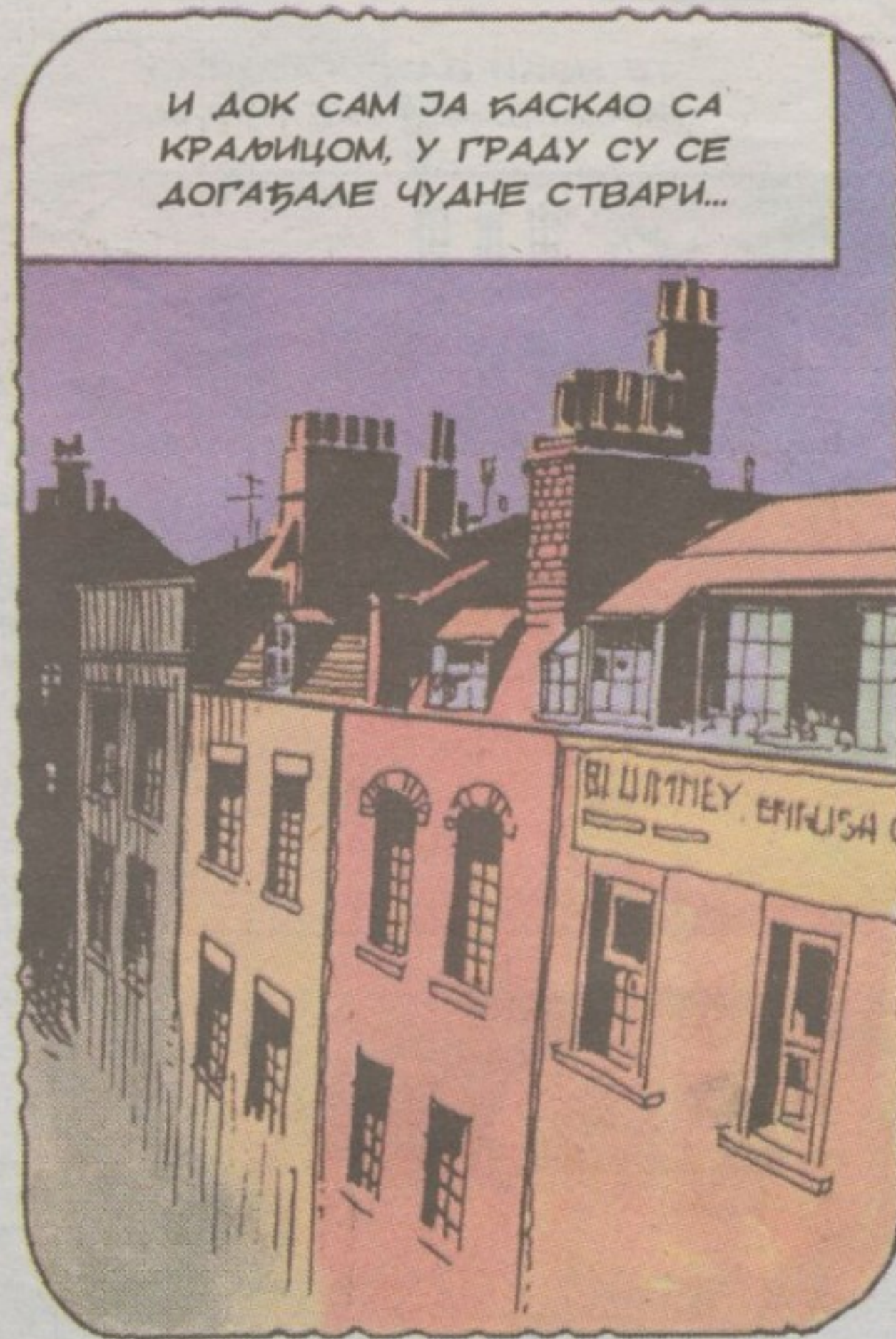

САДА КАДА ЈЕ СЛУЧАЈ
РАСТИЊАК РЕШЕН, ХОЋУ ДА
СЕ ПОСВЕТИМ СВОЈИМ
РУЖКАМА...

22

ТЕ НОКИ ВАТРОГАСЦИ СУ
ИМАЛИ ПУНЕ РУКЕ ПОСЛА...

ЈОШ ДВА ПОЖАРА
ИЗБИЛА СУ У ИСТО ВРЕМЕ...

ИМА ЛИ
ОСУМЊИЧЕНИХ?

ПА...

ЈКАО НАМ ЈЕ, АЛИ
ВИЂЕН ЈЕ ГРОФ КАКО
СЕ МУВА ОВУДА...

МАЈК АЛЕН ИЗ СКОТЛАНД ЈАРДА
НИЈЕ ВЕРОВАО СВОЈИМ УШИМА...

НЕМОГУЋЕ!
ТО ЈЕ ПОТПУНО
НЕМОГУЋЕ!

СВА ТРИ ПОЖАРА ИЗБИЛА СУ
У ИСТО ВРЕМЕ, А ДЕСЕТАК
ОСОБА ВИДЕЛО ЈЕ ГРОФА НА
СВАКОМ ОД ТА ТРИ МЕСТА...
И ТО У ИСТО ВРЕМЕ!

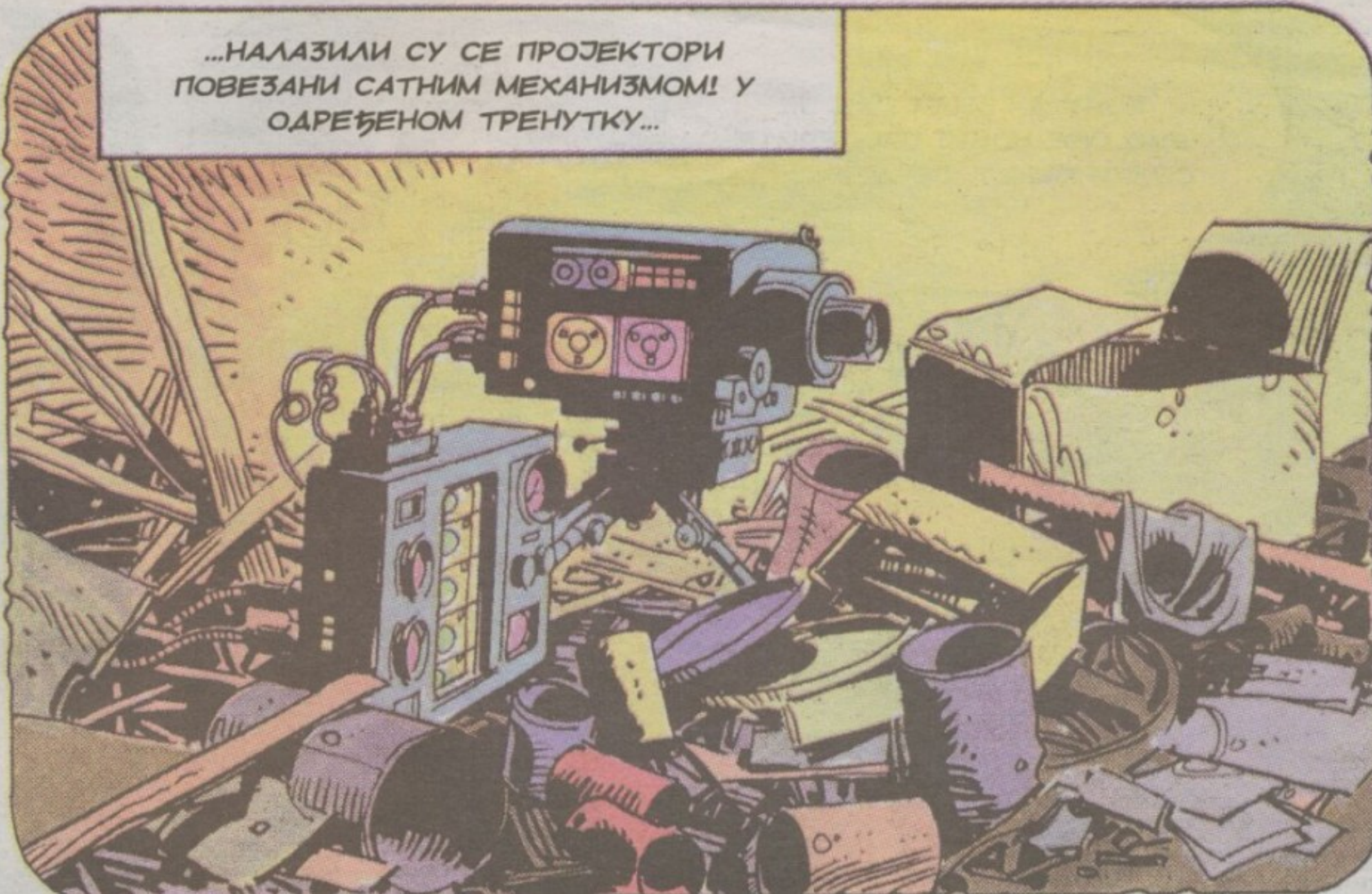

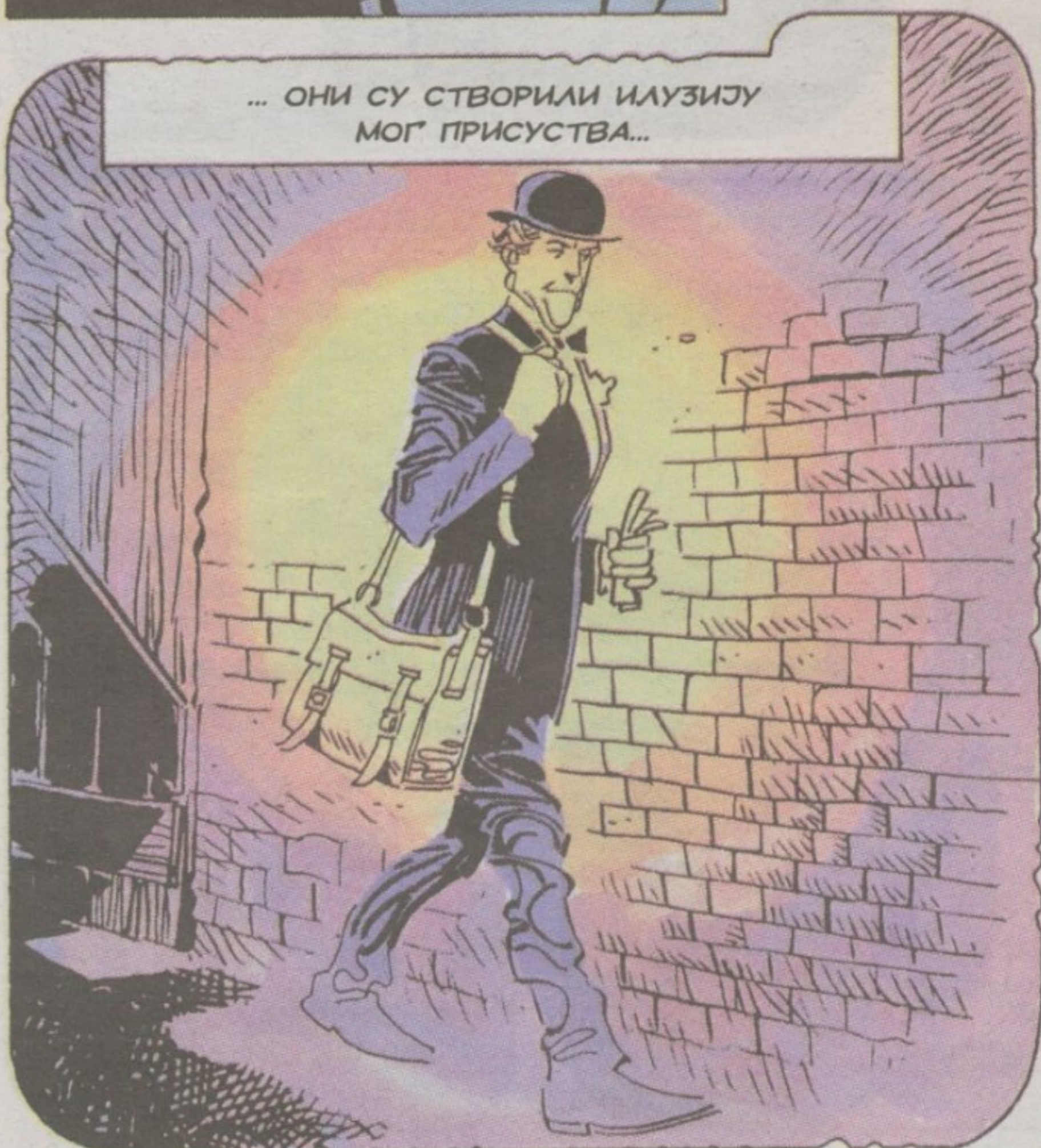
ЈЕР, ТО ЈЕ БИЛА ИСТИНА!
НА МЕСТИМА ГДЕ ЈЕ ИЗБИО
ПОЖАР...

...НАЛАЗИЛИ СУ СЕ ПРОЈЕКТОРИ
ПОВЕЗАНИ САТИМ МЕХАНИЗМОМ! У
ОДРЕЂЕНОМ ТРЕНУТКУ...

... ОНИ СУ СТВОРИЛИ ИЛУЗИЈУ
МОГ ПРИСУСТВА...

... НА МЕСТИМА ГДЕ СУ
ЕКСПЛОДИРАЛЕ ФОСФОРНЕ
БОМБЕ...

СЛУЧАЈ ЈЕ
ОКОНЧАН КАО И СВИ
ПРЕТХОДНИ У КОЈЕ
САМ БИО УМЕШАН...

... А РАСТИЊАК ЈЕ, У ЈЕДНОМ ТРЕНУ,
ОСТАО БЕЗ СВОЈЕ ТРИ БАЗЕ!

АЛИ, ОН ЈЕ И ДАЂЕ
ДРЖАО ЖАНУ! А ЈА
НИСАМ САЗНАО ГДЕ...

ТЕК ЈА НИСАМ
ЗНАЛА ГДЕ САМ!
БИЛО ЈЕ ТО МЕСТО
БЕЗ ПРОЗОРА...

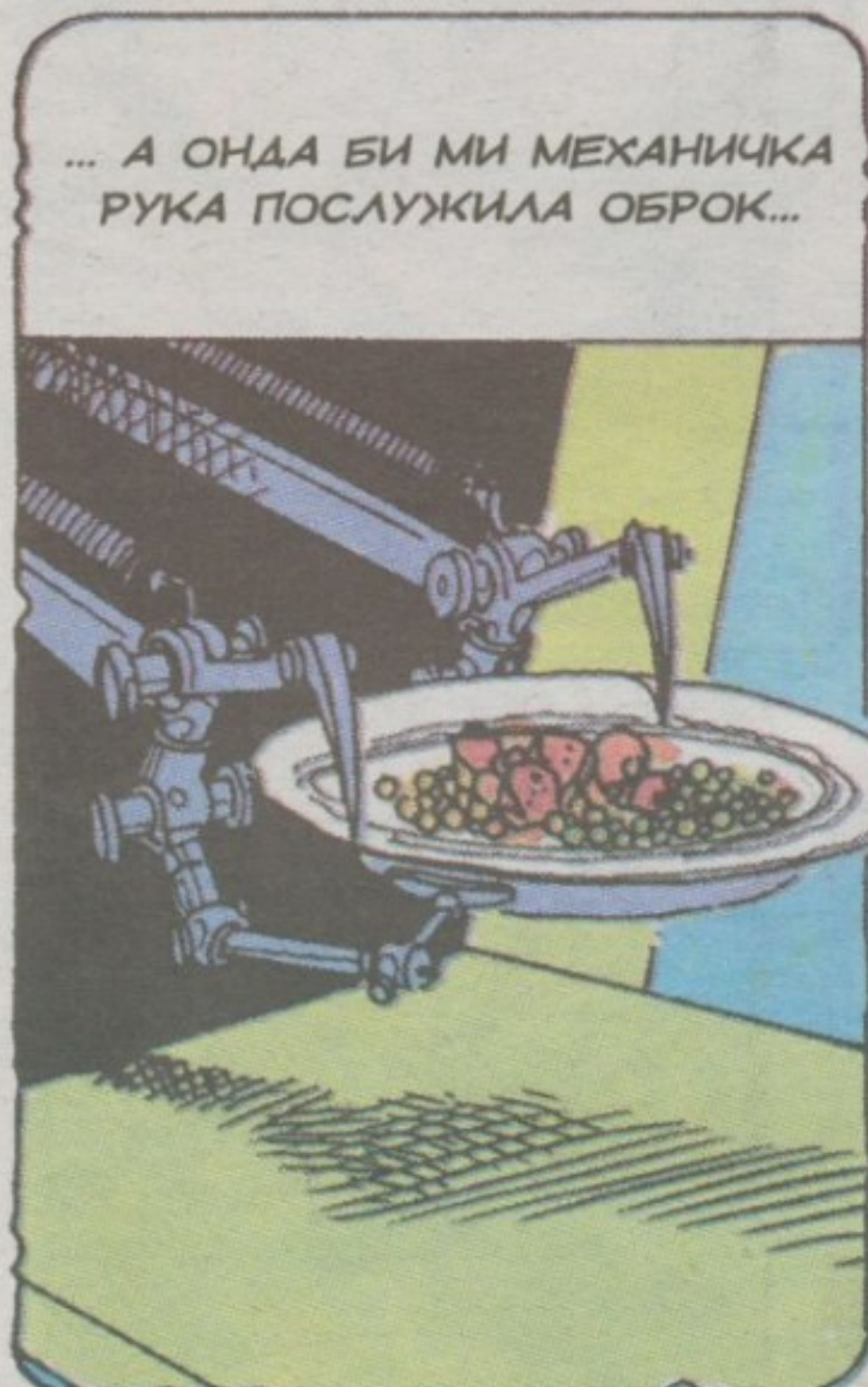

СЕЊАМ СЕ УЖАСА,
А ЈОШ ВИШЕ ДОСАДЕ!

ЈЕДИНА ЗАНИМАЈУЋА СТВАР
БИЛИ СУ ОБЕДИ! СПУСТИЛА БИ
СЕ ЈЕДНА ТАБЛА...

... А ОНДА БИ МИ МЕХАНИЧКА
РУКА ПОСЛУЖИЛА ОБРОК...

... И СИПАЛА СОК...

... НЕ ПРОСУВШИ
НИ КАП...

А ЗАТИМ БИ
ПОКУПИЛА
ПОСУЂЕ!

ТО МИ ЧАК И
ДАНАС ИЗГЛЕДА
САВРШЕНО!

АХ, САМО МАЛО ВЕЋА
ДОМИШЉАТОСТ!

ОДАВДЕ БИ И ТИ МОГАО
ДА НАСТАВИШ, ДРАГИ
ПРИЈАТЕЉУ!

ЈЕР, НЕКОЛИКО
ДАНА КАСНИЈЕ, КУРТ И
ЈА СМО СЕ СРЕЛИ!

ПРЕВРНУО САМ ЧИТАВ
ЛОНДОН ТРАЖЕЊИ ТАЈ
ЗАТВОР!

ПОНЕКАД САМ ПРИМЕЊИВАО И ЈАЧА
СРЕДСТВА ЈЕР САМ ГУБИО СТРАЉЕЊЕ...

...А ИЗВЕСНИ ФАТИГ
ПОТВРДИО ЈЕ ДА САМ
РАДИО ПРАВУ СТВАР...

... ОБАВЕСТИО МЕ ЈЕ ДА
ЈЕ РАСТИЊАК ПРЕМЕСТИО
СВОЈ ШТАБ НА ВРХ
ЈЕДНЕ ЗГРАДЕ!

ТАЈ ШТАБ БРАНИО
ЈЕ АЛАРМНИ СИСТЕМ
КОЈИ ЈЕ СМИСЛИО
НЕКИ НЕПОЗНАТИ
ШВАЈЦАРАЦ!

БИЛО ЈЕ ВРЛО
ОПАСНО, АЛИ
ПРОШЛЕ СУ ВЕК
ДВЕ НЕДЕЉЕ...

... ОТКАКО ЈЕ ЖАНА ОТЕТА!
ЈЕДНО ВЕЧЕ РЕШИО САМ ДА
ИДЕМ НА СВЕ ИЛИ НИШТА!

ДЕСЕТАК
НАОРУЖАНИХ
ЉУДИ
ПАТРОЛИРАЛО ЈЕ
ОКО ЗГРАДЕ...

ПИЛОТИ СМАТРАЈУ ДА ЈЕ
ВАЗДУШНИ ПУТ НАЈБЕЗБЕДНИЈИ...

КРЕНУО САМ
У АКЦИЈУ...

... А ИЗРЕКА КАЖЕ: „ИЛИ
ЋЕ ДА ЛЕТИ ИЛИ ЋЕ
ДА СЕ РАЗБИЈЕ!“

ПОП!

САМО ДА
ИЗДРЖИ ОВАЈ
ЈАРБОЛ ЗА
ЗАСТАВУ...

ДА
ВИДИМО...

ПРЕДСТАВА
ЈЕ ПОЧЕЛА!

ДОТЛЕ ЈЕ СВЕ ИШЛО
ДОБРО! НЕВОЉА ЈЕ
БИО ПРОЗОР...

... ИЗГЛЕДАО ЈЕ САСВИМ ОБИЧНО, ШТО
МИ ЈЕ ЛИЧИЛО НА ПРИКРИВЕНУ КЛОПКУ...

ХМ!

АКО ПОСТОЈИ НЕКА
ФОТОКЕЛИЈА, СА ОВИМ
НАОЧАРИМА МОЌИ ЋУ ДА
ЈЕ ОТКРИЈЕМ...

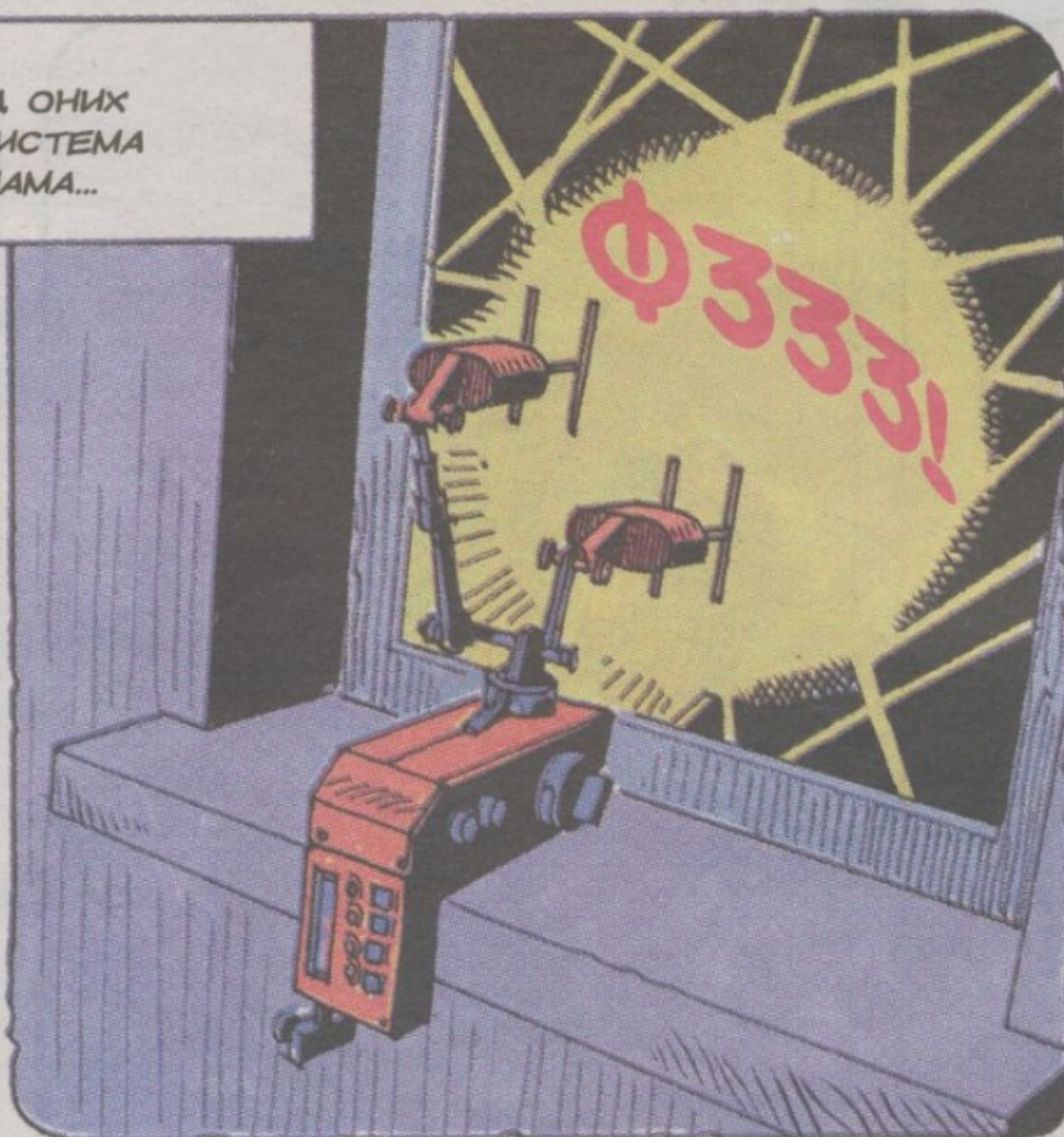
АЛИ, БИЛА ЈЕ ТО ПРАВА МРЕЖА!
А ДА САМ ЗАКАЧИО САМО ЈЕДАН ОД
ЗРАКА, БИО БИ ТО МОЈ КРАЈ!

САДА ЋЕ МИ
ДОБРО ПОСЛУЖИТИ МОЈА
НАПРАВА! БАР СЕ ТАКО
НАДАМ!

ДА ЛИ ЈЕ ТО ЈЕДАН ОД ОНИХ
КУРТОВИХ ВРХУНСКИХ СИСТЕМА
СЛИЧАН МОЈИМ ПРИЗМАМА...

... КОЈЕ МОГУ ДА ПОВЕЉАЈУ
РАЗМАК ИЗМЕЂУ ЗРАКА
ОМОГУЋАВАЈУКИ МИ ДА
СЕ ПРОВУЧЕМ?

НАЂОХ СЕ У ЈЕДНОЈ ОМАЊОЈ
ПРОСТОРИЈИ! ИМАО САМ ЧУДАН ОСЕЌАЈ...

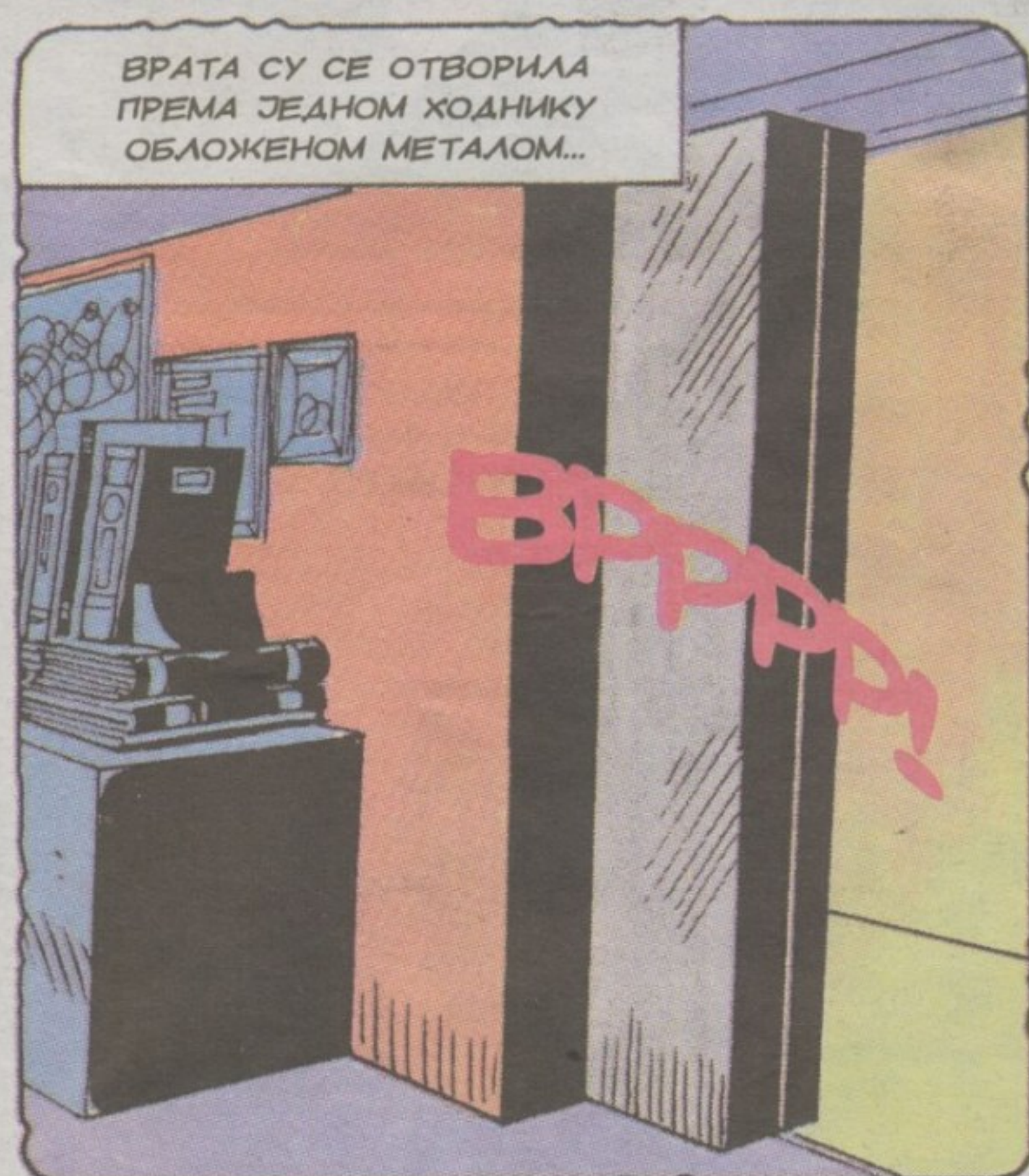
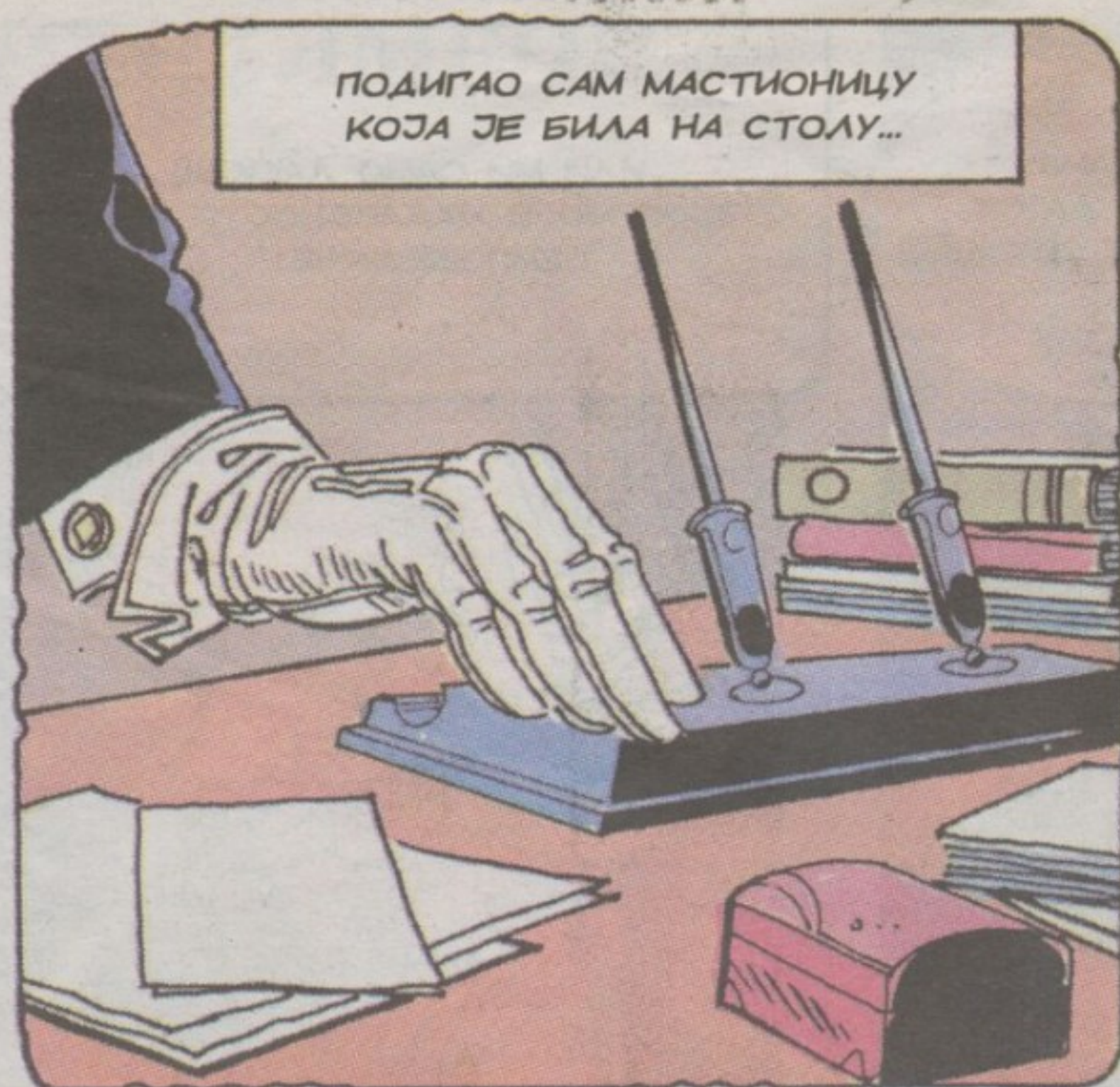
ЗАНИМЉИВО...
КАО ДА САМ НЕКАДА
ВЕК БИО ОВДЕ...

...ИПАК, НИКАД
У ЊУ НИСАМ НИ
ЗАКОРАЧИО...

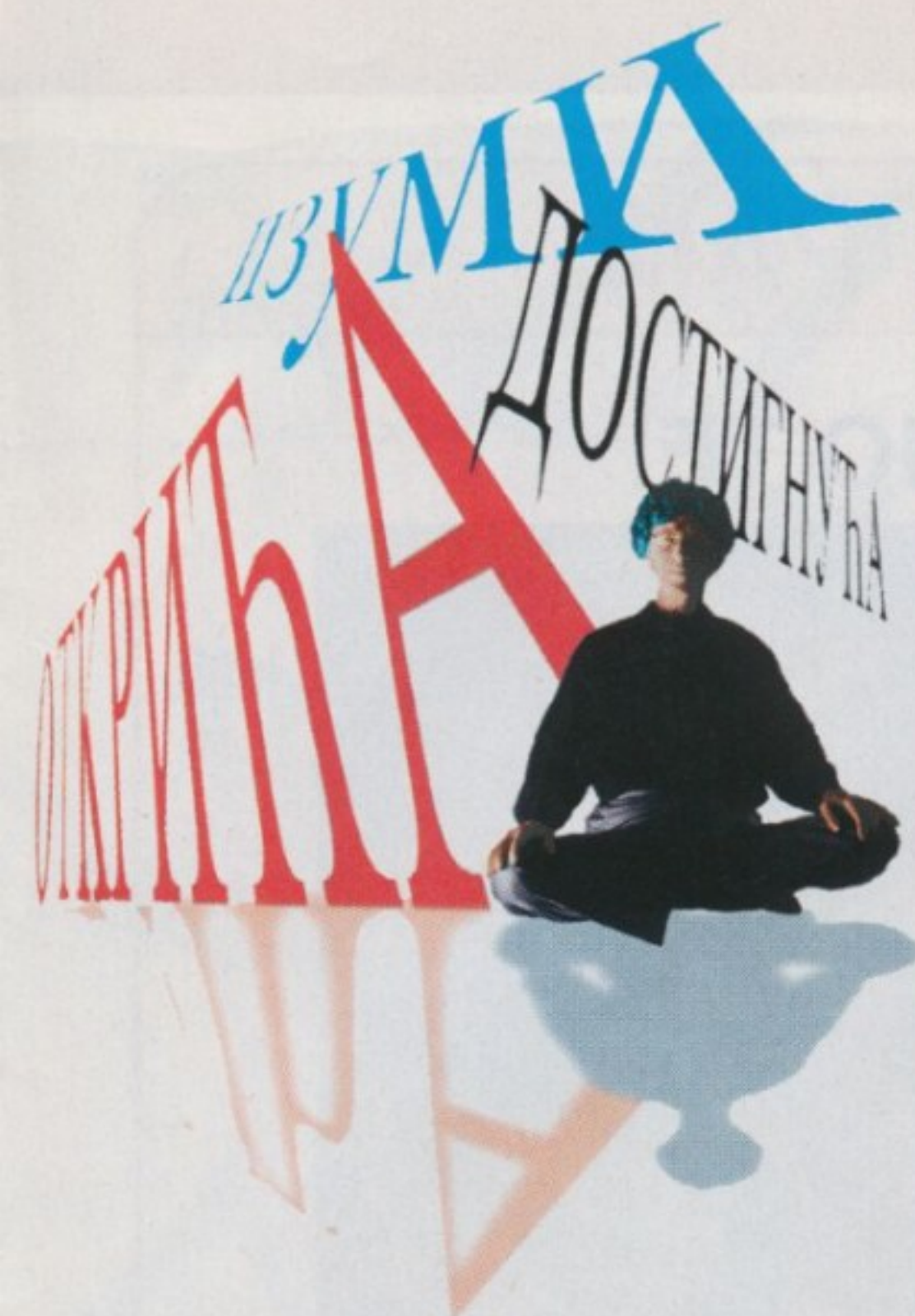

ОВО СУ ВРАТА БЕЗ БРАВЕ... АЛИ, ЈОШ
НЕШТО МИ ЈЕ ПРИВУКЛО ПАЖЊУ...

КРАЈ У СЛЕДЕЌЕМ БРОЈУ

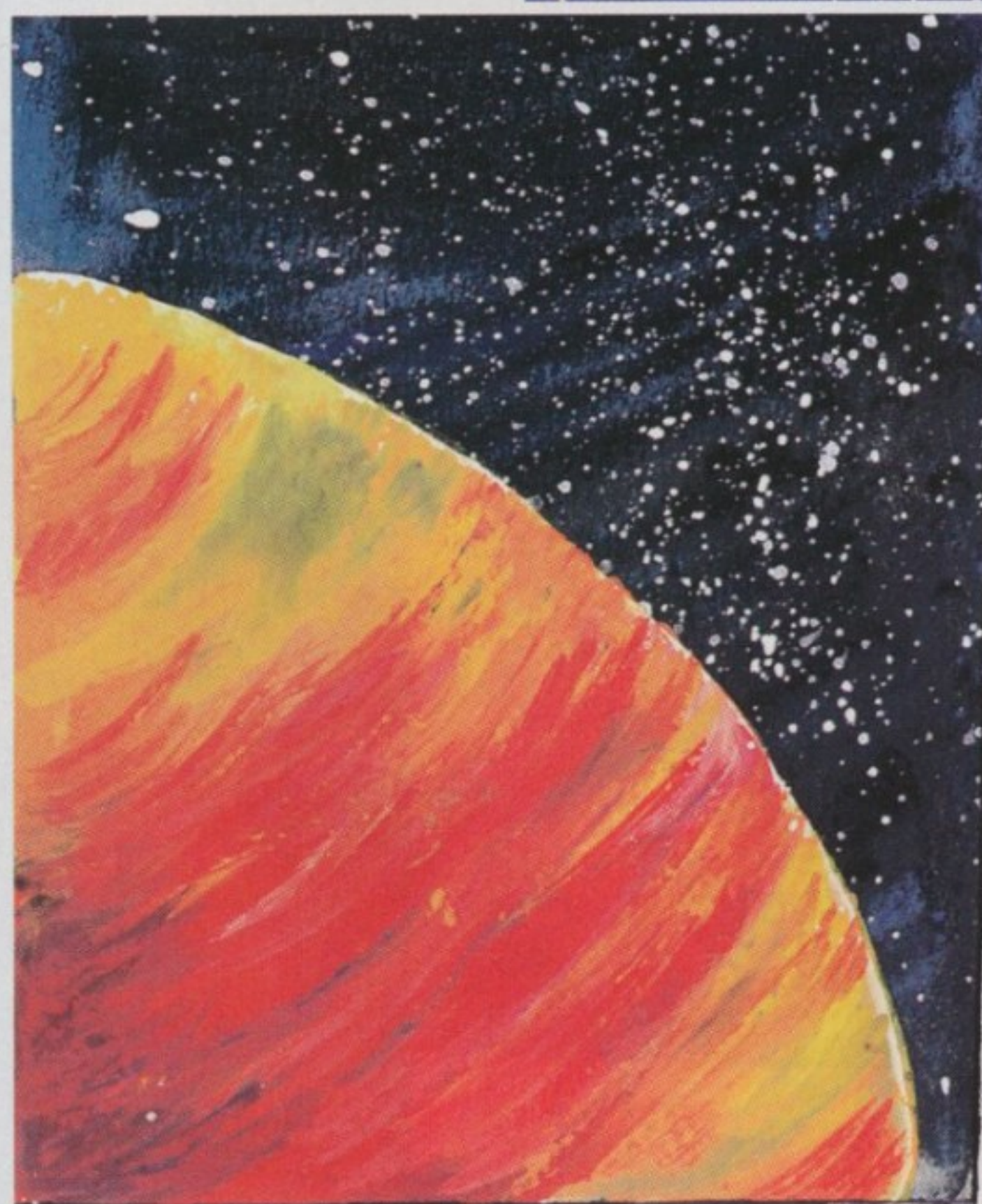
ИЗМИШЉЕНО НОВО ВОЋЕ

Израелски научници одгајили су нову врсту воћа за дијабетичаре. Зове се пепо, садржи мале количине шећера, а произвео га је Центар за пољопривредна истраживања у близини Тел Авива. Доктор Давид Леви рекао је да му је било потребно неколико година да одгаји то воће настало укрштањем различитих врста јужноамеричке биљке пепино. Као резултат укрштања добијено је воће благог, сочног укуса и егзотичног изгледа.

Израелско удружење дијабетичара испитало је пепо и закључило да људи који имају шећерну болест могу да га једу.

„Циљ овог подухвата био је да измислимо ново воће, а то што смо направили воће погодно за дијабетичаре била је чиста случајност“, додао је Леви ■

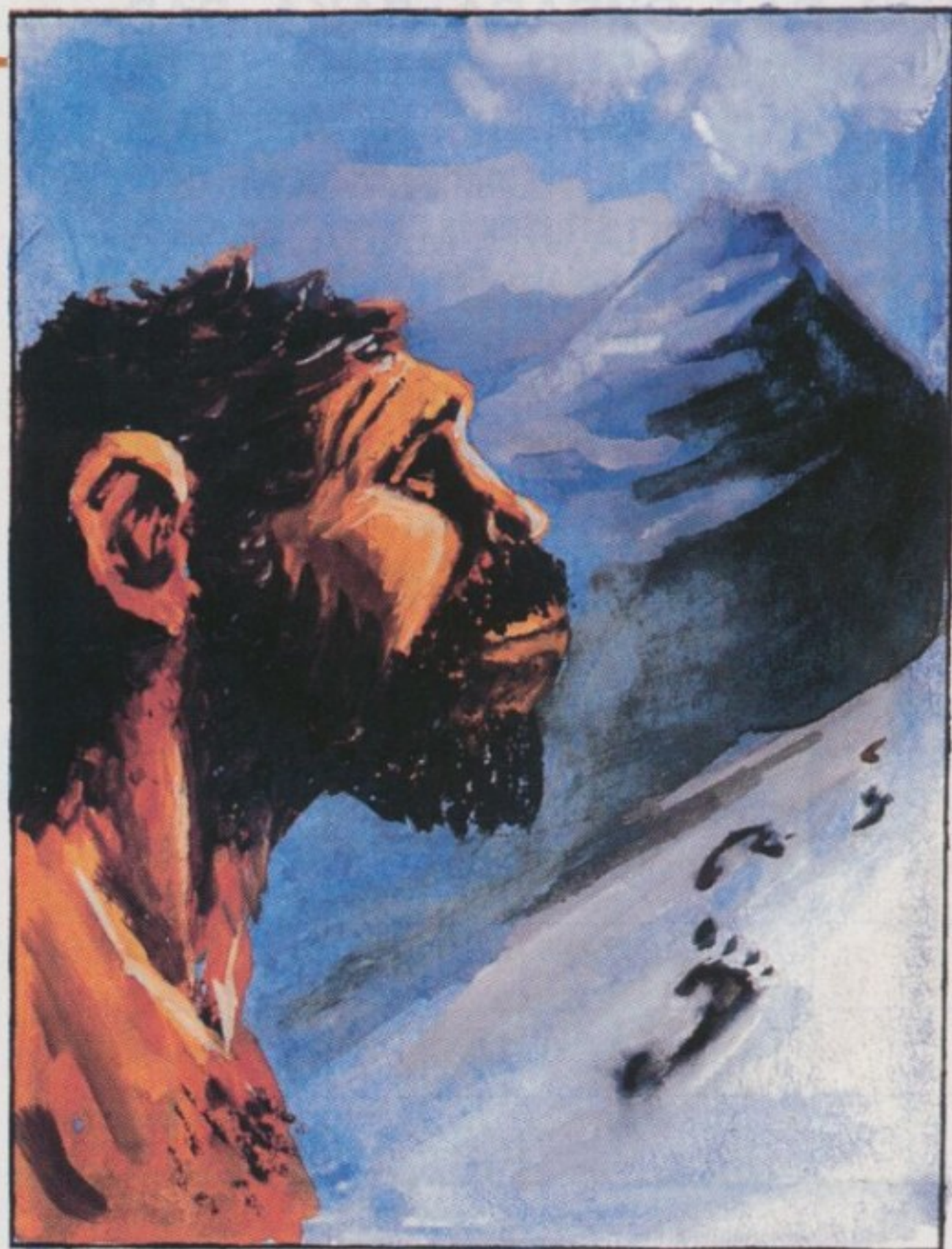
НАЈСТАРИЈА ПЛАНЕТА?

је сувише стар да би могле да постоје планете. Али, подаци сакупљени уз помоћ Хабла омогућили су научницима да потврде да се ради о планети и да јој измере масу ■

Захваљујући телескопу Хабл, амерички астрономи открили су засад најстарију планету типа Јупитера у групи звезда М4, у сазвежђу Шкорпиона, удаљену 5600 светлосних година од Земље, објавила је Наса. Планета је настала пре 13 милијарди година, много пре Земље и Сунца а њена маса је два и по пута већа од масе Јупитера. Али, исте је врсте као и Јупитер – џиновска маса гаса на којој је живот немогућ због недовољне количине угљеника и кисеоника.

О постојању те планете научници расправљају још од 1988. године, од открића звезде у њеној орбити, у делу Млечног пута за који се сматрало да

НАЈСТАРИЈИ ТРАГОВИ ЉУДИ

Три италијанска истраживача са универзитета у Падови објавила су у француском часопису „Природа“ да су трагови стопала откривени у националном парку Рокамонфина у Италији, педесетак километара северно од Напуља, најстарији до сада познати трагови човеколиких бића која су ходала усправно.

Према мишљењу научника, трагови су настали пре 385.000 до 325.000 година. За њих се одавно зна и до сада су били познати као „Ђавољи трагови“.

Утиснути су у вулкански пепео на западној страни некадашњег вулкана Рокамонфина који је до сада имао три ерупције. Друга од њих била је пре 385.000 до 325.000 година.

Трагови се налазе у вулканској стени делимично састављеној од силиката алуминијума и калијума, из друге еруптивне фазе, објашњава вођа истраживања Паоло Мијето.

Ради се о три трага дужине 13,4 метра, 8,6 метара и 9,98 метара, на којима се види 27, односно 19 и на трећем 10 отисака стопала. Неки од тих отисака, дужине 20 и ширине 10 центиметара, указују да се ради о траговима које је оставило лучно савијено стопало, што је искључива одлика усправног хода.

Према Мијету и његовим колегама, трагове су направила највероватније три човеколика бића, не виша од 1,5 метара, која су ишла низ вулканску падину и ходала усправно ослањајући се на руке само на тешком терену.

Ако су њихове тврдње тачне, то би могли да буду најстарији трагови које је оставио усправни далеки предак човека ■

Илустровао Драган Максимовић

ЕНИСМАТИКА

БРОЈЕВИ

Који број наставља низ?

1 5 13 29 61 ?

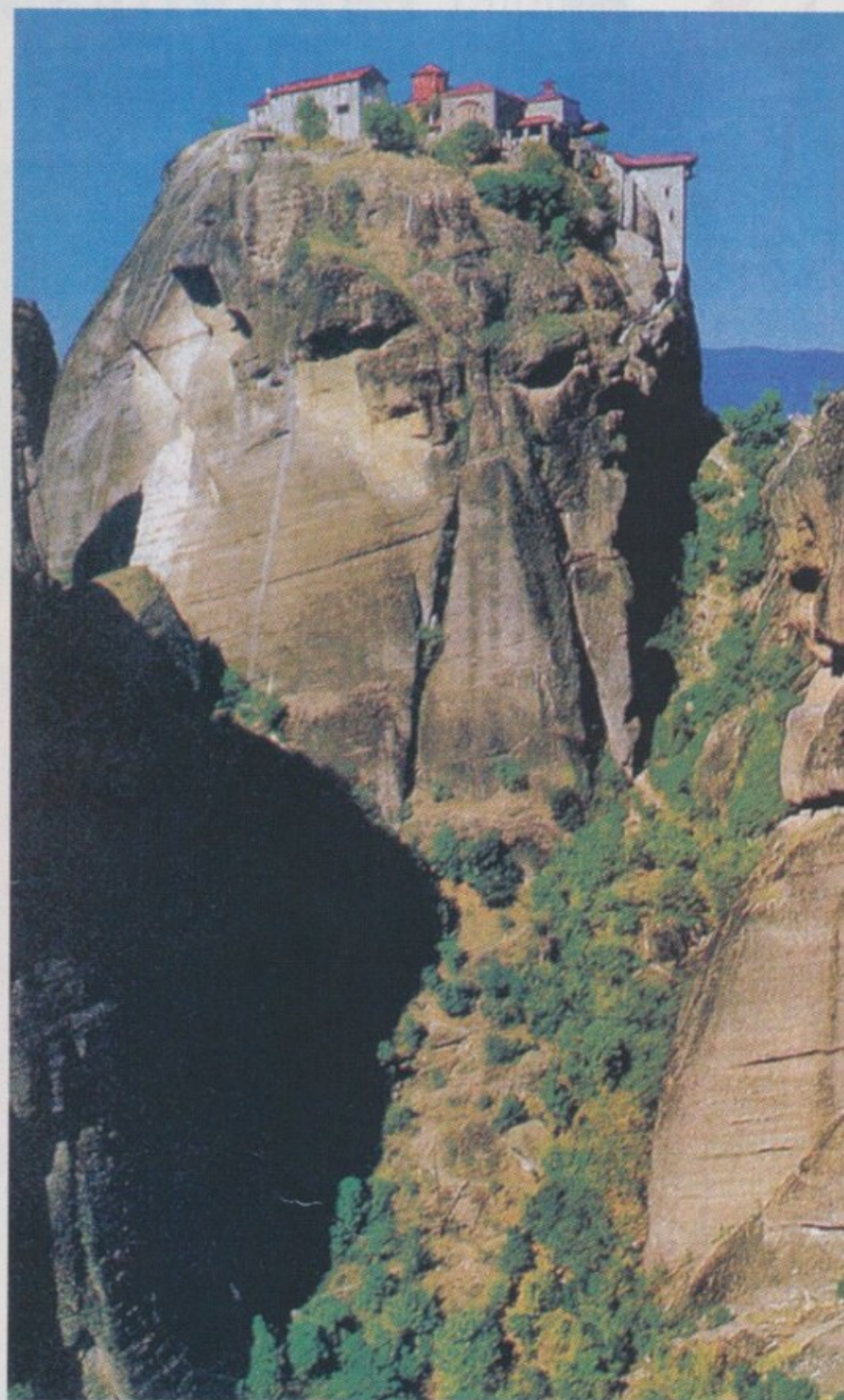
ПРВО СЛОВО

Наведеним појмовима нађите речи истог значења и онда прочитајте прва слова!

ПУТЕЉАК
РУБ
МОГРАЊ
РАМ
ИМЕ
ВРЕЛО
НАСЕЉЕ

АНАГРАМ

МЕРИО ТЕ!

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

На слици је немачки филозоф (анаграм: **АХ, ПЕРУШЕН АУТОР**). Његово име и презиме упишите у смеру стрелице, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

АА, АГАНИ, АНТОНИО ВИВАЛ-
ДИ, АПС, АРАРАТ, АРСЕНА, АТА-

МАНИ, ВАЛ, ВИПАВА, ДАКА, ДАР-
ВИН, ДРАМА, ЕНО, ЕНТОНИ, ЕРА,
ИДЕАЛИ, ИПОНИ, ИРАК, ИРИЈАН,
ИСАК, ЈАНЕВА, КАРЛА, КМ, КР,
КРАН, ЛЕ, ЛИПА, ЛР, МАЗА, МАКЕ-
ТА, МАСТИОНИЦЕ, НОТАРИ, НУ-
ДИТИ, ОНИ, ОП, ОРАДА, ОРИОН,
ОСТИ, ОТ, ОТКАЗ, ОШ, ПИОНИР,
ПЛАВИ НИЛ, РЕ, РОН, СТАРИ
ГРАД, СТРАНА, ТАНК, ТЕР, ТОН,
ТОРТЕ, ТУЛ, ХЕС, ЦЕР ■

A 10x10 grid with a black arrow pointing to the first column and a black square in the second row, seventh column. The letter 'T' is in the first row, third column.

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Ова укрштеница се водоравно решава као мозаичка, а усправно као бела.

Водоравно: **АНИМАТОР, АЦА, В, ЗАТЕСАТИ, ИКА-РИЈА, ИТАЛИЈАНИ, ИТИСОН, ЛАДИР, ЛЕ, НИЈАГАРА, ОКОВИ, ОКОПАВАТИ, ОРА, РЕВЕРИ, СЕФ, СМОТАК, СОМ, СРП, ТРАЧАНИ, ТРИНОМ, УТИКАЧ, ФРОЈД, ЦАКАНА, ЦТ.**

Усправно: **1. Име и презиме мађарског композитора са слике (0), 2. Казивач песама, декламатор (0), 3. Показна заменица – Краљица у шаху (1), 4. 11. и 7. слово азбуке – Политичко уто-**

чиште – Ознака за чету (2), 5. Пријатељица (0), 6. Град у Краснојарском крају у Русији – Име шахисте Тимана (2), 7. Символ сумпора – Уштављене овчије коже – Дрво за бродоградњу (2), 8. Врста лаке ципеле (1), 9. Стара мера за тежину – Главни град Грчке (1), 10. Усипати течност – Аутомобилска ознака за Анкону (1), 11. Иницијали балерине Павлове – Сликарска четкица – Најчешћи везник (2), 12. Благајна – Место код Кањиже (1), 13. Име смучарке Шарец (1), 14. Плави драги камен – Старогрчки бог јужног ветра (1), 15. Морски гребен – Неопходно (1), 16. Река саставница Дрине – Име ритеља Кустурице (1) ■

ПОГАЂАЉКА

**ВРАБАЦ (3)
ГАВРАН (3)
ПЛИСКА (3)
СЛАВУЈ (2)
СВРАКА (2)
?????? (6)**

ПИТАЛИЦА

Која реч повезује све ове појмове?

**ВИРЏИНИЈА
ДВИНА
МОРАВА
ОБАЛА
САМОА**

Решења на страни 61

ПОДТИКНИ ЗАБАВНИК

(24-31.10.2003.)

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА
бр. 121/42

- (2) ▲ **ELVIS PRESLEY**
– Rubberneckin' (Paul Oakenfold Remix) (4)
- (3) ▲ **METALLICA** – Frantic (4)
- (5) ▲ **PLACEBO** – Special Needs (5)
- (4) ► **LIMP BIZKIT** – Eat You Alive (6)
- (8) ▲ **FOO FIGHTERS** – Have It All (4)
- (10) ▲ **BLUR** – Good Song (3)
- (1) ▼ **THE ROLLING STONES**
– Sympathy For The Devil (Neptunes Remix) (7)
- (17) ▲ **THE CORAL** – Secret Kiss (2)
- (12) ▲ **DAVID BOWIE** – New Killer Star (2)
- (6) ▼ **NICKELBACK** – Someday (6)
- (15) ▲ **THE STROKES** – 12:51 (2)
- (13) ▲ **GROOVE ARMADA**
– But I Feel Good (4)
- (14) ▲ **YEAH YEAH YEAHS** – Maps (3)
- (-) н **R.E.M.** – Bad Day (1)
- (16) ▲ **FEEDER** – Find The Colour (3)
- (-) н **SUEDE** – Attitude (1)
- (19) ▲ **FINLEY QUAYE ft. BETH ORTON**
– Dice (2)
- (-) н **BLONDIE** – Good Boys (1)
- (9) ▼ **RADIOHEAD** – Go To Sleep (5)
- (11) ▼ **THRILLS**
– Santa Cruz (You're Not That Far) (5)
- (7) ▼ **DIDO** – White Flag (7)
- (18) ▼ **THE WHITE STRIPES**
– I Just Don't Know What To Do With Myself (7)
- (20) ▼ **CHEMICAL BROS. / FLAMING LIPS**
– The Golden Path (6)
- (21) ▼ **B. R. M. C.** – Stop (10)

Испали:

SOMETHING CORPORATE

– If You C Jordan (8)

KORN – Did My Time (9)

FUN LOVIN' CRIMINALS – Too Hot (7)

Листу уређује Ах-Неша.

www.sezampro.yu

**Радио
ПОЛИТИКА**

Препоручујемо:
SEAL (Sealhenry Samuel)

Чим се појавио, почетком 90-тих, одмах је постао најпопуларнији британски soul-певач. Мешао је acid house, soul, фолк, поп, dance и рок. Отац Нигеријац, мајка Бразилка, Seal Енглец. Завршио је архитектуру, а радио све и свашта. Средином 80-тих са групом **Push** одлази на турнеју по Јапану. Придружује се **Thailand-based blues band**-у. Касније путује по Индији. Враћа се у Енглеску и упознаје Адамског, house и techno продуцента. Seal-ов деби-албум продат је у тиражу од око три милиона копија. Три године му је требало да среди и други албум, који је у САД достигао платинасти статус – преко четири милиона продатих копија. Ове године објавио је албум **Seal IV**. Хитови: **Killer, Crazy, Kiss From A Rose, Prayer For The Dying.**

105,2 и 91,5 MHz FM Stereo

ОСЕТЉИВИ СВЕТ ВОДОЗЕМАЦА

СПАСИТЕ ЖАБЕ!

Свој први али одважан скок из воде извеле су још пре 370 милиона година. А реч је о једном од најважнијих догађаја у читавој историји еволуције кичмењака на Земљи. Наиме, пут насељавања тек створеног копна отворио је управо један водоземац, помало несигуран, али ипак напредан. Како данас стоје

више се сумња на загађење животне околине, смањивање њихових станишта зарад проширења човекових, као и на животиње које са собом доводи човек, а које су непријатељи жаба или њихови супарници. Најновија истраживања показују да постоје и други разлози њиховог нестанка. На пример, највише су угрожене у Ко-

Правна драгоценост:
у кожи жабе
Dendrobates azureus
и *Phylllobates terribilis*
налази се јак отров
који фармаколози
проучавају због
могуће примене
у медицини

ствари, водоземцима се не пише баш добро јер је примећено да у последњих десет година њихов број у целом свету нагло опада. Две стотине врста озбиљно је угрожено, а двадесет већ истребљено и то брзином која је десет пута већа од оне којом нестају неке врсте птица или сисара у истим стаништима.

Најгоре од свега је што још нико не зна зашто се то догађа. Наравно, најчetrдесет четири

старики, Квинсленду у Аустралији, Сијера Невади и Стеновитим планинама у Америци, дакле на местима где нема баш много људи или је природа законом заштићена. Због тога се сумња да на жабе утиче и глобално мењање климе, киселе кише и стално смањење озонског омотача у стратосфери.

Резултати до којих су дошли на Универзитету Калифорнија показују

ХАЛАПЉИВИ ПУНОГЛАВЦИ

- Прва фаза – ларве или пуноглавци

- Друга фаза – појављују се задње ноге

Жабе полажу мноштво оплођених јаја и код већине врста из јаја настају пуноглавци. Они живе искључиво у води и хране се свиме што им наиђе, чак и својом сабраћом. За то време стално се мењају. Прва видљива промена је појава задњих ногу.

- Трећа фаза – сад су ту и предње ноге

- Четврта фаза – игра промене је завршена

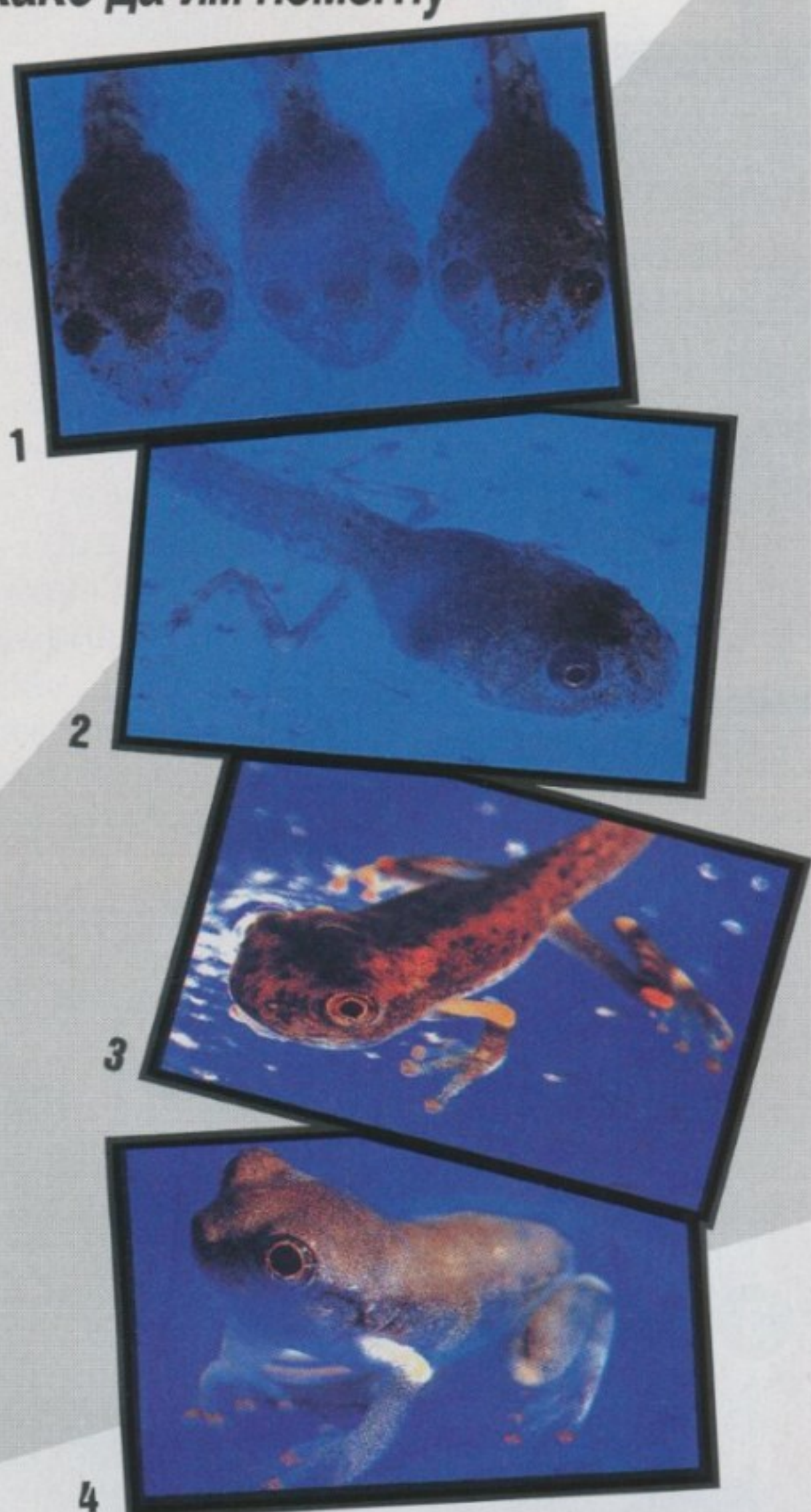
Метаморфоза жаба, у зависности од врсте, траје од неколико недеља до више од једне године. Заједно с ногама развијају се и плућа која жаби омогућавају да из воденог пређе на копнени начин живота. Током промена, на њеном телу последњи нестаје реп ■

да једна врста хербицида, често коришћеног у САД, погубно утиче на две врсте жаба, ксенопус и леопард. У овој великој земљи користи се 27.000 тона ове хемикалије годишње, а установљено је да чак и минималне количине, знатно испод оних званично дозвољених америчким прописима, доводе до аномалија у развоју сексуалних органа код

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

31.10.2003.

Природа их је тако обдарила да могу да опстану у готово сваком станишту. А ипак, неке врсте су пред истребљењем. Да би их спасли, стручњаци из целог света размишљају како да им помогну

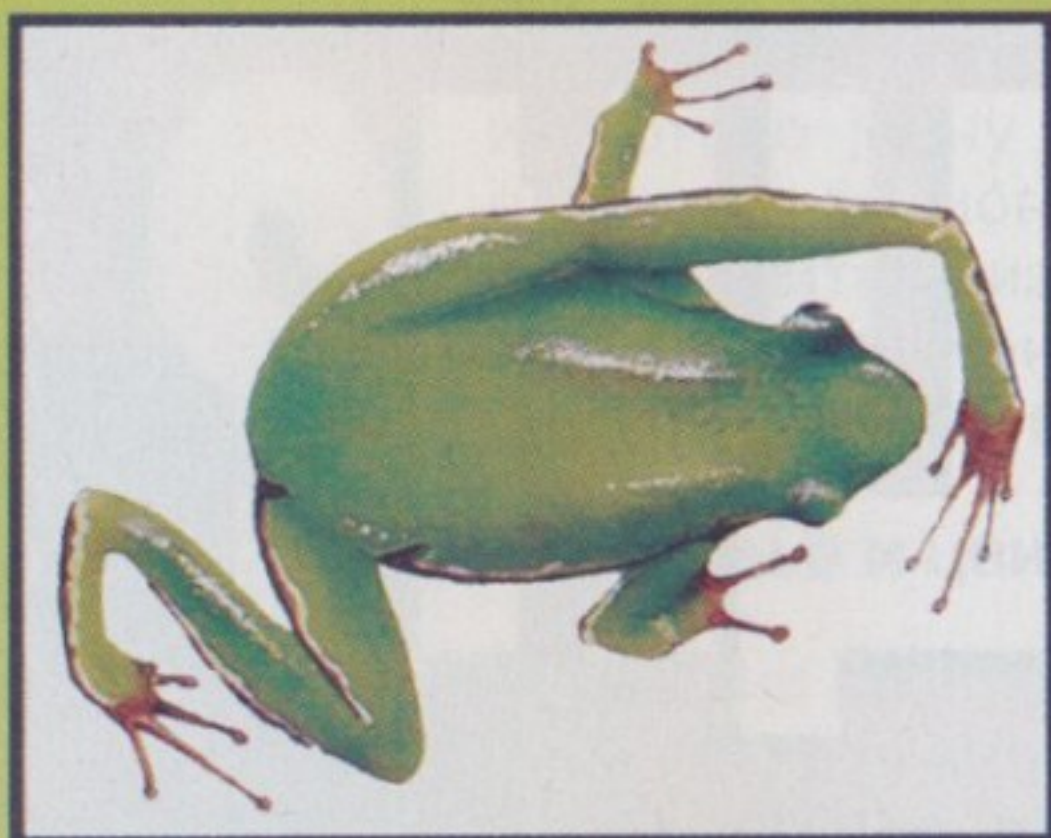
На Земљи живи око 3750 врста жаба свих могућих дугиних боја

жаба. Мушки хормон тестостерон претвара се у женски, естроген, доводећи до стварања женских полних органа код мужјака. У неким областима оваквим ненормалним развитком погођено је 92 одсто јединки, а кад се у читаву ствар умешају и неки паразити уобичајени за жабе, онда се рађају младунци без ногу или са више ногу.

ПОЗНАЈЕМ ТЕ ПО НОГАМА

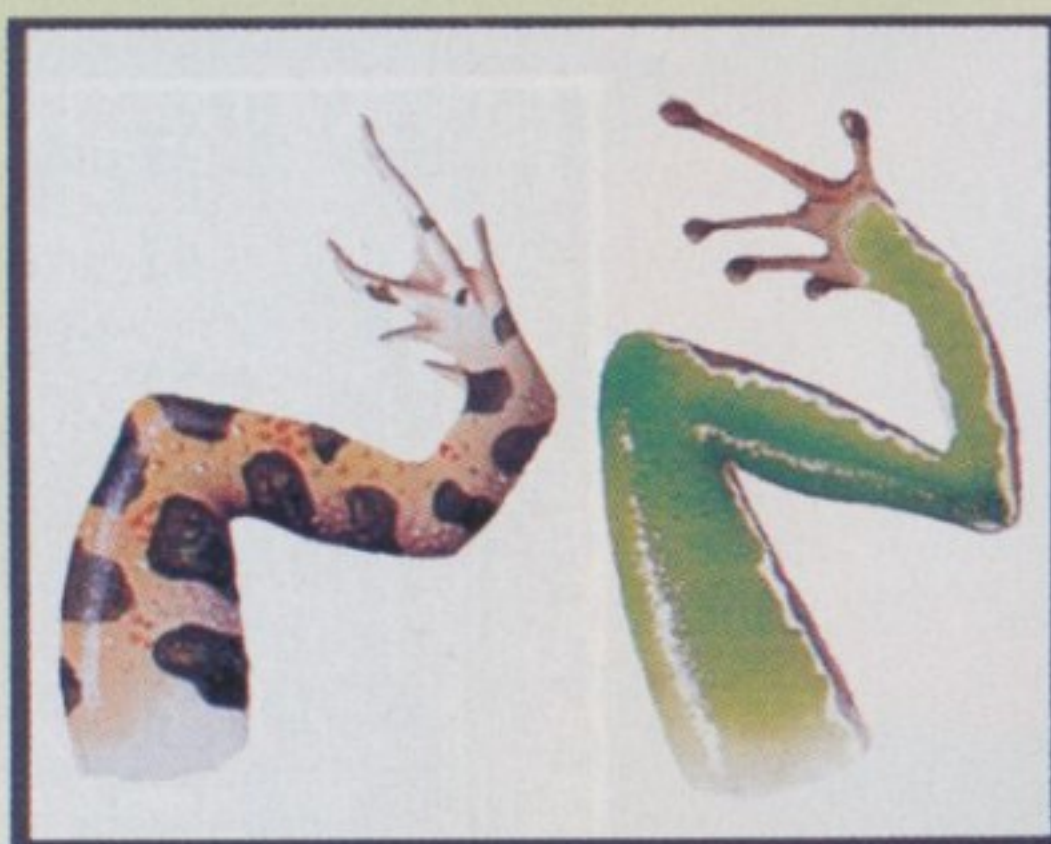
Жабе је најлакше разликовати по ногама. Наиме, оне су се различито развијале у зависности од начина живота и станишта у ком живе.

Скакачице: Жабе и крекетуше, које се углавном крећу у скоковима, најчешће имају задње ноге дуже од тела.

Шетачице: Крастаче, које су више везане за копно, крећу се ходајући, па су им задње ноге краће од тела.

С приањаљкама: Прсти жаба које живе на дрвећу снабдевени су округлим проширењима која се понашају као пијавке ■

Кожа *Cochranella antishensis* је тако провидна да се кроз њу виде унутрашњи органи и јајашца

Жабе су животиње које највише трпе од промена у својој околини због коже која је пропустљива. Њима је кожа заправо орган за дисање који им, када су у води, омогућава размену кисеоника и угљен-диоксида.

Иако зоолози тврде да су водоземци тренутно најугроженија врста међу кичмењацима, свакодневно се откривају нови примерци ових животиња. Током 2002. године у Шри Ланки је пронађено више од стотину дотада непознатих жаба.

Жабе су иначе ведре животиње, живахне и дању и ноћу. Ходају или скачу огромним скоковима, веома вешто пливају, копају. Аустралијска жаба, која живи на дрвету, може да скочи до висине човека, друге одлично пливају захваљујући необично развијеној кожици за пливање, као летећа жаба са Јаве и Суматре. Жабе одлично виде, чују, а имају и добро чуло мириса и укуса. Умеју да буду лукаве и опрезне, што су знаци виших способности, а крекетање указује да су њихове „музичке“ особине на вишем степену него код осталих сродника (даждевњаци и мрмољци). При том, свака у свом крају „пева“ на свој начин, чиме изражава задовољство, нарочито кад после суше падне киша.

Жабе нису штеточине, већ веома корисне животиње које се углавном хране инсектима, црвима, пужевима, рибљом икром и мањим рибама. Зими или по великој суши спавају и по неколико месеци ушушкане у блату, испод камена или коре дрвета ■

З. М.

СЕМИОТИКА ИЛИ ПРОУЧАВАЊЕ ПОРУКА

ШТА ЗНАЧЕ ЗНАЦИ?

Створена 1913.
године, семиотика
проучава начине,
путеве, схватања,
а такође и границе
општења међу
људима

ВРСТА ЗНАКОВА

1

Цртежи на кожи
(лажна тетоважа)
сад су само модни
деталј и говоре
о естетском избору

2

Дневне
новине на
Интернету
-семиотичари
су имали
потешкоћа
да објасне
WEB: где се
мешају
„ко чита“ и
„ко пише“

3

„Држите дете
за руку док
прелазите улицу!“
– очигледна порука
јасна за сваког

5

Хијероглифи,
најпримитивнији
знаци, били су у
ствари прикази
објекта који
означавају

4

Пирсинг на
језику некада
је означавао
презир према
друштву, а данас
изражава само
разлику међу
генерацијама

6

Ролне филма –
филм је један
од многих
масовних
начина
саопштавања

Семиотика! Чему служи ова наука често помињана, а о којој се тако мало зна? Ради се о младој науци, старој једва један век, али док би сви мање-више знали да кажу неку реч о психоанализи, рођеној у исто време, тешко ћете срести две особе које једна другој поверавају име омиљене школе семиотике или семиотичара од поверења.

Порекло

Први семиотичари постојали су још пре 2000 година. Реч семиотика потиче од грчке речи *semeion* што значи знак, па отуда и назив семиотика – наука о знацима. Она проучава разне знаке које користе људи да би се међусобно споразумевали, од најочигледнијих (речи, бројеви и уобичајени знаци) до оних упоредних (саобраћајни знаци, цртежи на телу, боје...).

Донедавно се говорило о семиологији (логос значи наука), а онда је, под утицајем Запада, преовладао назив семиотика (*se-miotics*). Семиотика или семиологија постоји од када је човек почео да размишља о споразумевању и о оном шта га може учинити могућим.

О знацима су говорили Платон и Тома Аквински, Аристотел и стоици. Прва научна дисциплина која се бави знацима родила се када је швајцарски лингвиста Фердинанд де Сосир написао „Курс опште лингвистике“, објављен 1913. године, и поставио основе семиотици као самосталној дисциплини.

Примена

Остаје основно питање: чему служи семиотика? Зар нису биле довољне лингвистика, психологија, етнологија. Коначно, све ове дисциплине баве се комуникацијама. Извесно, одговорио би семиотичар, али делимич-

Срећа у сједињењу

Срећа је један палац и један покривач, уједињени на слици, знакови велике делотворности. Ниједан филозофски спис не би боље описао срећу. Линус из стрипа „Пинатс“

но без могућности да обухвате правила и општи поступак. Време у коме су везе међу људима из године у годину све сложеније, неразговорне и често збркане, наметнуло је потребу за науком која тумачи главне токове општења и

оне који изгледају неопходни.

Знак – замена

Предуслов семиотике је све што означава комуникацију, дакле, све би било „знак“, уз услов да је свако способан да га разуме.

Саопштавамо нешто и стилем којим се одевамо (складно или немарно, црно или црвено), када певамо, када се чешкамо по носу, првенствено када говоримо или пишемо. Казује се и посредством саобраћајних знакова, назива продавница, јавних паноа, као и књига, новина, графита на зидовима, филма...

Први степен разврставања знакова је добровољност. Многи знаци у ствари су тежња за општењем мада то није увек очигледно. Чешкање носа је добровољни поступак у комуникацији јер значи опуштање, иако се не ради на званичним местима и, нажалост, може да буде и тик. Постоје и знаци независни од воље као што су облаци који најављују невреме, ласте које (говорио је Аристотел) указују на долазак пролећа, дим који упућује на ватру.

Свим знацима се општи, чак и невољно, важно је да неко те поруке уме да прими. Али, шта је знак? Према класичној дефиницији, знак је нешто што стоји уместо нечега (дим, чешкање, ласта), који не постоји сам од себе, већ се тиче нечег другог. Дим према ватри, чешкање је знак нелагодности, ласта подсећа на пролеће. Сви ови знаци нису, дакле, само оно што су, већ и нешто друго.

Шта се заправо збива?

Ево једног веома једноставног случаја семиотичке анализе. Петар шаље тетку разгледницу на којој пише: „Тетка Маро, волим те.“ Испред нас је текст који за семиотику није једини предмет занимања, већ цела разгледница. Постоји субјекат преносилац (Петар), прималац текста, затим, по редоследу, модел субјекта (идеја коју тетка има о свом Перици), предмет изјаве (нежно писмо, субјекти који примају текст, тетка или

Научна анализа

Семиотичари могу да анализирају чак и кан-кан. Ова фотографија говори о полетности, сексуалној слободи, али (по боји) и о француском пореклу игре.

остали који могу читати разгледницу). Разгледница треба да буде приватна, али мора се имати у виду могућност да је могу читати и остали. Да ли нешто недостаје? Да, модел субјекта примаоца, идеја коју сестрић има о тетци која је осећајна. Али, још ништа нисмо рекли о сложености текста израженој на свакој разгледници независно од поруке. Ушли сте у игру графичких знакова, економских (маркица за препоручену пошту или обична), друштвених (квалитет фотографије, изабрано место). У поруци се налазе и личне назнаке – тетка или тетка Мара (не Мара или Марија) и значење (ако одеш у иностранство, како да не пошаљеш разгледницу тетке). Ту су затим и детаљи које могући

читаоци не би умели да схвате... Тетка, и само она, може да схвати у ономе „волим те“, можда, трачак ироније.

У овом тренутку може да се постави једно питање.

Зашто толико муке да би се прочитала једна разгледница? Одговор: циљ семиотике је управо да проучи сва значења чина комуникације, без обзира на то да ли се ради о разгледници или о говору председника Сједињених

У славу Бога

Стилизовано заглавље, средњовековно правило, говори више о садржају од самих речи. Кажу да је помогло да књига постане вечна

Америчких Држава, о роману или о пирсингу на пупку. Истраживачи семиотике су, мало-помало, разрадили све начине испитивања и у стању су да опишу нашу разгледницу као уметничку слику или политички митинг.

Ови начини служе, дакле, да проуче три саставна дела сваког општења: знаци које неко неком шаље и који се могу схватити као такви, текст као предмет комуникације и садејство текста и онога коме је упућен.

Од Платона до Умберта Ека

Дуг пут: од читања знакова на изнутрицама убијених животиња до идеје да онај који прима поруке делимично их и ствара. Које су биле главне фазе у развоју семиотике почевши од Платона до Умберта Ека?

Претеча семиотике био је Хомер са својим тумачењем снова, или можда свештеници који су тумачили

вољу на животињским изнутрицама. Али, први научник који се посебно бавио знацима у смислу поруке коју шаље другима био је Платон (429–347. године пре нове ере). За њега је сваки предмет одраз савршеног облика у поређењу са идеалним оригиналом. Аристотел (384–322. године пре нове ере) је први користио израз *семеион* (знак на грчком) не само као појам. Није се слагао са Платоном у једном: сматрао је да речи немају потребе за одговарајућим земаљским изразом. Познавати језик, за Аристотела је значило познавати стварност.

Ово повлачи паралелу између речи и предмета и враћа нас у средњи век на примеру филозофа Томе Аквинског.

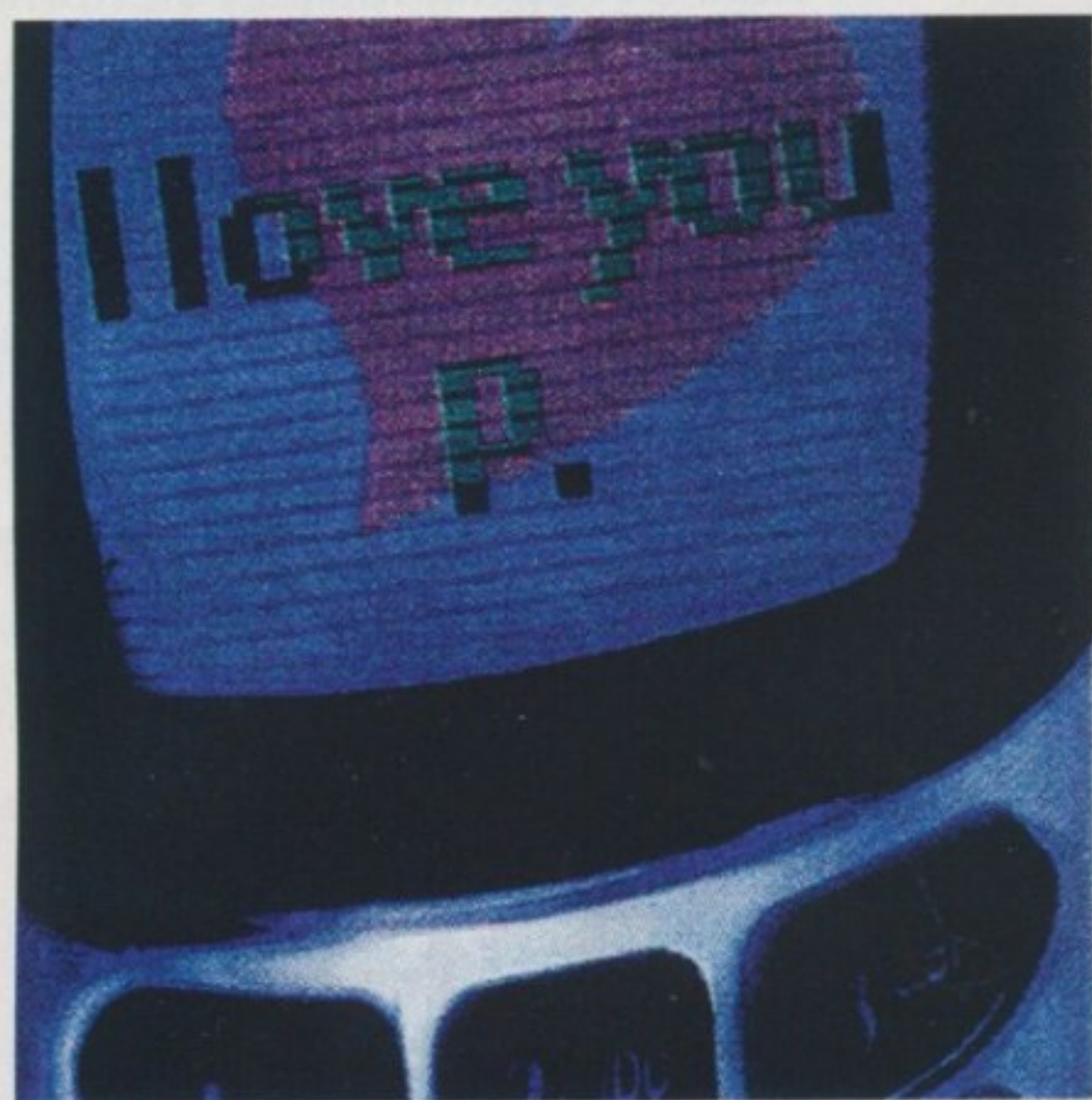
Троугао

Стоици су разрадили тему о језику приказујући знак као троугао, са врхом семеион (физичка величина), апстрактно значење и на крају референтни објекат. На пример: реч „ласта“ је семеион, пролеће је апстрактно значење, а птице у лету су референтни објекат. Свети Аугустин (Sant' Agostino d'Ippona, 354–430), говорник, сакупио је наслеђе и ујединио теорију говорног језика и теорију знако-

ва: реч је посебна врста знака и сваки знак, као такав, мора бити препознатљив за онога ко га тумачи. Свети Аугустин се, међутим, слаже са Платоном јер тврди да се знак не тиче само предмета него и зна-

Француз Ролан Барт успоставио је тезу да иста правила важе и за писане и неписане поруке

Два нова начина за размену порука: екран мобилног телефона и четовање

текст неки роман, његов смисао је одређен колико намером писца толико тумачењем читаоца.

Интернет криза

Који би био смисао поруке то семиотика не може да каже, или може само делимично, зато што смисао може бити бесконачан, онолико колико је могућих читања и читалаца. Али, Еко тврди: заправо, не баш бесконачна јер сваки текст даје низ тачних назнака, а међу њима и који је смисао прихватљив, а који није. Рецимо: да ли би значило да, ако ставите војника у рекламу за детергент, то буде и позив за регрутацију?

На овим основама рођени су начини тумачења семиотике, сложени, али применљиви у свакодневном животу.

Осамдесете године потврдиле су да је појам текста запао у кризу захваљујући, пре свега, Интернету. Од тада се, у ствари, каже да је текст производ учешћа корисника и проучава се као веза са аутором.

Са веб сајтовима, компјутерском графиком и CD ромовима постало је све теже одгонетнути аутора и немогуће разазнати улогу корисника. Ко и како учествује у стварању сајта? Ко води чет (chat)?

Припремила
М. Милутиновић

чења које имамо о њему и које зависи од претходног искуства, али и од онога што нам је дато од Бога. Платонове идеје о вечности постале су тако божанске идеје: знање је потицало од Бога.

У наредним миленијумима наставило је да се расправља управо о овоме: да ли се садржај знакова, речи, налази у стварима или у нашем уму или, можда, у уму свих људи, или, још даље, у Богу – или у свему овоме истовремено.

Универзалци

Жестокe средњовековне расправе завршавају се модерним ренесансним погледом који универзум сматра сложеним системом који се тумачи помоћу уметности, магије и науке. Међу наукама налази се семиотика, одређена као наука о знацима, и њу је британски филозоф Џон Лок (1632–1704) ставио на треће место по значају после природне филозофије и етике.

Као претечу треба споменути и немачког филозофа Георга Вилхелма Хегела (1770–1831).

После ове пионирске фазе прелази се са семиотике знака на семиотику текста. Под текстом (латински *textus* – ткиво) се подразумева сваки исказ изражен речима или сликом, писан или изражен покретом, створен разним повезаним деловима где је, пре свега, присутна жеља да се општи.

Ова најзрелија фаза семиотике заслужна је што смо препознали правила текста и

у нелитерарном и неписаном, тако да се потврђује провокативна тврдња Француза Ролана Барта (1915–1980) по коме иста правила важе и за текст и представу стриптиза, спортски меч, туристич-

ке водиче и шницлу с кромпиром, заједно са, додаћемо ми, филмом „Прохујало са вихором“, говором Кофија Анана и Петровом разгледницом.

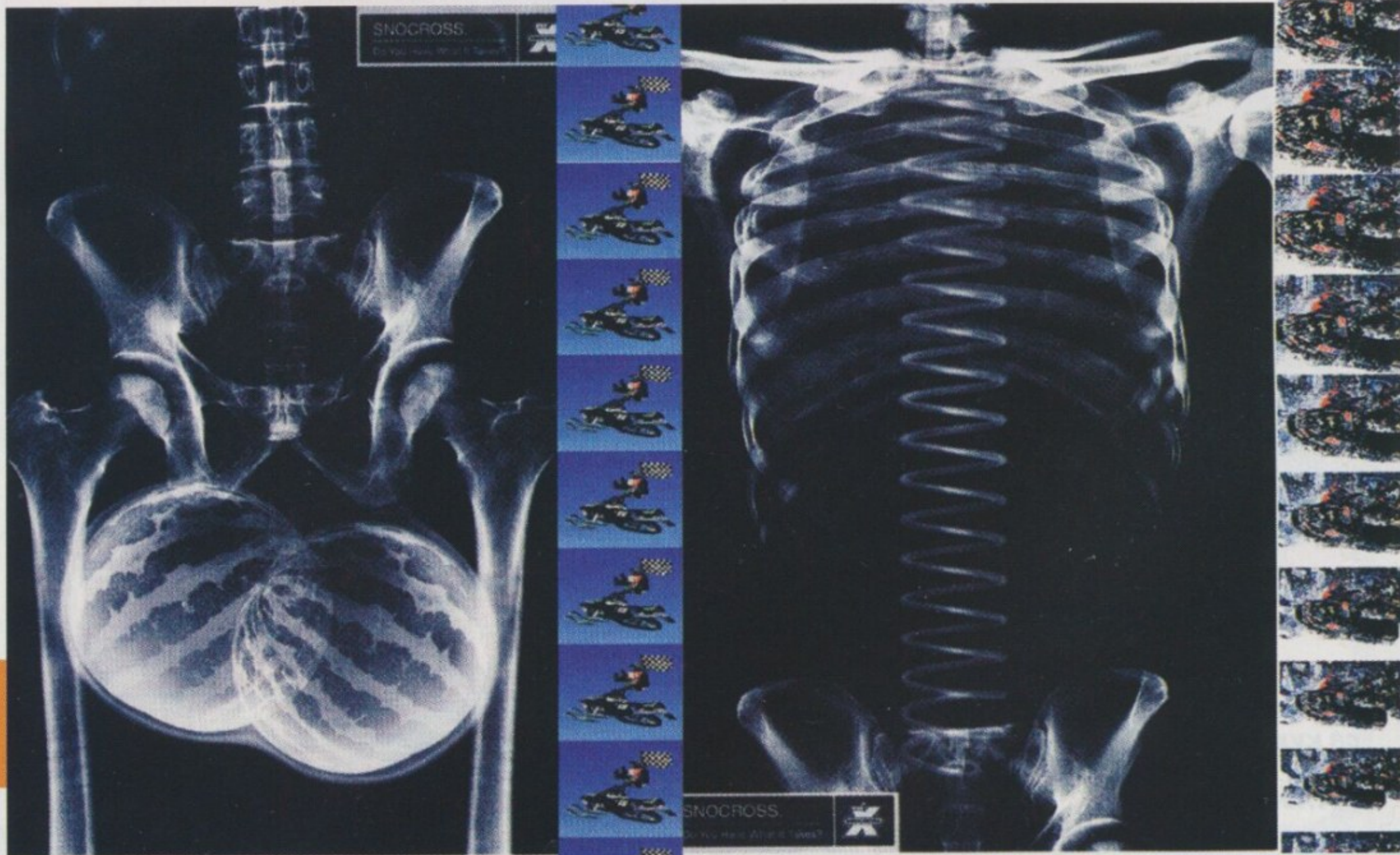
Лења машина

Седамдесетих година прошлог века семиотика је на крају дошла до производње самих знакова и њиховог смисла. Главни допринос дао је италијански професор Умберто Еко. Тачка до које се дошло у овом истраживању је визија текста као места на ком се одвија размена комуникација, заправо права правцата комуникација. Због овога Умберто Еко каже да је текст „лења машина“ јер има потребу за читаоцем да би произвела значење.

Текст, који може бити стрип или политички митинг, је простор где писац текста и читалац преговарају о смислу. Уколико је

Италијански професор Умберто Еко данас је у свету водећи стручњак за значење знакова

Говор рекламе, говор је знакова. Шта су ови хтели да кажу?

КАКО СЕ ЈЕЛО ПРЕ НОВЕ ЕРЕ

ГРЦИ

Хранити се једноставно и проводити што мање времена у припремању хране, био је начин исхране у древној Грчкој у 3. и 5. веку пре нове ере. Њих нису занимали разни замршени кулинарски рецепти, него су храну припремали на веома једноставан начин. Најчешће су пекли месо на ражњу. Црна чорба од меса зачињена сирћетом коју су припремали њихови земљаци, становници Спарте, није била по укусу осталим Грцима.

Али, у 5. веку пре нове ере кокошија јаја била су веома омиљена свакодневна храна Грка. Они имућнији могли су себи да приуште и гушчија или јаја пауна.

Древни Хелени нису много времена проводили у кухињи, а и обед је трајао кратко. Изузетак су биле гозбе, чувени грчки симпозији, али и том при-

ликом храна је била у другом плану – важно је било дружење.

Нема много сачуваних података о кулинарским специјалитетима из тог времена. Зна се, међутим, да је омиљено јело било свињско месо, а посебно се ценило јело припремљено од гушчијег меса. Хеленске домаћице претходно су гуске храниле наквашеним зрневљем.

Грци су волели и посластице. Из тог времена сачуван је рецепт за један колач назван по Херодоту, оцу историје (483–425. пре н. е), „Херодотов колач“. „Забавник“ вам открива састојке и начин како се он прави.

За „Херодотов колач“ потребно је: 100 г мрвица свежег хлеба, 50 г брашна, 100 г лоја или масти, 225 г сувог грожђа, 2 јаја, 2 сецкане суве смокве, кашичица зачина, изрендана кора пола лимуна, 2 кашичице вишњеваче или слатког црвеног вина и мало млека.

Брашно, мрвице, маст, сушено воће, лимуну кору и зачин измешати, па додати претходно умуће-

на јаја, слатко вино (или вишњевачу) и тек онолико млека да се добије житка маса. Тесто ставити у ватросталну посуду претходно премазану комади-

РИМЉАНИ

За разлику од Грка, који се нису претерано знојили у кухињи, становници Рима исхрани су поклањали значајну пажњу. Томе треба захва-лити и чињеници да су се у Римском царству сударале и прожимале различите медитеранске културе, због чега је избор јела био много разноврснији од оног у Грчкој.

Римљани су имали три оброка дневно. За доручак (ientaculum) јели су хлеб и воће, а за ручак (prandium) салату, хлеб натопљен у млеку или вино и опет воће. Главни и најбогатији обед у току дана била је вечера (сена).

Како је изгледала просечна вечера сведочи један духовит епиграм римског песника Марка Вале-

ћем бутера. Посуду покривати, а онда ставити у другу, већу, допола напуњену кључалом водом. Овако се „Херодотов колач“ на пари кува три до четири сата, уз повремено додавање воде у већу посуду (онолико колико је испарило). Колач се служи топао, преливен воћним соком ■

рија Марцијала (40–104): „Шта год да дође на сто, ти узимаш са свих страна: брадавице са крмачина вимена и свињска ребарца, и пољску птицу расечену за двоје, и штуку целу, и парче мурина, и кокошији батак, и голуба у умаку од крупно млевеног брашна. Сакријеш ти то у своју масну марамицу и даш свом слуги да однесе кући. Ми смо остали заваљени око стола, опуштени, несмотрени. Ако имаш мало стида, Цецилијане, врати моју храну. Нисам те звао на вечеру и сутра!“ (2.37)

Римљани су често украшавали јела што значи да је већ у оно доба, осим укуса и мириса, храна морала да задовољи и естетске услове оних који су је јели. Тако су зецу, пре послужења, додавана крила не би ли личио на крилатог Пегаза, дуњу би начичкали трњем како би изгледала као јеж, а печену свињетину вешто су обликовали у птицу, гуску или рибу.

У исхрани Римљана били су и пољски мишеви који су се чували у посебним посудама званим глиариа у којима су их гојили зрневљем и кестеном. Исто је и са пужеви-ма. Да би били меснати, Римљани су пужеве хранили пшеницом, млеком и вином у посебним, затвореним посудама које су имале отворе за ваздух. Када би се нагојили толико да се не би могли увући у своје кућице, били су спремни за послужење – пржени су и послуживани са вином и гарумом.

Гарум (garum) и ликвамен (liquamen), најпознатији римски сосови, правили

Трпезарија са кухињом у једној богатој кући у Атини

Римска
кухиња
с почетка
1. века

су се од ферментираних
рибљих изнутрица. Ове
умаке од рибљих изнутри-
ца, које су морале да од-
стоје и по неколико месе-
ци, производиле су посеб-
не фабрике у Помпеји, Ан-
тиби и Лептис Магни. Да-
нас се у припреми ових

умака по старим римским
рецептима користи мари-
нада или само обична мор-
ска со у којој се чувају ин-
ћуни.

У припремању хране
Римљанима су неки са-
стојци били веома битни.
То су каренум, дефритум,
левистикум, пасум, сату-
реја, силфијум, те дивља

нана. Каренум (caroenum)
је кувана шира, односно
младо вино које се кува
дотле док не испари пола
течности. Дефритум (defri-
tum) је густу сируп од смо-
кава или шира кувана док
не остане само трећина

Cocinaria) и највећег га-
стронома Римског цар-
ства, сведочи његов са-
временик и познаник Се-
нека Млађи. По његовим
речима, веома богати
Апик једно јутро узе да
преброји свој иметак. Ка-

Римско
посуђе
нађено
приликом
ископавања
у Помпеји

течности. Левистикум (le-
visticum officinale) је штита-
ста биљка која има жућ-
каст цвет. Њено осушено
корење, које подсећа на
целер, користило се као
зачин. Пасум (passum) је
врло слатак вински сок
који се такође добијао ку-
вањем шире и био је вео-
ма густ. Сатуреја (satureia
hortensis) има љубичасти
или бели цвет и расте
углавном у јужној Европи.
Коришћен је као зачин и
то посебно за јела с пасу-
љем. Силфијум (silphium
или ferula asa foetida) се
користио као замена за
црни и бели лук, а познат
је по изузетно јаком укусу
и мирису. У индијској ку-
хињи овај зачин се зове
хинг.

Најистакнутије име ан-
тичке гастрономије био је
Марко Гавије Апик (Mar-
cus Gavius Apicus) који је
живео у време владавине
цара Тиберија у првом
столећу нове ере и био
познат по кулинарским
вештинама и гозбама које
је приређивао у част сво-
јих пријатеља. О хедони-
стичким особинама овог
човека, писца првог ан-
тичког куvara „О кули-
нарском умећу“ (De Re

да схвати да му је у каси
остало још само десет
милиона сестерција, што
би, узгред, чак и у дана-
шње време значило да је
мултимиллионер, Апик од-
лучи да се отрује, јер га,
како рече, ова бедна су-
ма осуђује да остатак жи-
вота проведе гладујући.
Осим велике књиге реце-
пата, Апик је написао и
кувар који се посебно ба-
ви припремом разних ума-
ка за екзотична јела у ко-
јима је он уживао.

Једно од староримских
јела, необично за наш
укус, јесте пуњени пух.
Да би се припремило ово
јело, потребан је један цео
пух и доста пуховог мле-
веног меса, затим мало
свињетине, такође млеве-
не, семенке шишарке бо-
ра, бибер и ликвамен. Све
састојке треба добро уме-
сити и том масом напуни-
ти пуха, а онда га ушити.
Преостаје још само да се
испече и послужи.

Апиково дело „О кули-
нарском умећу“ преведе-
но је на многе језике, али
не и на наш, и веома је ва-
жно сведочанство за
схватање римског света и
антике уопште ■

Венислав Џидић

— педесет један

Припрема
др Зоран Живковић

„Политикин Забавник“ објавиће у неколико наставака најзанимљивије одломке из књиге Малбе Тахана „Човек који је бројао“. Иза псеудонима Малба Тахан крије се знаменити бразилски математичар који је желео и неупућенима да дочара загонетке из света математике.

Пустоловине Беремиза Самира, човека који је бројао, воде читаоца на егзотично путовање током кога он, ослањајући се на своју изузетну математичку надареност, решава спорове, даје домишљате савете...

Књига „Човек који је бројао“ требало би ускоро да се појави у издању Издавачког атељеа „Поларис“. Уколико желите да у претплати обезбедите свој примерак по повлашћеној цени, то можете да учините телефоном (011/3110-064) или електронском поштом polaris@eunet.yu.

Беше мало прошло четири када пођосмо из нашег коначишта, запутивши се дому Ијезида Абдула Хајмида. Предвођени доброћудним, спретним робом, лако нађосмо пут кривудаваим улицимама четврти Муасан и убрзо стигосмо до велелепне палате подигнуте усред дражесног парка.

Домаћин нас поздрави веома срдечно, придруживши нам се из врта. С њим беше и један таман, витак, плећат младић из чијег се држања одмах разабра да му уљудност не беше јача страна.

„То је, дакле, твој вајни мајстор за рачунање, рече он презриво. „Како си само лакован, Ијезиде. Допустићеш једној обичној скитници да приђе прелепој Теласими и да разговара с њом? То ти нимало није мупедесет два

дро! Тако ми Алаха, право си оличење простодушности!“ Рекавши то, подругливо се насмеја.

Његово невапитање ме разбесне и јави ми се жеља да га мало пропустим кроз шаке. Али, Беремиз остаде потпуно сталожен. Или можда човек који је бројао у овим увредама виде прилику да реши још један проблем.

Упревши у Беремиза хладан, нетремичан поглед, он показа на велики кавез и упита: „Реци ми, тобожњи стручњаче за бројање, колико птица има у овом кавезу?“

Беремиз Самир прекрсти руке и помно се загледа у мноштво птица пред собом. Била би то лудост, помисли тада, покушати да се преброје птице које неуморно летеше по кавезу, стално мењајући место.

Уследи неочекивана тишина. Но, не прође дуго, а човек који је бројао окрену се према дичном Ијезиду и овако му се обрати: „Молим те, о, шеиче, да сместа пустиш на слободу три птице. Тада ће бити не само једноставније него и пријатније да објавим колико их има.“

Овај захтев учини се будаласт. Логика нам говораше да ако је већ Беремиз избројао птице, лако могао да дода још три. Пометен овако неочекиваном молбом, Ијезид наложи чувару птица да поступи према Беремизовом налогу. Ослобођена сузањства, три љупка колибрија прхнуше у небо.

„Сада у кавезу има“, рече Беремиз свечаним тоном, „тачно 496 птица.“

„Чудесно!“, узвикну одушевљено Ијезид. „У длаку тачно! А то зна и Тара Тир! Казао сам му да у мојој збирци има тачно 500 птица. Но, једног славуја послао сам у Мосул, тако да је, без ове три ослобођене,

у кавезу још остало 496 птица.“

„Случајно је погодио“, прогунђа Тара Тир, уз ниподаштавајућу кретњу руком.

Побуђене знатижеље, Ијезид упита Беремиза: „Можеш ли ми рећи зашто ти се више допада 496, када би било сасвим једноставно сабрати 496 и 3 да би се добило 499?“

„Објаснићу, о, шеиче“, објави поносно Беремиз. „Математичари увек дају преимућство нарочитим бројевима, док избегавају оне обичне и безначајне. Нема никакве сумње у погледу тога коме броју припада преимућство између 499 и 496. Број 496 савршен је број и због тога

јих делилаца, изузимајући, наравно, њега самог. Тако, на пример, број 28 има пет делилаца:

1, 2, 4, 7 и 14.

Саберемо ли ове делиоце $1 + 2 + 4 + 7 + 14$

добићемо тачно 28. Број 28 стога припада скупу савршених бројева.

Број 6 такође је савршен. Делиоци овог броја јесу 1, 2 и 3

чијим се збрајањем добија број 6.

После 6 и 28, наредни у низу јесте 496 који је, као што рекох, такође савршен број.“

Непријатни Тара Тир, не желећи да даље слуша Беремизова објашњења, поздрави се са шеиком Ијезидом и удаљи се срдито гунђа-

ПТИЦА

Како је злоћудни Тара Тир доводио у питање Беремизово рачунање. Птице у кавезима и савршени бројеви. Човек који броји хвали шеикову доброту

РУЦИ

завређује нашу пуну наклоност.“

„Шта имаш на уму када кажеш да је неки број савршен?“ упита песник. „Шта га таквим чини?“

„Савршени је такав број“, одврати Беремиз, „који представља збир свих сво-

јући. Беше очито да га математичарева вештина силно озлоједи, а и док пролазаше крај мене, упути ми крајње презрив поглед.

„Молим те, о, човече који броји“, стаде да се опет извињава племенити Ијезид, „да се не увредиш због речи мог рођака Таре Тира. Одувек је био склон томе да лако плаче, а откако је преузео руднике соли у Ал-Дериду постао је још више прек и гневан. Преживео је чак пет покушаја убиства и више напада робова.“

Беше очито да мудри Беремиз не хтеде само да повећава шеикову муку, те му овако одговори љубазним и ведрим гласом: „Ако желимо да живимо у миру са својим ближњима, морамо да обуздавамо бес и да се држимо благо-

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

31. 10. 2003.

ПРЕТПЛАТНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на _____ примерака књиге Малбе Тахана ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ БРОЈАО по цени од 350 динара.

Име и презиме: _____

Поштански број и место: _____

Улица и број: _____

Телефон: _____ Е-mail адреса: _____

Претплатницу послати на адресу: Зоран Живковић, Булевар Михајла Пупина 10Е/162, 11070 Нови Београд. Све додатне информације можете добити на телефон: 011/311-00-64

стиво. Кад ме неко увреди, настојим да се држим Соломонове мудрости: Гњев безумников одмах се позна, али паметни прикрива срамоту (Приче Соломонове, 12:16). Никада нећу заборавити подуку мог доброћудног оца. Кад год би ме видео острашћеног и жељног освете, овако би говорио: 'Онај ко се држи понизно пред другим људима узвишен је у оку Господњем.'

Направивши кратку

ма нашој савести; коначно и према Богу...

„Хоћеш да кажеш да ако бих ослободио све птице из кавеза...”

„Уверавам те, о, шеиче, да би тиме учинио равно 1488 изузетних добро-

наредбу. Ова птичја збирка, сакупљена уз толико стрпљења и труда, вредеше право богатство. Ту се налазише јаребице, колибрији, јаркорепи фазани, црни галебови, патке с Мадагаскара, кавкаске сове

крошњи у врту. Беремиз рече: „Свака птица раширених крила јесте књига чије су странице отворене према небу. Тежак је грех утамничити или уништити ову Божију библиотеку.”

Тог часа зачусмо прве звуке песме. Глас беше тако мио и благ да се стопи са цвркутом малих ластавица и нежним гугутањем голубица. Напев у почетку беше заносан и тужан, испуњен сетом и чежњом,

Илустровао Александар Ђорђевић

паузу, он додаде: „Веома сам, међутим, захвалан дрском Тари Тиру и ништа му нисам узео за зло. Његова прека нарав пружила ми је прилику да учиним нова доброчинства.”

„Нова доброчинства?”, понови изненађено шеик. „Не разумем на шта мислиш.”

„Сваки пут кад ослободимо неку птицу из кавеза”, узврати Беремиз, „чинимо троструко доброчинство. Најпре према птичици којој враћамо ускраћену слободу; потом пре-

чинстава!”, узвикну Беремиз, као да је напамет знао колики је исход множења 496 са 3.

Љубазном Ијезиду толико се омилише Беремизове речи да одлучи да ослободи све птице из огромног кавеза. Слуге и робови силно се запањише када чуше његову

и разне ластавице из Кине и Индије, изузетно ретке.

„Пустите на слободу птице!”, наложи поново шеик, махнувши руком на којој севну прстен.

Велика врата се отворише и заточене птице у великом јату прхнуше из своје тамнице, слетевши на врхове

попут тугованке самотног славуја.

Љупкост овог гласа као да преплави све око нас плимом тајновите радости. Чак и сâм ваздух као да се озари.

Птице се разлетеше, испунивши простор веселим поздравима слободи. Беше их само 496, али изгледаше као да их је десет хиљада.

Беремиз беше утонуо у ћутање. Музика проникну у његову душу придруживши се срећи коју искуси при ослобођењу птица ■

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

КИПУ, ЈЕЗИК ТРАКА

Кипу, нанизане и завезане траке, које су користиле Инке, нису слу-

жиле само као нека врста подсетника, већ је то било право правца-то писмо. Ову претпоставку изнели су професори чувеног Харвардског универзитета у САД: они верују да могу и да дешифрију језик „забележен“ на тракама. Сваки чвор на траки подразумевао је седам различитих знакова. Знаци су се разликовали по томе у ком реду се налази трака, али и од ког су материјала (биле су израђене од вуне или памука), као и према боји... Траке су се израђивале у 24 различите боје.

Дакле, кажу професори Харвардског универзитета, постојало је чак 1536 могућих комбинација. Више него двоструко од египатских хијероглифа! ■

ПЛЕМЕ ЗЛАТОЗУБИХ

Пре хиљаду година Кинези су их називали Златним зубима, али се све до сада није мислило да то заиста има везе са стварним златним зубима. Реч је, наиме, о племену које је у то доба живело на северу данашње Бурме. Међутим, недавно археолошко откриће бацило је сасвим другу светлост на племе Златних зуба. Од три скелета нађена у области Менделеј, један је привукао посебну пажњу. На вилицы непознате жене остали су очувани зуби опточени златом. Осам горњих зуба било је избушено по површини и у те рупе стављани су златни листићи. Операција је, несумњиво, била болна, али су у племену Златних зуба користили алкохолна пића као неку врсту анестезије. Очигледно је да су се људи и тада држали неписаног правила да се за лепоту све трпи! ■

КУЋА ЛУТАКА

Тешко је одредити границу после које човек заувек напушта детињство. За неке, таква граница и не постоји: остају деца упркос томе што њихов изглед недвосмислено говори да су већ одавно одрасли. Извесни се мире са чињеницом да више нису деца, али истовремено не затварају за собом врата која воде у свет детињства.

Једна од таквих врата пружају поглед у свет лутака, онаких какве су некада давно биле. Реч је о правом музеју лутака који се налази у главном граду Француске, у Паризу, недалеко од центра „Жорж Помпиду“. „Музеј лутака – мали

старински свет“, пише на капији која посетиоца уводи у кућу у којој је изложено више од пет стотина француских лутака направљених од почетка 19. века до данашњих дана. Да се не би упрљале, али и да какав детињаста посетилац не би посегао за неком, лутке су распоређене у 36 витрина. Израђене су од дрвета, порцелана, каучука, тканине, пластике или целулозе... Лутке нису једини украс овог музеја. Ту су и многи други предмети из времена када су лутке направљене.

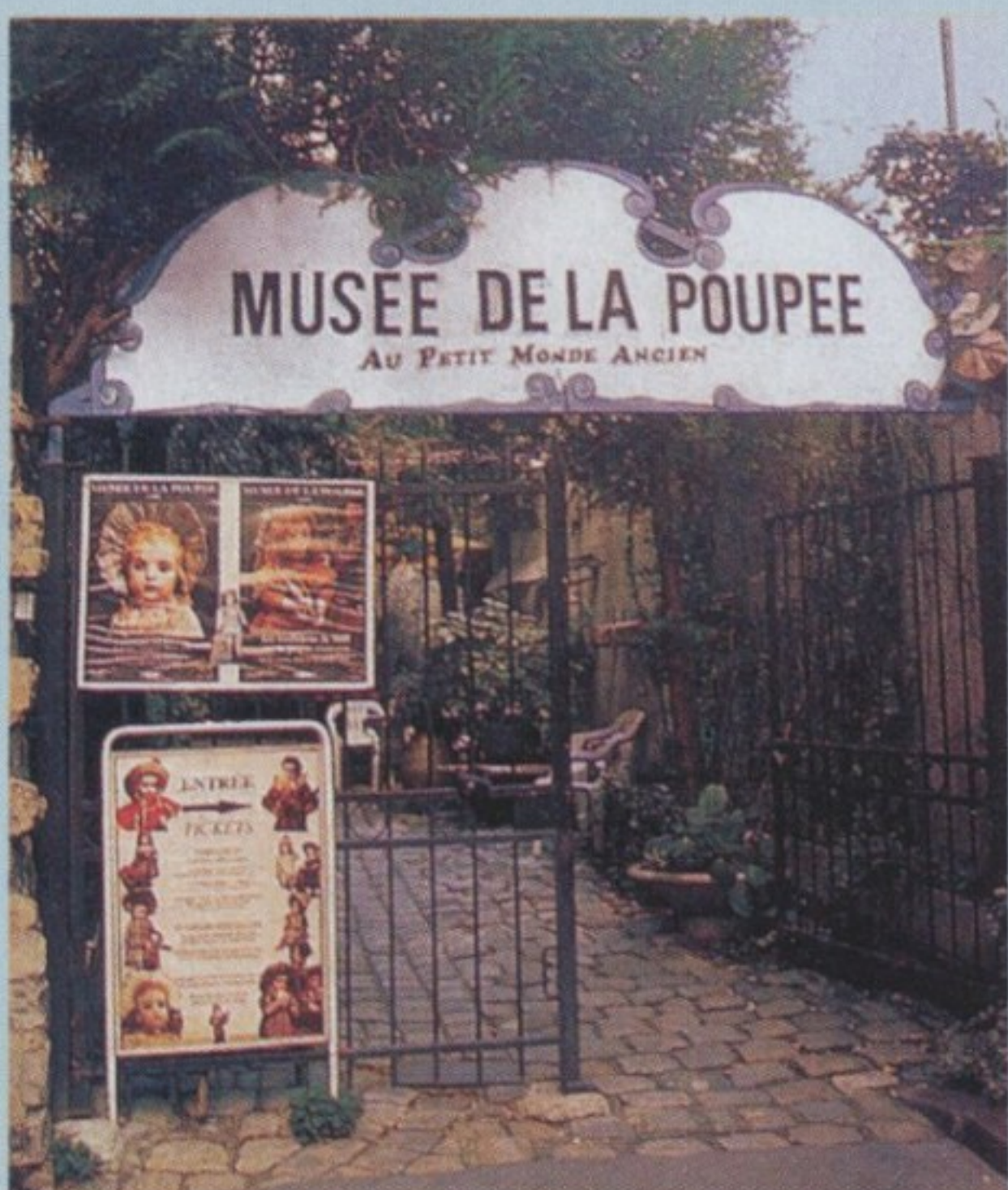
Посетилац ће одмах приметити да су старинске лутке увек имале лик одрасле особе, тачније, лепе девојке. Уз девојку-лутку ишао је и њен „мираз“: хаљине, остала одећа, украси, спаваћа соба и тако даље... Најстарије лутке изложене у овом

музеју направљене су од дрвета, док им је глава од печеног теста.

Међутим, крајем 19. века у свету лутака догодила се права револуција. На тржишту се појавила прва лутка – беба. Бебе су убрзо постале најомиљеније лутке и њихова популарност остала је једнако велика до данас, упркос поновној појави модерних лутака-девојака као што је, на пример, Барбика.

Париски Музеј лутака често приређује тематске изложбе, али се основна поставка не мења. У склопу Музеја налази се и „клиника за лутке“ у којој мајстори прављају поломљене лутке, а ту је и продавница са разгледницама, књигама о најлепшим француским луткама.

Такође у Паризу, у „Кући лутака“ која се налази преко пута Луксембуршког парка, колекционари старинских лутака могу да нађу најлепше примерке лутака старих неколико стотина година. Зато су њихове цене прилично високе и тешко да би неко дете могло да наговори родитеље да купе једну од старих лутака. Јер, требало би да издвоје бар седам хиљада евра! ■

Улаз у Музеј лутака у Паризу
педесет четири

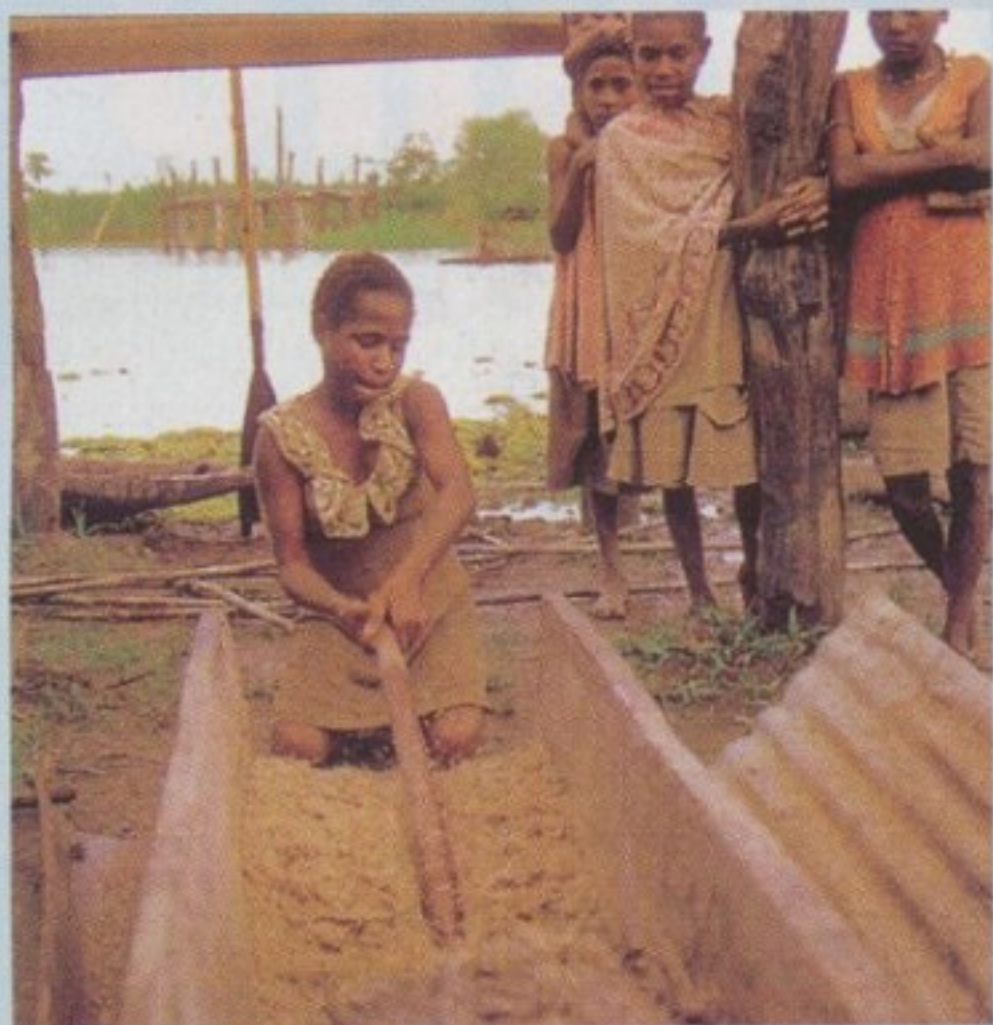
Старински креденац
за лутке

Лутке из „Куће лутака“:
старе и веома скупе

ПОЉОПРИВРЕДА У НОВОЈ ГВИНЕЈИ

Пољопривреда у Новој Гвинеји била је развијена много раније него што се до сада веровало. То доказују недавно објављени резултати дугогодишњих истраживања аустралијских антрополога. На југу Нове Гвинеје нађени су, између осталих, и трагови плантажа банана које су ту биле узгајане још пре 6950 година! Дакле, пољопривреда у овом делу света била је нешто изворно. Занимљиво је и то да је пољопривреда у Новој Гвинеји била развијена у раштрканим селима, што не потврђује опште прихваћену теорију да развој пољопривреде претходи настанку градова или већих насеља ■

КАД МОЗАК ПРЕГОРИ

Кад би човек усред напорног радног дана могао да одспава један сат, несметано би наставио с послом. После испитивања групе добровољаца, до овог закључка дошли су научници с универзитета Харвард.

Група испитаника имала је задатак да памти низове различитих цртежа који су приказивани на монитору рачунара. Током преподнева било је сасвим очито да се код свих добровољаца полако јављао премор, памћење је било све слабије. Очигледно је дошло до засићења или, како су научници то назвали, мозак као да је „прегорео“. Они испитаници који су одспавали пола сата и после тога наставили са истим задатком показали су знатно боље резултате од особа које се нису одмориле. А добровољци који су спавали читав сат показивали су резултате као на почетку дана.

Научници су закључили да, када је мозак толико преоптерећен, због презасићености великим бројем нових података више није способан да их складишти. У мозгу постоје механизми који тек после извесног времена те нове податке треба да претворе у трајно памћење. Зато су људи који су спавали пола сата били способнији даље да уче, а они који су имали прилику да се одморе читав сат будили су се свежи и потпуно орни за обављање датог задатка, као на самом почетку испитивања. Сан је очигледно неопходан као нека врста одмора за мо-

**Да ли ће у будућности
у школама, на универзитетима
и радном месту бити
обезбеђене спаваонице?**

зак, да би несметано могао да похрани нова сазнања и припреми се за памћење нових ■

**О истраживањима научника
с Харварда више на сајту:**

www.harvard.edu.

ЛЕПТИРИ СЕЛИЦЕ

Сваке јесени амерички царски лептири, препознатљивих наранџасто-смеђих крила (*Danaus plexippus*), крену из источног дела Северне Америке и до зимског станишта у Мексику превале пут од 3600 километара. Како ови инсекти сваке године стигну до правог одредишта, научницима никада до краја није било сасвим јасно. На Универзитету у Масачусетсу биолози су, после обимних истраживања, дошли до сазнања да биолошки сат лептирима помаже да никада не скрену с правог пута. Руководећи се положајем

Сунца, ови лептири-селице непогрешиво одржавају правац и лете у правцу југозапада.

Стивен Реперт, заједно с осталим научницима, смислио је посебне експерименталне коморе у које је убацивао лептире. У коморама су се, вештачким путем, светло и тама смењивали отприлике у истим временским раздобљима као и у природи. Лептири које су пуштали после тог опита на слободу, непогрешиво су летели на југозапад, у правцу који им је одређен генетски уписаним унутрашњим часовником. Али, када је у коморама вештачко светло горело дуже, па је „дан“ трајао за шест сати дуже него у

природи, разнобојни инсекти које су пуштали на слободу летели су у погрешном правцу – на југоисток.

Лептири који су данима били у коморама под светлом, касније су на слободи сасвим губили оријентацију. Али, само накратко. После неколико дана проведених у условима на које су навикли у природи царски инсекти убрзо су поново повратили осећај за простор и, руковођени светлошћу Сунца, налазили прави пут ■

**Како амерички царски лептири никад
не скрену с правог пута и на сајту:**

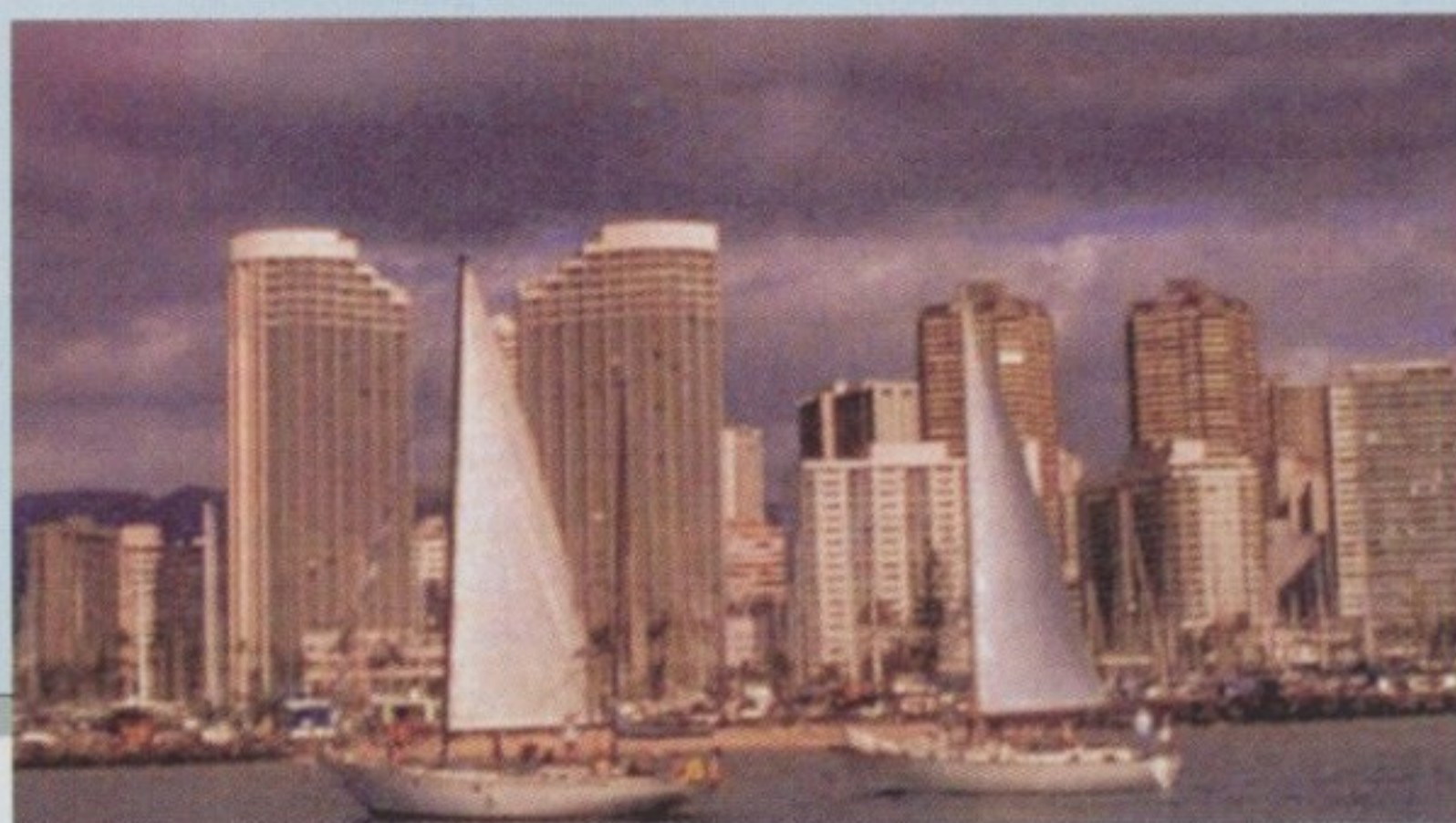
www.umassmed.edu.

КИШНА БУДУЋНОСТ

По најновијим предвиђањима стручњака Уједињених нација до 2025. године шездесет одсто становника наше планете живеће у великим градовима. Други тим научника, из Насиног „Годар“ летачког центра, проучавајући климатске услове у Хјустону, дошао је до закључка да ће у великим градовима киша и невреме постати све учесталије појаве. Намеће се само један закључак – у годинама које долазе више од половине човечанства мораће да се навикне на живот с кишобраном.

У метрополама постоје, како их урбанисти називају, градска острва која чине вишеспратнице различитих висина, саобраћајнице и друге вештачке повр-

**Тешки, оловни облаци и невреме судбина је с којом
ће морати да се помири више од половине
човечанства у будућности**

шине. Од издувних гасова, грејања и велике бројности људи који повремено или стално бораве на тим острвима, шири се већа топлота од атмосферске.

Због повишене температуре, и струјања ваздуха, како кажу Насини стручњаци, ствара се већи број облака који доносе обилније падавине. А ако је град смештен на обали реке или океана, влага ће бити још већа.

На сајту **www.gsfc.nasa.gov** наћи ћете још података о кишној будућности која становнике Земље чека у деценијама које следе ■

педесет пет

Киша поче да пљушти из све снаге и Лепи Нанко потрча иако није видео никакав заклон. Није му се допала идеја да задобије опекотине које могу прећи у гадне чиреве. Оно мало вреће за спавање што је раширио преко леђа када је захладнело и прве капљице пале и пецнуле га, више је личило на рибарску мрежу него на приручни кишобран.

Трчао је преко гомила цигала, бетона и срце расутих преко некадашњег булевара заобилазећи возила, напрстине у асфалту и понеку барицу која се већ накупила у њима. Киша није намерава-ла да стане и морао је да нађе било какво склониште. Али, околне рушевине нису нудиле довољно сигуран заклон. Чинило се да ће преостали зидови па-

Сваким кораком било је све топлије, загушљивије и тамније. Због суза зидови су му се чинили мутни и лелујави. На крају је морао да застане како би повратио дах. Ноге су му клецале, руке и лице горели, а из косе се ширио тежак мирис. Лепи схвати да су му читави праменови избледели, али га то није бринуло. Тја, чудна ми чуда. Важно да мач није страдао. Загледао је тупо сечиво и није нашао никакве мрље. Добро је направио корице. Није да се баш много намучио склепајући своје оружје – само је извалио шипку из неке оgrade и мало је обрадио – али и мач и корице су му драги и корисни за многе ствари. А, мора се признати, и изгледају прилично опасно и опако.

Пошто је завршио са самоинспекци-

ломивши још неколико печурака, седне на цев која је ишла негде надоле. Ово склониште и није тако лоше. Топлота и храна – шта ћеш више.

„Мислим да не би морао да једеш моју храну!“

Глас је дошао однекуд одбијајући се од зидова. Нанко ђипи и осврне се. Никога није видео.

„А газиш ми пипак!“

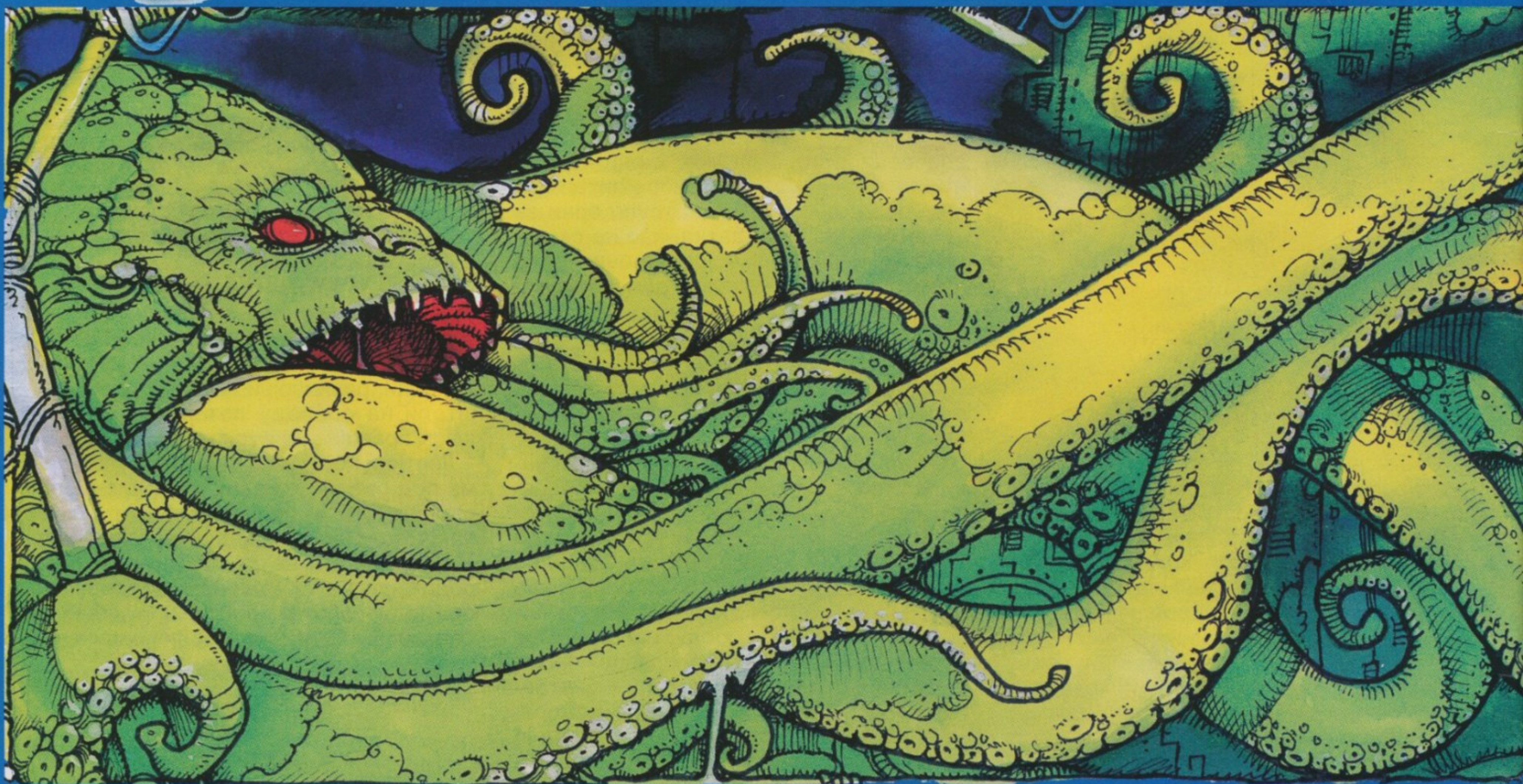
Тренутак жвакања није најповољнији за штречање и Лепи то одмах искуси. Рефлексно прогута залогај који му развали једњак и натера сузе на очи.

Коначно се доле нешто помери. Нанко чучну и покуша да, упркос засузеним очима, види. „То“ је беласало у мраку и личило на хоботницу нарогушених пипака. Али, Лепи није знао шта је то хоботни-

Илија Бакић

ЛЕПИ НАНКО И

сти сваког трена, сами од себе, и он настави да јури поскакујући кад год би га која капљица опекла. Около се, све јаче, осећао мирис киселином истопљене пластике.

И онда, одједном, Лепи се нађе пред улазом у метро. Он, наравно, није знао шта је то метро, али му је било познато да је у питању дубока рупа у којој је спарно и смрдљиво, а у којој сигурно не пада киша. То однесе превагу и он појури.

Али, у радости су климаве ноге и Нанко се оклизну тик пред улазом, поклекне, приручни кишобран му испадне из руку, а неколико капи прсну у лице и очи. Сузе и слине заслепише га на трен, тако да је једва повратио оријентацију и шмугнуо доле.

јом, Нанко се осврну око себе. Рупа је била топла, некакав тежак задах избијао је одоздо, али, свакако, није премрачна. Нешто светлости се пробијало из правца улаза, а нешто од зидова. Приђе да боље осмотри и виде да су зидови, од пода до таванице, начичкани светлуцавим печуркама. Одломи комадић и помириша... Прихватљив мирис. Црева га подсетише да није јео још од прошле епизоде и он одгризе мало, комадић комадића. Тактика пробе кад је храна у питању може да изазове грчеве, повраћање или пролив, али била је једина којој је Лепи веровао. Жвакао је обазриво. Укус је био солидан, као прашњави папир, а кожица реска, као прашњави папир у боји. Прогута па, од-

ца, а посебно не нарогушених пипака; нити је икада видео нешто слично зато што никада није био на мору. А и да је био, видео би само мутну чорбу у којој пливају комади обарених риба, ракова и шкољки, што и није неки приказ, а није ни за јело. Дакле, пошто све то није знао ни видео, оно што је заиста видео учини му се као ружна глава на исто таквом телу са предугом, предебелом, разбарушеном косом. Све у свему, један не претерано угодан приказ.

„Ја, овај, нисам имао намеру... нисам видео“, замуца Нанко.

„Извињење! Невероватно! То је стварно нешто ново. Ретка и пажње вредна особина.“

„Хвала“, узврати Лепи сасвим збуњен.

„И љубазност! Двострука реткост. Данас је заиста чудан дан. Имаш среће, људски створе. Баш сам расположена. Уби ме ова киша. Сва та киселина и смрад цуре доле и гуше ме. Зато морам да се попнем, али не превише, због светла. Не трпим га. Све ме то смара, квари апетит.“

Нанко је, сматрао је, мудро ћутао узалуд покушавајући да, без померања главе, види уста тог чуда доле.

„Никако да се навикнем на овакве услове. Раније сам била права лабораторијска миљеница. Лепотица. Сви су ме мазили и пазили и звали Ђорђе. Они фини момци у белим мантилима дуго су причали са мном. Чак су и мргуди у униформама са много звецкавог накита, који су долазили да ме посете, би-

викла сам. Онда сам открила да ни људи нису лоши.“

Лепи је чуо како су му колена клецнула а вилица шкљоцнула.

„На крају сам пробала и ове гљивице. Уопште нису лоше. А расту саме од себе. И пријају ми. Мислим да се може рећи да сам сад готово потпуни вегетаријанац. Немам више никаквих тешкоћа са варењем. Сасвим сам задовољна. Да. Уосталом, пацови су се проредили и, некако, постали бржи. Сад их користим као ђубриво за гљивице. Кад неког ухватим, баћим га на зид да ту иструли.“

И заиста, на поду Нанко виде гомиле кошчица и сувих кожа.

„А и људи су се проредили. Све ређе залазе овамо. И врло су невоспитани.

„Али, али... ти си вегетаријанац“, завапи Нанко.

„Не баш прави. Не баш прави. А тако желим да пробам неког финог и љубазног. Одувек сам желела да грицнем неког од оних слатких момака у белом.“

„Али, то није фер. Ја нисам крив...“

„То не мења ствар.“ Пипци почеше да се мичу у мраку.

„Али ја... одело ми је натопљено кишом. Имаћеш грчеве.“

„О? Нека. Нема везе. Издржаћу толико.“

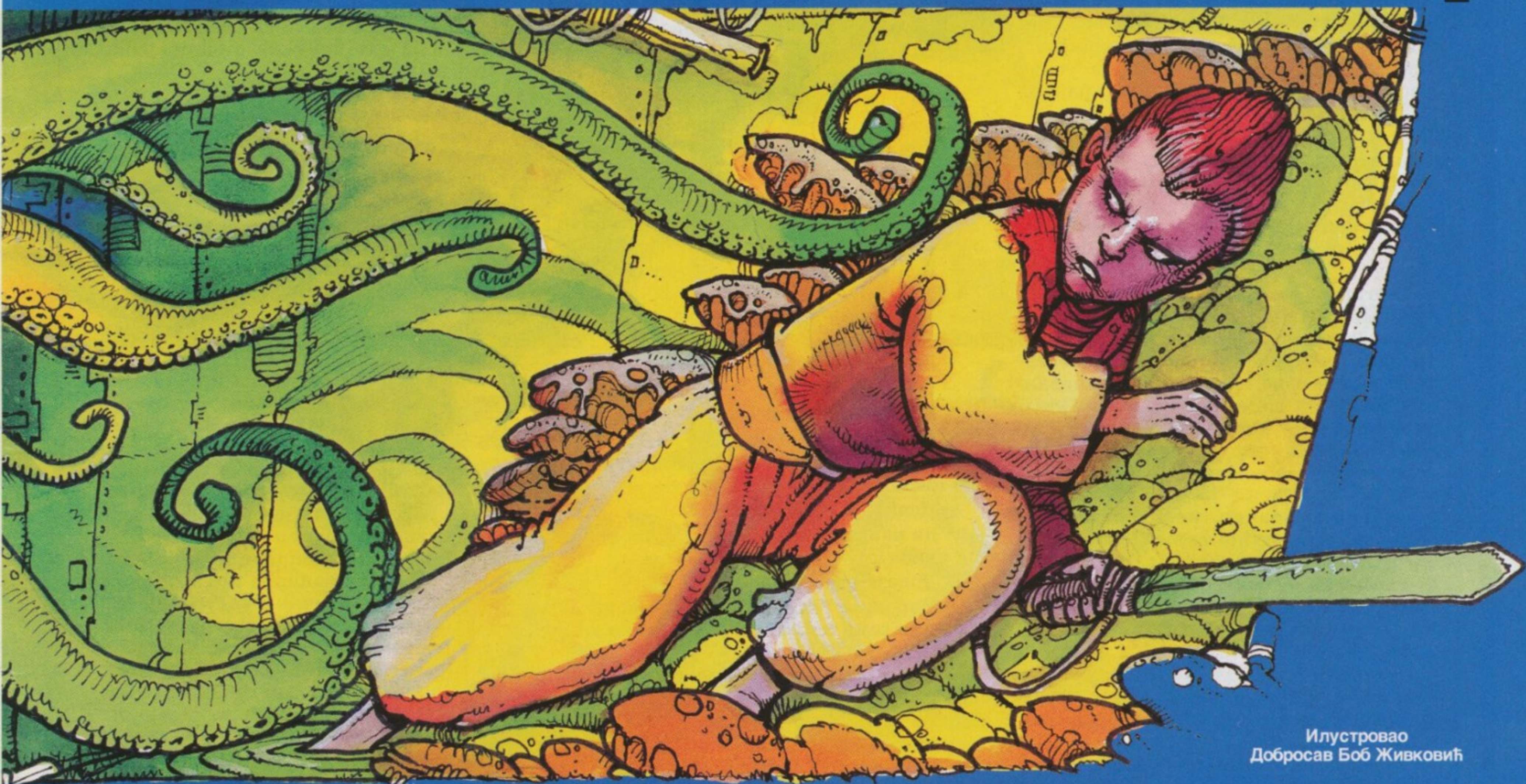
„А имам и мач!“

„Зар?“

„Да. И то челични. И ципеле са гвозденим врхом и клиновима у ђону.“

„Грозно. Стварно грозно. Фуј! Бљак!“

РАЗБАРУШЕНА ХОБОТНИЦА

Илустровао
Добросав Боб Живковић

ли љубазни. Тако сам живела! Подешена топлота, влага, светло. Редовни оброци, чиста постеља. Прелепо! Али ви, људска бића, нисте много бистри. Једног дана сте све то морали да покварите. Пуф – и готово. И шта сам могла? Избачена на улицу. Сама. Спасавала сам главу. Овде ми је, као, добро. Није баш супер, али је боље од мог првог склоништа у олимпијском базену. Био је сувише гладак. И мали. Ови ходници се шире на све стране, па могу да се разбашкарим. А има и хране. Овде је прво било много пацова. Дебелих. Пождерали су све оне fine момке, али и оне лоше. У прво време нису ми пријали, добијала сам горушицу од њих, али, кажи ми, шта сам могла? На-

Кад виде шта ће им се десити, страшно псују и куну, ритају се и млате којекаким мочугама од којих добијам грчеве. Уопште ми више не пријају. Печурке су боље... Једино што ми заиста недостаје јесте разговор. Овде је врло тихо, печурке су мутаве, пацове не разумем. Зато понекад разговарам сама са собом. Или певам. Нарочито кад су овако тмурни дани, па ме боли глава. Чак сам и слабо доручковала. Немам апетит. А, морам признати, и печурке ми понекад досаде и... тако... У ствари, кад боље размислим, више ми и није тако лоше. Изгледа да је киша престала. А и огладнела сам од ове говоранције. Људски створе, мислим да ћеш бити сјајан оброк.“

„И пластични опасач с гвозденом копчом.“

„Доста, доста... О, какав дан! Бежи, ти грозни човече! Фуј! Фуј! Не желим да те видим. Ох, изгледа да ћу повратити.“

Не чекајући да му се два пута каже, Лепи се окренуо и појурио уз степеннице.

Избио је напоље, на сунце, и пошао даље прескачући весело барице које су испаравале смрадом.

На крају епизоде од срца се насмејао својој домишљатости.

Било је лепо потврдити своју надмоћ над којекаким другоразредним бићима. Јер, у ствари, он уопште нема опасач! Панталоне је везао канапом! ■

Сваког октобра, од 1969. године, у Београд долазе деца из многих земаља Европе. Играју, певају, свирају, глуме, а изнад свега друже се и добро забављају. Домаћини су им вршњаци из београдских основних школа. То се зове

Пирећивач је Дечији културни центар, оснивач и покровитељ је град Београд. Ове године дошли су нам гости из 19 земаља: Аустрије, Белорусије, Бугарске, Грчке, Италије, Кипра, Македоније, Мађарске, Норвешке, Пољске, Португала, Румуније, Русије, Словачке, Словеније, Турске, Украјине, Финске и Чешке.

Од 1. до 6. октобра у београдским позориштима, у галеријама и на трговима одржавали су се многобројни *Сусрети пријатељства*. У холу Дечијег културног центра, на ИНФО базару, могле су да се „купе“ и „продају“ разноврсне чаролије из разних делова Европе. У четвртак, 2. октобра, на Калемегдану су и гости и домаћини чинили велика чудеса звуком, покретом и бојом. Сутрадан, Кнез-Михаилова улица постала је улица чаролија. Веселу карневалску поворку деце Европе на сваком углу чекала су нова изненађења: клонови, алпинисти, пантомимичари, жонглери, мађионичари, човек на штулама... а деци је највећу радост причинио вештачки снег. У недељу, 5. октобра, у препуној сали Центра „Сава“ одржан је гала концерт. Наступили су учесници из свих 19 земаља плус деца из Србије и Црне Горе. Тешко је рећи где је било више радости, на позорници или у публици.

Сва ова дешавања будно су пратили и бележили млади новинари из Дечијег културног центра: Мима, Нина, Јована, Соња, Бојана, Влада, Гала, Андреа, Павле, Дуња, Игор, Нина, Јасенка, Александар, Ана и Аника. Ево неких питања која су млади новинари поставили и гостима и домаћинима.

Шта је РАДОСТ ЕВРОПЕ?

– Европа је као нека држава, а радост је кад се неко радује, а све заједно РАДОСТ ЕВРОПЕ је кад се неко радује у Европи.

– РАДОСТ ЕВРОПЕ је кад долазе деца из страних земаља, па их деца из наших школа примају и онда их воде по граду.

Снимила Ана Петровић

РАДОСТ ЕВРОПЕ

– РАДОСТ ЕВРОПЕ је када у Београд долазе деца из страних земаља и доносе своју радост.

– РАДОСТ ЕВРОПЕ је важна јер, кад одем у другу земљу, имам неког да познајем.

Шта је за тебе чаролија?

– Да одмах порастем.

– Кад се пас и мачка воле.

– Кад мађионичар цео свет претвори у магарца.

– Да цртам.

– Кад ти се деси оно што ти се иначе никада не би десило.

– Кад мислиш да ћеш на контролном да добијеш 1, а ти добијеш 5.

– Кад су сва деца на окупу, па се друже и играју.

– Да postanем добра вештица.

– Ствари које ураде чаробњаци.

– Када победим, ја као победник.

– Да не идем пешице, него да одлетим.

– Кад неко уме нешто да створи, рецимо цвет.

– Нешто нестварно, ваљда.

– Да направим велики авион на крову од куће.

– Долазак добрих вила.

– Чаролија РАДОСТ ЕВРОПЕ је да не гледамо само себе, него да видимо и другу децу.

– Код нас на Кипру нема много дрвећа, па је за нас највећа чаролија високо дрвеће у Београду.

– Ми у нашој земљи имамо све као и ви, само немамо Центар „Сава“. То је за мене чаролија.

– Београд има највеће фонтане.

Дечак из Београда: Да ли знаш да ће ови балони да полете и да ће наше цртеже да однесу у свемир?

Дечак из Италије: Знам, само се плашим да се не пробуде на неку звезду!

Шта мисле домаћини о својим гостима?

– Увече кад легнемо да спавамо, моја гошћа и ја сат времена вичемо једна другој „лаку ноћ“.

– Гошћа ми је намештала фризуру и направила ми је џумбус на глави.

– Очекивала сам да ће моја гошћа из Украјине пола да разуме наш језик.

– Кад они оду, ја ћу да плачем, а вероватно ће и мој гост да плаче.

Шта мисле гости о својим домаћинима?

– Код моје домаћице ми се допада гостољубивост, великодушност и љубавност.

– Увече излазимо заједно. Волела бих да она дође код мене.

– Моја домаћица је лепа и врло емотивна. Заједно читамо и учимо нове речи.

СУСРЕТ ПРИЈАТЕЉСТВА У БЕЗИСТАНУ

Подужи наступ турске групе још је трајао када сам се поздравила са Николетом и Мируном. Турци су, заиста, својим наступом направили прави доживљај. Вешто костимирани девојчице и дечаци, уз звуке кашика, приказали су традиционално венчање у Турској. Након деце из Турске, наступили су Чеси. У народној ношњи, играли су и певали уз дечију песмицу. Наступ је био кратак, али врло упечатљив. Тај дан, 1. октобар, за мене је био посебан – сусрет пријатељства у Безистану био је мој најлепши рођендански поклон ■

Маша Аврамовић и Јасминка Петровић

НЕКУ
У
ВРЕМЕПЛОВ!

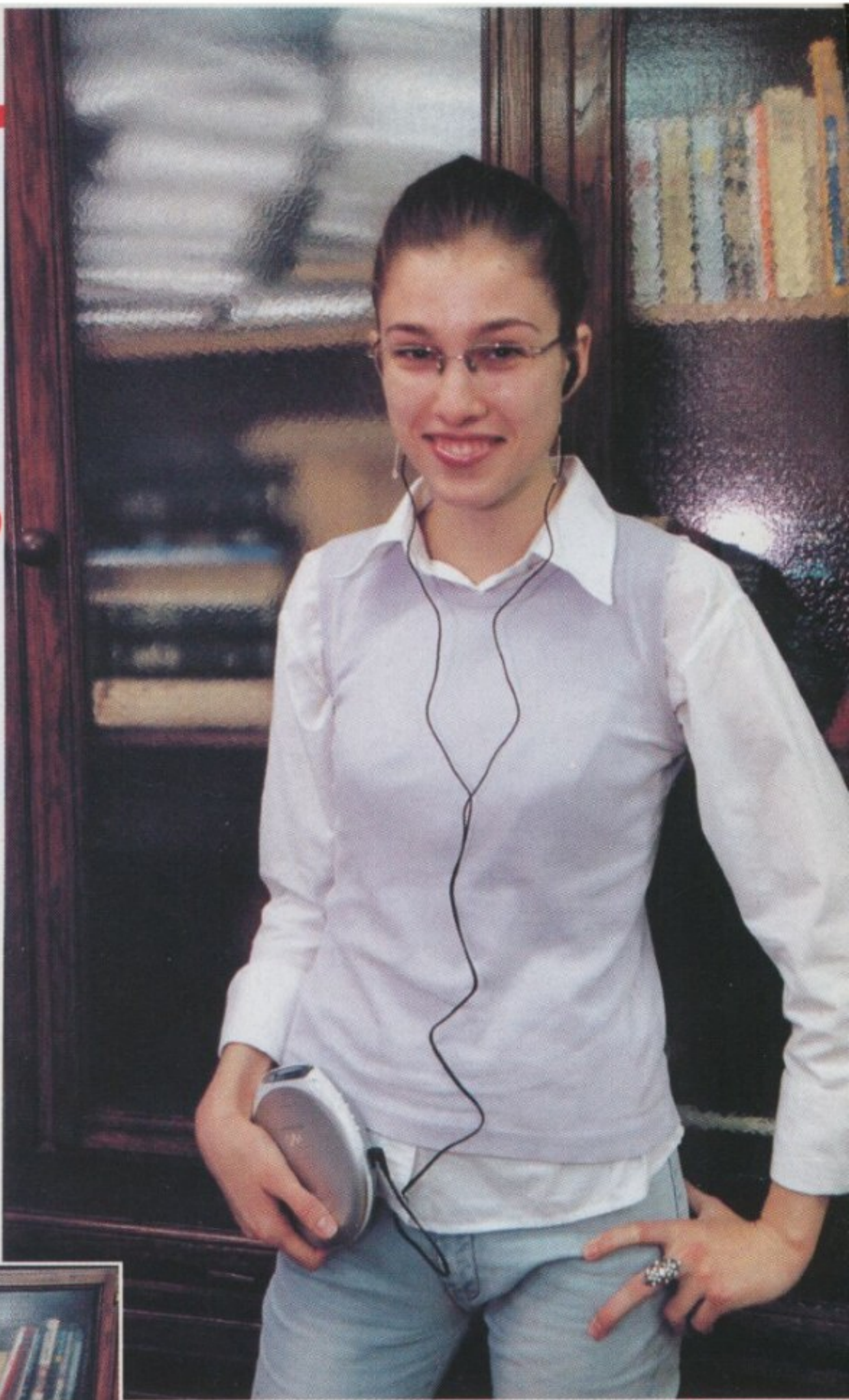

ЗАБАВНИКОВ ВРЕМЕПЛОВ

Добитници су стигли у „Политикин Забавник“, смештен у просторијама у којима је давне 1952. године седео Владислав Рибникар, оснивач листа. Награђени, који су најбоље „погледали свет кроз времеплов“, окупили су се у редакцији и самом времеплову залуталом између прошлости, садашњости и будућности ■

Јелена Живковић, ученица ОШ „2. октобар“, Зрењанин, послала је најбољи ликовни рад и освојила рачунар.

Александра Ристић, ученица гимназије „Света Ђорђевић“, Смедеревска Паланка, за литерарни рад освојила је CD-плејер.

Мирјана Станојевић, професор ОШ „Владимир Роловић“, Београд, послала је велики број добрих литерарних радова и освојила фото-апарат.

Александар Кресојевић, ученик ОШ „Владимир Роловић“, Београд, освојио је рачунар за најбољи литерарни рад.

Загорка Метлић, ОШ „Жарко Зрењанин“, Бела Црква, професор српског језика и књижевности, за највише добрих ликовних радова преузела је награду – рачунар.

Снимио Анђелко Васиљевић

РАТ ЉУДИ И РОБОТА

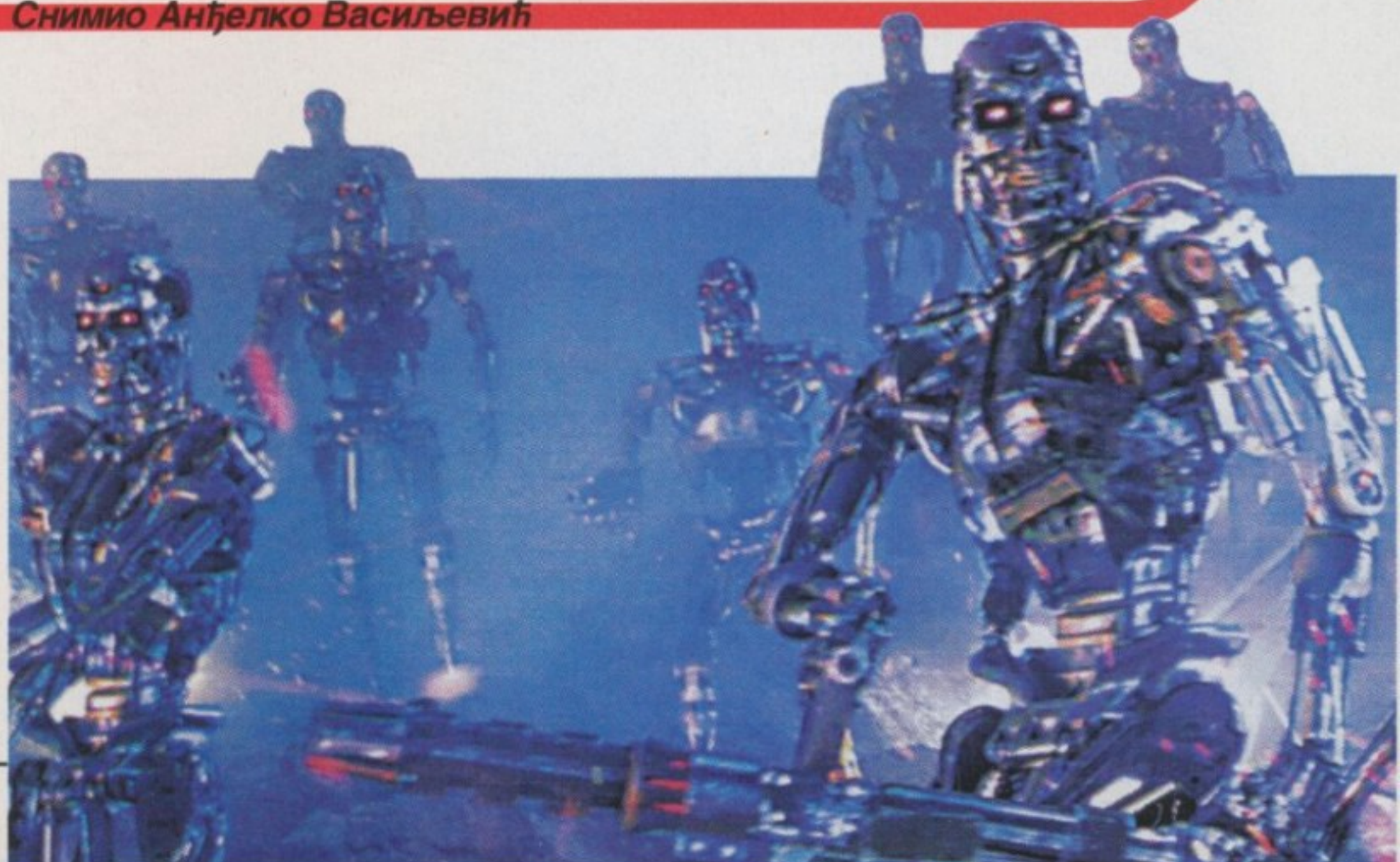
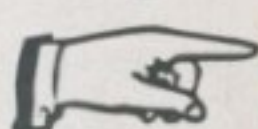

У трећем наставку филма „Терминатор“ води се рат између људи и робота које су сами измислили. Да ли је такав рат у будућности могућ?

РОДОЉУБ БЕРИЋ
Београд

Тако нешто мало је вероватно, али постоји опасност да роботе човек употреби у борби против другог човека. Уосталом, то смо већ могли да видимо у стварном животу после напада

Bilo je to vreme u kom su mačke jurile pse...

samo na

B=92

U ŠETNJI
SA **ZVERIMA**

OD 21. SEPTEMBRA, NEDELJOM U 18:30.

на нашу земљу и Ирак такозваним „паметним“ бомбама и другим прецизним оружјем нове технологије. Реч је о теми о којој би научници света морали

да поведу озбиљан разговор.

У будућности бићемо окружени разним паметним машинама: од беле технике за кућу и аутомобиле, до хуманоидних ро-

бота начињених по угледу на нас саме. Улагања у овакве развојне пројекте већ су замашна, посебно у Јапану где су већ направљени веома добри пробни модели ■

РЕШЕЊЕ КВИЗА

Ко чита

ЗАБАВНИК

тај и зна

1.А, 2.Б, 3.В, 4.В, 5.А, 6.Б,
7.В, 8.А, 9.Б, 10.В, 11.В,
12.А

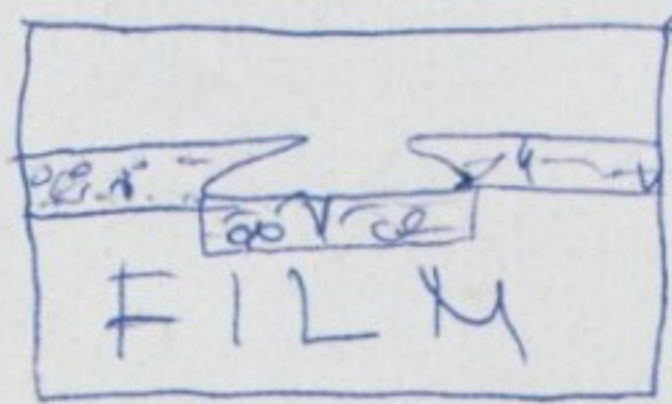
ПОДРЖИТИ
ЗАБАВНИК

31. 10. 2003.

Здраво свима!

Зовем се Петар Веселиновић. Имам 10 година и идем у IV разред. Волим да гледам филмове, играм компјутерске игре, слушам страну музику и још много тога.

Желео бих да се дописујем са читаоцима: „ЗАБАВНИК“ БЕЗ ОБЗИРА НА ПОЛ И ГОДИНЕ. ПИШИТЕ МИ НА АДРЕСУ:

ПЕТАР ВЕСЕЛИНОВИЋ
НАСЕЉЕ КНЕЗА ЛАЗАРА 14
35000 ЈАГОДИНА

P.S. Више бих волео да се дописујем са децацима!

МЕНСИНЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

НИЗ

Слика А.

Правоугаона слика обрће се за 90° у правцу кретања казаљке на сату, а „шиљата“ слика за 120° у правцу кретања казаљке на сату ■

ЈЕДНА КОЦКА

Коцка Е.

БРОЈИМО ОВЦЕ

54.

Ако је површина од 10 јутара траве довољна да 18 недеља храни 15 оваца, онда ће, пропорционално, 36 јутара исхранити за то исто време 54 овце ■

КОЛИКО ЈЕ ТАМО САТИ?

Дан има 24 сата, а Земља је подељена на 360° . Ако сате претворимо у минуте и поделимо бројем 360, видећемо да ће разлика у времену за сваки степен кретања, и на исток и на запад, износити 4 минута. Тако ће 75° западно Гриничком времену додати $75 \times 4 = 300$ минута. Ако је код нас по Гриничком времену 12 сати у подне, на западном 75° биће 17 сати, односно 5 по подне ■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

Слика С.

Све остале су идентични парови: А и D, В и G, Е и F.

БРОЈ УМЕСТО ЗНАКА ПИТАЊА

48.

Број у средини добија се множењем разлике доњег левог и доњег десног броја и збира три горња броја. Према томе:

$$(11-7) \times (4+3+5) = 4 \times 12 = 48$$

Остали:

$$(16-14) \times (7+3+2) = 2 \times 12 = 24$$

$$(17-14) \times (8+4+1) = 3 \times 13 = 39$$

$$(20-18) \times (9+7+2) = 2 \times 18 = 36$$

РЕШЕЊА

БРОЈЕВИ

125 (претходни број се помножи са 2 а онда му се дода 3)

ПРВО СЛОВО

Синоним (стаза, ивица, нар, оквир, назив, извор, место)

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

Мастионице, Антонио Вивалди, Артур Шопенхауер, Стари град, Карла, торте, драма, липа, ре, ера, кран, ости, Дака, Јанева, танк, Орион, отказ, Плави Нил, атамани, пионир, арсена, они ■

АНАГРАМ

Метеори ■

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

Фројд, смотак, срп, ревери, окопавати, Аца, утикач, сеф, в, Нијагара, икарија, цт, затесати, ора, Ладир, итисон, ле, Италијани, трином, сом, Цакана, окови, Трачани, аниматор ■

ПОГАЂАЉКА

Грлица ■

ПИТАЛИЦА

Западна ■

ТАЧКЕ И КРУГОВИ

Слика С.

Свакој од слика додају се по две тачке. Тачке у спољашњем кругу окрећу се за 45° у правцу кретања казаљке на сату, а у унутрашњем за 45° у правцу обрнутом кретању казаљке на сату ■

ПУТ У ОРБИТУ

Читава трећина Земљине површине биће видљива са раздаљине од Земље која је истоветна њеном пречнику: 12.756 километара, колики је екваторски пречник Земље, или коју десетину километара мање ако рачунамо просечну дужину њеног пречника ■

на ствар по закону обавезно означавање име-

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2699

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Дарко Рибникар

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Издаје ПОЛИТИКЛ
Newspapers and Magazines
(PNM) d.o.o.

Штампа ПОЛИТИКЛ АД

Графички уредник Горан Војиновић

Редактор Недељка Сташић

Редакција Слободанка Делибашић
Бојана Дожић
Мина Илић
Петар Милатовић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција Зоран Петканић
Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони секретаријат 330-1452
330-1456
техничка редакција 330-1454

централа 3373-111 и 3373-191
претплата 3373-084

Огласни сектор Македонска 29/1,
тел. 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 195,00 дин. 3 месеца 585,00 дин. 6 месеци 1170,00 дин.

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK Југославија АД Београд је: 265-1100310000080-03 и текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд: 205-32172-87

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 96 EUR. II група – Азија – Африка: 102 EUR. III група – Америка – Аустралија: 108 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ у EUR

за иностранство вршити преко:
(или противвредност осталих валута)

I RAIFFEISEN ZENTRAL BANK
Swift code: RZBAATWW-VIENNA Austria
Корисничка банка: 55.052.658
Raiffeisenbank Југославија АД Београд – Ресавска 22
Swift code: RZBJYUBG
Корисник: 540100-4117372424 (EUR)
PNM – ДОО – Београд
или

II DEUTSCHE BANK AG
Swift code: DEUTDEFF – Frankfurt/M
Корисничка банка: 100935966200 Комерцијална банка АД – Београд
Swift code: KOBBYUBG – BLZ 99900158
Корисник: 540100-17372424 (EUR) PNM – ДОО – Београд

Код уплате обавезно навести
Претплата на лист **ЗАБАВНИК**

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКЛ Newspapers and Magazines – 11000
Београд, 29. новембра 24/1, Југославија или
на факс ++ 381 11 3373-084

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

РЕКЛИ

СУ

7 ГРЧКИХ МУДРАЦА

ПО ПОДАЦИМА
КОЈИ УГЛАВНОМ
ПРИПАДАЈУ
ЛЕГЕНДИ,
НАЗИВ ЗА
НАЈИСТАКНУТИЈЕ
ФИЛОЗОФЕ,
ЗАКОНОДАВЦЕ
И ПОЛИТИЧАРЕ,
ЧИЈЕ СУ МИСЛИ
САЧУВАНЕ У ОБЛИКУ
ИЗРЕКА

НИ У ЧЕМУ НЕ
ПРЕТЕРУЈ.
АКО СИ НАУЧИО ДА
СЛУШАШ, ЗНАЋЕШ И ДА
ЗАПОВЕДАШ.

Солон из Атине
политичар и законодавац
(640–560. пре н. е)

УПОЗНАЈ САМОГ СЕБЕ!
БОЉЕ НЕКА ТИ ЗАВИДЕ,
НЕГО ДА ТЕ
САЖАЉЕВАЈУ.

Талес из Милета
филозоф, физичар, математичар
(живео између 7. и 6. века пре н. е)

УОЧИ ПРАВИ ЧАС.
НИ БОГОВИ СЕ НЕ БОРЕ
ПРОТИВ ОНОГА ШТО
МОРА БИТИ.

Питак с Лезбоса
државник, писац мудрих
изрека (650–570. пре н. е)

ПОЧЕТАК ОТКРИВА ЧОВЕКА.
ЉУДИ СУ УГЛАВНОМ ЗЛИ.
СВЕ СВОЈЕ СОБОМ НОСИМ
(OMNIA MEA MESUM PORTO) –
ПРЕМА ЦИЦЕРОНУ, И ОВА
ИЗРЕКА ПОТИЧЕ
ОД БИЈАНТА.

Бијант из Пријене
филозоф
(625–540. пре н. е)

НАЈБОЉЕ ЈЕ ИМАТИ МЕРУ.
БОЉЕ СЛУШАЈ И НЕ
ГОВОРИ
МНОГО.

Клеобул из Линда
владар
(прва половина 6. века пре н. е)

ПОКОРАВАЈ СЕ ЗАКОНИМА.
МРТВОГ СМАТРАЈ
СРЕЋНИМ.

Хилон из Спарте
владар (живео између
7. и 6. века пре н. е)

ЗАНОС МОЖЕ СВЕ.
УЖИЦИ СУ ПРОЛАЗНИ,
ЧАСНО ИМЕ
ЈЕ БЕСМРТНО.

Перијандар из Коринта
владар, заштитник науке и
уметности (628–585. пре н. е)

Илистровао Добросав Боб Живковић

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD GARFIELD GARFIELD

BUDI PRIRODAN

S POŠTOVANJEM

DDP
IDPA Plus